

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KIRSAL GÖÇÜN NEDENLERİ VE SOSYO - EKONOMİK
ETKİLERİ: İSTANBUL, KÜÇÜKÇEKMECE ÖRNEĞİ

EKONOMİ VE FİNANS ANABİLİM DALI
EKONOMİ VE FİNANS BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Yasin BÜYÜKYILMAZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. İ. Gökçe KAYA

İSTANBUL – 2017

TEZ TANITIM FORMU

- ADI SOYADI** : Yasin BÜYÜKYILMAZ
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo - Ekonomik Etkileri:
İstanbul, Küçükçekmece Örneği
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Ekonomi ve Finans
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 01/ 02 /2017
- SAYFA SAYISI** : 158
- TEZ DANIŞMANI** : Yrd. Doç. Dr. İ. Gökçe KAYA
- DİZİN TERİMLERİ** : Göç, İç Göç, İç Göçün Nedenleri, Etkileri,
Küçükçekmece Uygulama
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu tez çalışmasında; kırsal göçün nedenleri ve göçlerin göç edenlere sosyo ve ekonomik etkilerinin neler olduğu üzerinde durulmuştur. Çalışmada; göçün tanımı, iç göçün tarihi, çeşitleri göçün nedenleri ve kuramları üzerinde durulmuştur. Uygulama bölümünde ise araştırmanın amacı, kapsamı, modeli, yöntemi ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Anket Küçükçekmece ilçesinin beş farklı mahallesinde yaşayan 420 kişiye uygulanmıştır. İstatistiki analiz sonuçları tablolar halinde yorumlanarak sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
2. YÖK Ulusal Tez Merkezi

Yasin BÜYÜKYILMAZ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KIRSAL GÖÇÜN NEDENLERİ VE SOSYO - EKONOMİK
ETKİLERİ: İSTANBUL, KÜÇÜKÇEKMECE ÖRNEĞİ**

**EKONOMİ VE FİNANS ANABİLİM DALI
EKONOMİ VE FİNANS BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Yasin BÜYÜKYILMAZ**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. İ. Gökçe KAYA**

İSTANBUL – 2017

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yasin BÜYÜKYILMAZ

.... / .... / 2017

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yasin BÜYÜKYILMAZ'ın “Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo - Ekonomik Etkileri: İstanbul, Küçükçekmece Örneği” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Ekonomi ve Finans anabilim dalı, Ekonomi ve Finans bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Yrd. Doç. Dr. Emre ERGÜVEN

Üye

Yrd. Doç. Dr. İ. Gökçe KAYA

(Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Damla ÖZEKAN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2017

Doç. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

ÖZET

Göçler, geçmişten günümüze, insanların doğduğu yerlerden başka yerlere, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve coğrafi koşullar sebebiyle toplu veya tek olarak taşınmasıyla ülkeleri şekillendirmiştir. Türkiye’de, 21. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, sayılan bu nedenlerden bir veya birkaçı, iç göçün oluşmasında etkili olmuştur. Tarım ülkesi olan Türkiye’nin makineleşmesi, miras yolu ile toprağın bölünmesi ve toprağın verimsizleşmesi ile birlikte insanlar, geçimlerini sağlayacağı iş olanaklarının yoğun olduğu yerleri tercih ederek göç etmiş, bu da, kırsal kesim ile kentsel kesim arasında yaşamsal farklılıklar meydana getirmiştir. Göç eylemine sadece köylerde yaşayan insanlar değil, olanak ve imkânları kısıtlı olan il ve ilçelerde yaşayanlar da katılmışlardır.

Bu tez çalışmasında, göç ve iç göçün tanımı, iç göçün tarihi, çeşitleri, göçün nedenleri ve kuramları hakkında kısa bilgiler verilmiş ve en çok göç alan yerlerden bir tanesi olan İstanbul’un Küçükçekmece ilçesi irdelenmiştir. İlçenin tarihi, coğrafi, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri verilerek, daha çok göç alan mahallelerde, iç göçün nedenleri ve göçlerin, göç edenlere sosyo - ekonomik etkilerini tespit etmek için bir saha araştırması olan anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışması, 14 tanesi kapalı uçlu, 28 tanesi de likert tipi olmak üzere toplamda 42 adet sorudan oluşmaktadır. Çalışmadaki anket sayısı örnek büyüklüğüne göre 383 olması gerekirken, anketlerdeki hata payı da göz önüne alınarak 420 kişiyle anket çalışması yapılmıştır. Anket sonuçları SPSS 21 istatistik programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçları, regresyon analizi, KMO testi, faktör analizi ve anova testi uygulanarak tablolar halinde yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, İç Göç, İç Göçün Nedenleri, Etkileri, Küçükçekmece Uygulama

SUMMARY

Migrations, have shaped countries through past, day-to-day, collective, or single transport of places to places other than people's birth, due to economic, social, cultural, political and geographical conditions. In Turkey, from the second half of the 21st century, one or more of these reasons has been influential in the formation of internal migration. With the machinery of Turkey being the agricultural country, the division of land by inheritance, and the inefficiency of land, people migrated by preferring places where employment opportunities to provide for their livelihood have been intensified, leading to vital differences between the rural and urban sectors. Migration is not only the people living in the villages but also those living in the provinces and districts with limited opportunities and possibilities.

In this thesis study, brief information about the definition of migration and internal migration, history of internal migration, types of migration, causes and theories of migration were given and the Küçükçekmece county of Istanbul, one of the places that received the most migration, was examined. A questionnaire survey was carried out in order to determine the socio – economic impacts of migrants and migrants on the causes of internal migration and the geographical, economic, social and cultural characteristics of the province. This questionnaire consists of 42 questions in total, 14 of which are closed – ended and 28 of which are likert types. While the number of the questionnaires in the study should be 383 according to the sample size, 420 questionnaires were made considering the error margin in the questionnaires. Survey results were analyzed in the SPSS 21 statistical program. Analysis results were interpreted in tables by using regression analysis, BMD test, factor analysis and ANOVA test and the results were tried to be reached.

Keywords: Migration, Internal Migration, Internal migration Causes, Effects, Küçükçekmece Application

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
ÖZET	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
GRAFİKLER LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
EKLER LİSTESİ.....	XVI
ÖNSÖZ	XVII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
GÖÇÜN TANIMI, LİTERATÜR TARAMASI VE GÖÇÜN KURAMLARI.....	3
1. 1. GÖÇÜN TANIMI.....	3
1. 1. 2. İç Göçün Tanımı.....	4
1. 2. TÜRKİYE İÇ GÖÇ İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI	4
1. 3. GÖÇÜN KURAMLARI	18
1. 3. 1. İtme ve Çekme Kuramı	18
1. 3. 2. Neo - Klasik Makro Ekonomi Kuramı.....	20
1. 3. 3. Network (Ağ) Kuramı	21
1. 3. 4. İkiye Bölünmüş Piyasa Kuramı	22
1. 3. 5. Seçkinlik Kuramı	23
1. 3. 6. Merkez - Çevre Göç Kuramı	24
İKİNCİ BÖLÜM.....	25
İÇ GÖÇÜN TÜRKİYE'DEKİ TARİHİ, ÇEŞİTLERİ VE NEDENLERİ	25
2. 1. TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇÜN TARİHİ	25
2. 1. 1. 1923 - 1950 Yıllar Arasındaki Durumu	25
2. 1. 2. 1950 - 1960 Yılları Arasındaki Durum	26
2. 1. 3. 1960 - 1980 Yılları Arasındaki Durum	27
2. 1. 4. 1980 - 2000'li Yıllar Arasındaki Durum	28
2. 2. TÜRKİYE'DEKİ GÖÇÜN ÇEŞİTLERİ	30
2. 2. 1. Ulusal ve Uluslararası Göç Çeşitleri	30
2. 2. 1. 1. İç Göçler	30
2. 2. 1. 2. Dış Göçler	31
2. 2. 2. Nedenlerine Göre Göç Çeşitleri.....	32
2. 2. 2. 1. İradi (Gönüllü) Göçler.....	32

2. 2. 2. 2. Zorunlu Göçler	33
2. 2. 3. Sürelerine Göre Göç Çeşitleri	33
2. 2. 3. 1. Mevsimlik (Sürelî) Göçler	33
2. 2. 3. 2. Sürekli (Daimî) Göçler	34
2. 3. TÜRKİYE'DEKİ İÇ GÖÇLERİN NEDENLERİ.....	34
2. 3. 1. Ekonomik Nedenler	35
2. 3. 1. 1. Nüfus Artışı	35
2. 3. 1. 2. İşsizlik	36
2. 3. 1. 3. Bölgeler Arası Eşitsizlikler	36
2. 3. 1. 4. Tarımdaki Olumsuz Gelişmeler	36
2. 3. 1. 5. Göç Çeken Yerlerin Gelişmişliği	38
2. 3. 2. Sosyal ve Kültürel Nedenler	39
2. 3. 2. 1. Sosyal Yapı	39
2. 3. 2. 2. Dini ve Toplumsal Baskılar	39
2. 3. 2. 3. Evlilik	40
2. 3. 2. 4. İletişim ve Haberleşme	40
2. 3. 2. 5. Eğitim ve Sağlık	41
2. 3. 3. Siyasal ve Politik Nedenler	41
2. 3. 4. Çevresel Nedenler	42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	45
İSTANBUL İLİNE VE KÜÇÜKÇEKMECE İLÇESİNE GENEL BAKIŞ.....	45
3. 1. İSTANBUL'UN GENEL TANITIMI	45
3. 1. 1. İstanbul'un Tarihi	45
3. 1. 2. İstanbul'un Konumu ve Coğrafi Yapısı	46
3. 1. 3. İstanbul'un Sosyal Yapısı	47
3. 1. 4. İstanbul'da Eğitim ve Sağlık	48
3. 1. 5. İstanbul'un Ekonomik Yapısı	49
3. 1. 6. İstanbul'a Göç Edilmesinin Sebepleri	50
3. 1. 7. İstanbul'a Göçün Tarihi	51
3. 1. 8. İstanbul'un Nüfusu	52
3. 2. KÜÇÜKÇEKMECE'NİN GENEL TANITIMI	54
3. 2. 1. Küçükçekmece'nin Tarihi	54
3. 2. 2. Küçükçekmece'nin Konumu ve Coğrafi Yapısı	54
3. 2. 3. Küçükçekmece'de Sosyal Hayat	55
3. 2. 4. Küçükçekmece'de Eğitim ve Sağlık	55
3. 2. 5. Küçükçekmece'nin Ekonomisi	56
3. 2. 6. Küçükçekmece'de Göç ve Nüfus	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	61
KIRSAL GÖÇÜN NEDENLERİ VE SOSYO - EKONOMİK ETKİLERİ:	
İSTANBUL, KÜÇÜKÇEKMECE ÖRNEĞİ	61
4. 1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	61
4. 1. 1. Araştırmanın Amacı	61
4. 1. 2. Araştırmanın Problem Cümleleri.....	61
4. 1. 3. Araştırmanın Hipotezleri	62
4. 1. 4. Konunun Sınırlandırılması	62
4. 1. 5. Araştırmanın Modeli	63
4. 1. 6. Araştırmanın Yöntemi	64
4. 1. 7. Anket Sorularının Hazırlanması.....	64
4. 1. 8. Verilerin Toplanması	64
4. 1. 9. Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması	65
4. 2. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE AİT BULGULAR	66
4. 2. 1. Cinsiyet Karşılaştırılması	66
4. 2. 2. Yaş Durumu Karşılaştırılması	67
4. 2. 3. Öğrenim Durumu Karşılaştırılması	68
4. 2. 4. Medeni Durum Karşılaştırılması	69
4. 2. 5. Meslek Karşılaştırılması	70
4. 2. 6. Çocuk Sayısı Karşılaştırılması.....	71
4. 2. 7. Ailedeki Çalışan Sayısı Karşılaştırılması	72
4. 2. 8. Sosyal Güvence Karşılaştırılması.....	73
4. 2. 9. Gelir Karşılaştırılması.....	74
4. 2. 10. Konut Sahibi Karşılaştırılması.....	75
4. 2. 11. Göç Edilen Yer Karşılaştırılması.....	76
4. 2. 12. Kaç Yıl Önce Göç Edildiğinin Karşılaştırılması	77
4. 2. 13. Göç Edilen Bölge Karşılaştırılması	78
4. 2. 14. İstanbul'a Kiminle Göç Ettiğinin Karşılaştırılması	79
4. 3. LİKERT TİPİ DEĞİŞKENLERE AİT BULGULAR	80
4. 3. 1. İstanbul'a Göç Etmede İş Bulma Olanağının Yüksek Olması.....	80
4. 3. 2. İstanbul'a Göç Etmede Terör Olaylarının Olması.....	81
4. 3. 3. Memleketimdeki Akrabaların Göç Etmesi İstanbul'a Göç Etmeme Etkisi	82
4. 3. 4. İstanbul' Göç Etmede Para Kazanmak İstemenin Etkisi	83
4. 3. 5. İstanbul'da Yaşayan Biriyle Evlendiği İçin İstanbul'a Göç Edilmesi.....	84
4. 3. 6. Olumsuz İklim Şartlarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....	85
4. 3. 7. Olumsuz Coğrafi Şartların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	86
4. 3. 8. İstanbul'da Eğitime Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi	87

4. 3. 9. İstanbul'da Sağlık Hizmetlerine Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi	88
4. 3. 10. Ailedeki (Kız Kaçırma, Kan Davası, Miras vb.) Anlaşmazlıkların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	89
4. 3. 11. Aile Büyüklerinin İstanbul'a Göç Etme Konusundaki Telkinlerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	90
4. 3. 12. Bölgedeki Altyapı Yetersizliklerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	91
4. 3. 13. Tarım ve Hayvancılıkta Devlet Desteğinin Yetersizliği İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	92
4. 3. 14. Bölgedeki Olumsuz Doğa (Kuraklık, Çölleşme, Sel vb.) Olaylarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	93
4. 3. 15. Daha Önce İstanbul'a Göç Etmiş Akrabaların Vermiş Olduğu Olumlu Bilgilerin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi	94
4. 3. 16. İstanbul'a Göçün Ev ve Araba Alınmasına Etkisi	95
4. 3. 17. Göçten Sonra Ekonomik Sıkıntıları Bankadan Kredi Çekilerek Giderilmesi	96
4. 3. 18. Göçten Sonra Eşin Çalışmasının Aileye Ekonomik Katkısı	97
4. 3. 19. Göçten Sonra Sinema ve Tiyatro Gibi Sosyal Aktivitelere Katılabilme	98
4. 3. 20. Göçten Sonra Karşılaşılan Problemlerin Akrabalardan Yardım Alınarak Çözülmesi	99
4. 3. 21. Göçten Sonra Eski Örf ve Adetlerini Devam Ettirebilme	100
4. 3. 22. Göçten Sonra İstanbul'un Tarihi ve Sosyal Alanlarının Gezilmesi İstanbul'u Tanımaya Etkisi	101
4. 3. 23. Göç ile Birlikte Şehir Hayatının Komşuluk İlişkilerini Zayıflatması	102
4. 3. 24. Göçten Sonra İşin Sürekli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi	103
4. 3. 25. Göçten Sonra Ücretin Yüksek Olması İş Tercih Etmesine Etkisi	104
4. 3. 26. Göçten Sonra İşin Sosyal Güvenceli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi	105
4. 3. 27. Kırsal Kesimde Yaşayanlara İstanbul'a Göç Edilmesinin Tavsiye Edilmesi	106
4. 3. 28. İstanbul'da Yaşamayla Mutlu Olunması	107
4. 4. FAKTÖR ANALİZİNİN BULGULARI	108
4. 4. 1. KMO ve Bartlett Testi	108
4. 4. 2. Döndürülmüş Faktör Analizi	109
4. 4. 3. Faktör Analizi	110
4. 5. HİPOTEZLERİN ANALİZİNE YÖNELİK DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLGİLİ ANOVA ANALİZİNE AİT BULGULAR	111
4. 5. 1. Cinsiyet ve Faktörler Arası Farklılıklar	112
4. 5. 2. Yaş İle Faktörler Arasındaki Farklılık	113

4. 5. 3. Eğitim Durumu ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar	114
4. 5. 4. Medeni Durum ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar	115
4. 5. 5. Meslek ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar	116
4. 5. 6. Çocuk Sayısı İle Faktörler Arasındaki Farklılıklar	117
4. 5. 6. 1. Faktörlerdeki Farklılığa Sebep Olan Gruplar	118
4. 5. 7. Ailedeki Çalışan Sayısı ile Faktörler Arası Farklılıklar.....	119
4. 5. 8. Sosyal Güvence ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar.....	120
4. 5. 8. 1. Faktörlerdeki Farklılığa Neden Olan Gruplar.....	121
4. 5. 9. Aylık Gelir ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar.....	123
4. 5. 10. Konut Sahibi ve Faktörler Arasındaki Farklılıklar	124
4. 5. 11. Göç Edilen Yer ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar.....	125
4. 5. 12. Göç edilen Zaman ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar	126
4. 5. 13. Göç Edilen Bölge ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar	127
4. 5. 13. 1. Faktörlerdeki Farklılıklara Neden Gruplar	128
4. 5. 14. Göç Edilen Bireyler ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar	130
4. 6. REGRESYON ANALİZİNE AİT BULGULAR	131
4. 6. 1. Regresyon Ön Analizine Yönelik Normallik Testleri	131
4. 6. 2. Regresyon Ön Analizine Yönelik Denklem Kurma	132
4. 6. 3. Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları	133
4. 6. 4. Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları	134
4. 6. 5. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları, ...	135
4. 6. 6. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları	136
SONUÇ VE ÖNERİLER	138
KAYNAKÇA	152
EKLER.....	--

KISALTMALAR LİSTESİ

\$	:	DOLAR
AGE	:	ADI GEÇEN ESER
AŞ	:	ANONİM ŞİRKETİ
AVM	:	ALIŞVERİŞ MERKEZİ
ABD	:	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
APK	:	ARAŞTIRMA PLANLAMA KOORDİNASYON
ÇEV	:	ÇEVİREN
ÇSGB	:	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
DER	:	DERLEYEN
E - 5	:	ESKİ ANKARA İSTANBUL KARA YOLU
E - 6	:	AVRUPA GİDEN YOL
GİB	:	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
GSMH	:	GAYRİ SAFİ MİLLİ HÂSILA
İETT	:	İSTANBUL ELEKTRİK TRAMVAY VE TÜNEL İŞLETMELERİ
İMKB	:	İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI
İSO	:	İSTANBUL SANAYİ ODASI
İBB	:	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İİBF	:	İKTİSADİ İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
İSMEK	:	İSTANBUL MESLEK EDİNDİRME KURUMU
İVDB	:	İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
KM²	:	KİLOMETRE KARE
MÖ	:	MİLLİTAN ÖNCE
MEB	:	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
S	:	SAYFA
SGK	:	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU
STK	:	SİVİL TOPLUM KURUMLARI
TBMM	:	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
TDK	:	TÜRK DİL KURUMU
TEM	:	TRANS-AVRUPA KUZAY-GÜNEY OTOYOLU PROJESİ
TİM	:	TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ
TL	:	TÜRK LİRASI
TUİK	:	TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU
TUROB	:	TÜRİSTİK OTELCİ İŞLETMECİ VE YATIRIMCILAR DERNEĞİ
TZDK	:	TÜRKİYE ZİRAİ DONATIM KURUMU
VB	:	VE BENZERİ
YY	:	YÜZ YIL
YOK	:	YÜKSEKÖĞRETİM KURUMU

TABLolar LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo-1: 1927-2015 Yılları Arasında Türkiye’de Kırsal, Kent Nüfusu ve Oranları ...	26
Tablo-2: Türkiye’de Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus	31
Tablo-3: 2011 Yılı Türkiye.’deki Göç Eden Nüfusun Göç Nedenleri ve Oranları	35
Tablo-4: 1952-2015 Yıllar Arasındaki Kullanılan Tarımsal Araç Sayıları	37
Tablo-5: 1963-2001 Yılları Arasında Türkiye’deki Toplam Tarım Arazisi ve İşletme Sayıları	38
Tablo-6: 2015 Yılı Bölge Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı	43
Tablo-7: 1927-2015 Yılları İstanbul Nüfusu ve Yıllık Artış Oranları	52
Tablo-8: İstanbul’un Yıllara Göre Toplam Nüfus, Aldığı Göç, Verdiği Göç	53
Tablo-9: Yıllara göre Küçükçekmece’nin Toplam Nüfusu, Kırsal Nüfusu ve	57
Tablo-10: Yıllara göre Küçükçekmece’nin Nüfus Artış Hızı	57
Tablo-11: 2015 Yılında İstanbul’un İlçelerinden En Fazla Nüfuslu 5 İlçe	58
Tablo-12: 2013 Yılı Küçükçekmece 15 + Yaş Eğitim Düzeyi	58
Tablo-13: 2013 Yılı Küçükçekmece İlçesine Kayıtlı Nüfusun En Fazla Hangi İlde Olduğu	59
Tablo-14: 2013 Yılı Küçükçekmece’de 15 + Yaş Nüfusun Medeni Durumu	59
Tablo-15: 2013 Yılı İstanbul’un 5 İlçesinin Hane Halkı Büyüklük Oranları	60
Tablo-16: Araştırmanın Kavramsal Modeli ve Araştırma Faktörleri	63
Tablo-17: Güvenilirlik Analizi	66
Tablo-18: Cinsiyet Tablosu	66
Tablo-19: Yaş Tablosu	67
Tablo-20: Eğitim Durumu Tablosu	68
Tablo-21: Medeni Durum Tablosu	69
Tablo-22: Mesleğiniz Tablosu	70
Tablo-23: Çocuk Sayısı Tablosu	71
Tablo-24: Ailedeki Çalışan Sayısı Tablosu	72
Tablo-25: Sosyal Güvence Tablosu	73
Tablo-26: Gelir Tablosu	74
Tablo-27: Konut Sahibi Tablosu	75
Tablo-28: Göç Edilen Yer Tablosu	76
Tablo-29: Kaç Yıl Önce Göç Edildiğine Dair Tablo	77
Tablo-30: Göç Edilen Bölge Tablosu	78
Tablo-31: Kimin ile Göç Edildiğine Dair Tablo	79
Tablo-32: İstanbul’da İş Bulma Olanağının Yükseklik Tablosu	80
Tablo-33: Terör Olaylarının Olması İstanbul’a Göç Etmeye Etkisi	81

Tablo-34: Memleketimdeki Akrabaların Göç Etmesi İstanbul'a Göç Etmeye Et..82	
Tablo-35: İstanbul'a Göç Etmede Para Kazanmak İstemenin Etkisi.....83	
Tablo-36: İstanbul'da Yaşayan Biriyle Evlendiği için İstanbul'a Göç Edilmesi....84	
Tablo-37: Olumsuz İklim Şartlarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....85	
Tablo-38: Olumsuz Coğrafi Şartların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....86	
Tablo-39: İstanbul'da Eğitime Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi.....87	
Tablo-40: İstanbul'da Sağlık Hizmet. Erişim. Kolay Olmasının Göçe Etkisi.....88	
Tablo-41: Ailedeki Anlaşmazlıkların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....89	
Tablo-42: Aile Büyüklerinin İstanbul'a Göç Etme konusundaki Telkinlerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....90	
Tablo-43: Bölgedeki Altyapı Yetersizliklerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.91	
Tablo-44: Tarım ve Hayvancılıkta Devlet Desteğinin Yetersizliği İstanbul'a Göçe Edilmesine Etkisi.....92	
Tablo-45: Bölgedeki Olumsuz Doğa Olaylarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etk.93	
Tablo-46: Daha Önce İstanbul'a Göç Etmiş Akrabaların Vermiş Olduğu Olumlu Bilgilerin İstanbul'a Göç Edilmesine.....94	
Tablo-47: İstanbul'a Göçün Ev ve Araba Alınmasına Etkisi.....95	
Tablo-48: Göçten Sonra Ekonomik Sıkıntıları Bankadan Kredi Çekilerek Giderilmesi Etkisi.....96	
Tablo-49: Göçten Sonra Eşin Çalışmasının Aileye Ekonomik Katkısı.....97	
Tablo-50: Göçten Sonra Sinema ve Tiyatro Gibi Sosyal Aktivitelere Katılabiliyorum.....98	
Tablo-51: Göçten Sonra Karşılaşılan Problemlerin Akrabalardan Yardım Alınarak Çözülmesi 99	
Tablo-52: Göçten Sonra Eski Örf ve Adetlerimi Devam Ettirebiliyorum.....100	
Tablo-53: Göçten Sonra İstanbul'un Tarihi ve Sosyal Alanların Gezilmesi İstanbul'u Tanımaya Etkisi 101	
Tablo-54: Göç ile Birlikte Şehir Hayatının Komşuluk İlişkilerini Zayıflatması....102	
Tablo-55: Göçten Sonra İşin Sürekli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi.....103	
Tablo-56: Göçten Sonra Ücretlerin Yüksek Olması İş Tercih Etme. Etkisi.....104	
Tablo-57: Göçten Sonra İşin Sosyal Güvenceli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi.....105	
Tablo-58: Kırsal Kesimde Yaşayanlara İstanbul'a Göç Edilmesinin Tavsiye Edilmesi.....106	
Tablo-59: İstanbul'da yaşamayla mutlu olunması.....107	
Tablo-60: Bartlett Testi Tablosu.....108	
Tablo-61: Soruların Faktör-Yük Dağılımı Tablosu 109	

Tablo-62: Soruların Faktör Dağılımı Tablosu.....	110
Tablo-63: Normal Dağılım Tablosu	111
Tablo-64: Cinsiyet ve Faktörler	112
Tablo-65: Yaş ve Faktörler	113
Tablo-66: Eğitim Durumu ve Faktörler	114
Tablo-67: Medeni Durum ve Faktörler	115
Tablo-68: Meslekler ve Faktörler.....	116
Tablo-69: Çocuk Sayısı ve Faktörler.....	117
Tablo-70: Farklılığa Sebep Olan Gruplar	118
Tablo-71: Ailedeki Çalışan Sayısı ve Faktörler	119
Tablo-72: Sosyal Güvence ve Faktörler.....	120
Tablo-73: Farklılığa Sebep Olan Gruplar	121
Tablo-74: Farklılığa Sebep Olan Gruplar.....	122
Tablo-75: Aylık gelir ve Faktörler	123
Tablo-76: Konut Sahibi ve Faktörler.....	124
Tablo-77: Göç Edilen Yer ve Faktörler.....	125
Tablo-78: Göç Edilen Zaman ve Faktörler	126
Tablo-79: Göç Edilen Bölge ve Faktörler	127
Tablo-80: Farklılığa Sebep Olan Gruplar	128
Tablo-81: Farklılığa Sebep Olan Gruplar.....	129
Tablo-82: Göç Edilen Bireyler ve Faktörler	130
Tablo-83: Regresyon Ön Analizi Yönelik Normallik Testi	131
Tablo-84: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri için Regresyon Tablosu	133
Tablo-85: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri için Regresyon Analizi	133
Tablo-86: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri için Regresyon Tablosu	134
Tablo-87: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri için Regresyon Analizi	134
Tablo-88: Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Tablosu.....	135
Tablo-89: Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Analizi.....	135
Tablo-90: Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Tablosu	136

Tablo-91: Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Analizi	136
---	-----

GRAFİKLER LİSTESİ

SAYFA NO

Grafik-1: Cinsiyet.....	66
Grafik-2: Yaşınız.....	67
Grafik-3: Öğrenim Durumu.....	68
Grafik-4: Medeni Durumunuz.....	69
Grafik-5: Mesleğiniz.....	70
Grafik-6: Çocuk Sayısı.....	71
Grafik-7: Ailedeki Çalışan Sayısı.....	72
Grafik-8: Sosyal Güvence.....	73
Grafik-9: Aylık Gelir.....	74
Grafik-10: Konut Sahibi.....	75
Grafik-11: Göç Edilen Yer.....	76
Grafik-12: Kaç Yıl Önce Göç Ettiniz.....	77
Grafik-13: Hangi Bölgeden Göç Ettiniz.....	78
Grafik-14: Kiminle Göç Ettiğiniz.....	79
Grafik-15: İstanbul'da İş Bulma Olanağının Yükseklik Grafiği.....	80
Grafik-16: Terör Olaylarının Olması İstanbul'a Etmeye Etkisi.....	81
Grafik-17: Memleketimdeki Akrabaların Göç Etmesi İstanbul'a Göç Etmeme Etkisi	82
Grafik-18: İstanbul'a Göç Etmede Para Kazanmak İstemenin Etkisi.....	83
Grafik-19: İstanbul'da Yaşayan Biriyle Evlendiği İçin İstanbul'a Göç Edilmesi...84	
Grafik-20: Olumsuz İklim Şartlarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....85	
Grafik-21: Olumsuz Coğrafi Şartların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....86	
Grafik-22: İstanbul'da Eğitime Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi.....87	
Grafik-23: İstanbul'da Sağlık Hizmetl. Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi....88	
Grafik-24: Ailedeki Anlaşmazlıkların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....89	
Grafik-25: Aile Büyüklerinin İstanbul'a Göç Etme Konusundaki Telkinlerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....90	
Grafik-26: Bölgedeki Altyapı Yetersizliklerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.91	
Grafik-27: Tarım ve Hayvancıkta Devlet Desteğinin Yetersizliği İstanbul'a Göçe Edilmesine	92
Grafik-28: Bölgedeki Olumsuz Doğa Olaylarının İstanbul'a Göç Edilmesine Et.93	
Grafik-29: Daha Önce İstanbul'a Göç Etmiş Akrabaların Vermiş Olduğu Olumlu Bilgilerin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi.....94	
Grafik-30: İstanbul'a Göçün Ev ve Araba Alınmasına Etkisi.....95	

Grafik-31: Göçten Sonra Ekonomik Sıkıntıları Bankadan Kredi Çekerek Giderilmesi.....	96
Grafik-32: Göçten Sonra Eşin Çalışmasının Aileye Ekonomik Katkısı.....	97
Grafik-33: Göçten Sonra Sinema ve Tiyatro gibi Sosyal Aktivit. Katılabilme.....	98
Grafik-34: Göçten Sonra Karşılaşılan Problemlerin Akrabalardan Yardım Alınarak Çözülmesi.....	99
Grafik-35: Göçten Sonra Eski Örf ve Adetlerini Devam Ettirebilme.....	100
Grafik-36: Göçten Sonra İstanbul'un Tarihi ve Sosyal Alanlarının Gezilmesi İstanbul'u Tanımaya Etkisi.....	101
Grafik-37: Göç İle Birlikte Şehir Hayatının Komş. İlişkilerini Zayıflatması.....	102
Grafik-38: Göçten Sonra İş Sürekli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi.....	103
Grafik-39: Göçten Sonra Ücretin Yüksek Olması İş Tercih Etmesine Etkisi....	104
Grafik-40: Göçten Sonra İşin Sosyal Güvenc. Olması İş Tercih Etme. Etkisi...105	
Grafik-41: Kırsal Kesimde Yaşayanlara İstanbul'a Göç Edilmesinin Tavsiye Edilmesi.....	106
Grafik-42: İstanbul'da Yaşamayla Mutlu Olunması.....	107

ŞEKİLLER LİSTESİ

SAYFA NO

Şekil-1: Göç Sürecinde Başlangıç ve Varış Ara Engeller 19

EKLER LİSTESİ

EK-A: ANKET FORMU: KIRSAL GÖÇÜN NEDENLERİ VE SOSYO -
EKONOMİK ETKİLERİ: İSTANBUL, KÜÇÜKÇEKMECE ÖRNEĞİ

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim sırasında katkılarından dolayı İstanbul Gelişim Üniversitesi hocalarıma, tezimin tamamlanmasında beni cesaretlendiren ve destekleyen, katkılarını esirgemeyen, bilgi ve tecrübeleriyle yol gösterici olan değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İ. Gökçe Kaya'ya, değerli arkadaşlarıma, eşime, oğluma ve kızıma en içten dileklerle şükranlarımı sunuyorum.

Yasin BÜYÜKYILMAZ

İstanbul, 2017

GİRİŞ

Göç, dünyanın kuruluşundan bu yana, insanların, gerek hayvanlarını otlatacak yer bulmak, gerekse de ekonomik güçsüzlüklerini ortadan kaldırmak için bireyler, kafiler ve gruplar halinde aynı ülke veya başka ülkelere giderek kurtuluş aramalarıdır. Yani göç, belli bir çevrede yaşayan insanların tek başına veya ailece, isteyerek veya baskı sonucunda, kısa veya uzun süreli olarak başka bir çevreye gitmeleri olarak tanımlanabilir.

Küreselleşen günümüzde insanlar, yaşamlarını devam ettirmek için bütün şartları göze alarak, gelişen ulaşım olanakları ve haberleşme araçları sayesinde, aynı gün içinde dünyanın bir ucundan diğer ucuna gidebilmekte ve böylece mülteci veya göçmen vasfında göçü yaşamaktadırlar.

Göçü, ülke sınırlarını aşmadan oluşuyorsa iç göç, ülke sınırlarını aşıyorsa dış göç olarak isimlendiririz. Bunların dışında beyin, iradi, zorunlu, mevsimsel olarak veya sürekli göç olarak çeşitlendirebiliriz.

Türkiye'deki iç göçler genellikle, yaşam standardı bakımından geri kalmış olan kırsal kesimden, sanayinin gelişmiş ve çalışma alanlarının çeşitli olduğu şehirlere doğru olmuştur. Kırsal alanlardan şehirlere doğru göç olmasının nedenleri arasında, başta, ülkenin bu bölgelerindeki terör olayları, yetersiz iş imkânı, nüfusun fazlalığı, insanların geçimini sağladığı alanlara makinelerin girmesi sonucu oluşan iş gücü fazlalığı, bölgesel hizmet farklılıkları, evlilik yoluyla göç, eğitim, sağlık, altyapı gibi alanlardaki olumsuzluklar ve coğrafi şartlardaki zorluklar sayılabilir. Şehirlerin göç almasındaki sebepler ise iş imkânlarının fazlalığı, daha fazla para kazanma hırsı, eğitim, sağlık, konut ve altyapıdaki gelişmişlik, iletişim ve haberleşme ağlarındaki hızlı gelişimin insanların birbirlerine özenmesine neden olması gibi etmenlerdir. Türkiye'de kırsal nüfusun fazla olduğu, kentsel yerleşmenin ise yeni yeni oluşmaya başladığı yıllardan; kentsel nüfusun arttığı, kırsal nüfusun ise azaldığı yıllara, iç göç ile geçilmiştir. Oluşan iç göçler sonucunda, bazı şehirler veya bölgeler çok nüfuslanırken, göç veren bölgelerin ise nüfusu azalmıştır.

Dünyadaki göç hareketlerini işleyen ekonomistler, akademisyenler, antropologlar, coğrafyacılar ve sosyologlar; *network*, *makro*, *mikro*, *ikiye bölünmüş*, *merkez - çevre*, *itme - çekme*, *seçkinlik* gibi çeşitli göç kuramlarının öncülüğünü yaparak ve bu kuramları geliştirerek, göçlerin bilimsel bir düzeyde

incelenmesini sağlayarak, şehirlerin ve ülkelerin şekillenmesine katkıda bulunmuşlardır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden, İstanbul'un bir ilçesi olan Küçükçekmece'ye yapılan göçlerin nedenleri ve göç edenlere sosyo - ekonomik etkilerinin neler olduğu üzerine yapılan hane bazlı anketlerin sonuçlarını, grafikler ve tablolar halinde analiz etmeye çalışmaktır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde, göç ve iç göçün tanımının tespiti yapılarak, Türkiye'de geçmiş yıllarda iç göçle ilgili görsel ve yazınsal yayınlar yapmış kitap, makale, tez ve internet yayınlarına bakılarak geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca bu bölümde, göçün kuramlarının neler olduğu, hangi özellikleri ifade ettiği belirtilmiştir.

İkinci bölümde, iç göçün Türkiye'deki tarihsel gelişimi, çeşitlerinin ve nedenlerinin neler olduğu ekonomik, sosyal - kültürel, siyasal - politik ve çevresel olarak ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölümde, İstanbul ve Küçükçekmece'nin tarihi, konumu, coğrafi yapısı, eğitim düzeyi, sağlık koşulları, ekonomik yapısı gibi insanların bu şehre göç etmelerine sebep olan demografik nüfus özelliklerinin neler olduğu verilere dayanılarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

Dördüncü ve son bölümde ise bu çalışmanın amacı, yöntemi, sınırlılıkları, hipotezleri belirtilmiştir. Konunun amacı doğrultusunda, Türkiye'nin değişik yerlerinden Küçükçekmece ilçesine göç etmiş, değişik mahallelerde ikamet eden katılımcılara, ikinci ve üçüncü bölümdeki konulara tutarlı olarak 14 tane kapalı uçlu, 28 tane likert tipi olmak üzere, toplamda 42 soruluk anket hazırlanarak bir saha çalışması yapılmıştır. Örneklem büyüklüğüne göre 383 anket olması gerekirken, anketlerdeki hata payları da göz önüne alınarak 420 kişiye ulaşılmıştır. Anketler, SPSS 21 istatistik programında regresyon analizi, KMO testi, faktör analizi ve anova testleri sonuçlarına göre tablolar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇÜN TANIMI, LİTERATÜR TARAMASI VE GÖÇÜN KURAMLARI

1. 1. GÖÇÜN TANIMI

Ekonomistler, coğrafyacılar, sosyal bilimciler ve kent bilimciler, göçün çeşitli tanımlarını yapmışlardır. Yapılan göç tanımları birbirinin benzeri ve tamamlayıcısı şeklindedir. Yapılan tanımların bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret.”¹

“İnsanların devamlı yaşadıkları bölgeleri bireysel olarak, aileler ve gruplar halinde terk ederek, geçici veya devamlı yaşamak amacıyla başka bir yere hareket etmesidir.”²

“İnsanların içinde buldukları coğrafi, sosyal ve kültürel çevreden koparak başka bir coğrafi, sosyal ve kültürel çevrede yaşamını devam ettirmek için hareket etme işidir.”³

“İnsanların, yeni ortamlara daha iyi uyum sağlayabilmek amacıyla ya da doğal, ekonomik, siyasi vb. nedenler sonucunda, yaşadığı yerlerden koparak başka alanlara gitmesidir.”⁴

“Bireyler ya da toplulukların, daha iyi imkânlarda yaşamak için yaşadıkları yerleri terk ederek, geçici veya sürekli olarak yeni yerlere taşınma işidir.”⁵

“Araştırma döneminde ikamet edilen yerdeki nüfus ile araştırmadan bir yıl önce ikamet edilen yerdeki nüfusun farklı olması göç olarak tanımlanmaktadır. Göç eden nüfusun, göç edilen yerdeki nüfusu bir veya birden fazla artırması ya da azaltmasını kapsamaktadır.”⁶

---

¹ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57b77574d29429.47321091 (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

² Hayati Doğanay, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Gazi Büro Yayınları, Ankara, 1994, s. 165.

³ Esmâ Duru Gönül, “Göç Yolları”, *Görüş Dergisi*, 2002, 38 - 47, s. 40.

⁴ Ana Britannika, *Genel Kültür Ansiklopedi*, Ana Yayıncılık, 1994, cilt:13, s. 414.

⁵ Vedat Pazarlıoğlu, “İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonomik Analizi”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 2007, Cilt:14, 112 -145, s. 121.

⁶ <http://www.tuik.gov.tr/Start.do;jsessionid=57c5X33LTGLmLWW5rvq4mClmhCsLB1wYprqvGsjLd4S5z5ShkqQH!-1785169325> (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

“Göç, özgür insanların refahlarını artırmak amacıyla, yaşadıkları coğrafik mekânı terk ederek, farklı bir coğrafik mekâna yerleşmeleridir.”⁷

“Göç, zaman yönünden, belli bir süre içinde bir mekânın değiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu zamanın alt ve üst süresinin ne olacağı konusunda inceleme yapan bilim adamları arasında görüş birliği pek yoktur. Göçten söz edebilmek için bazı araştırmacılara göre bu süre 1 yıl ya da 1 yıldan fazla olmalıdır.”⁸

Böyle bir kısıtlama olamaz; çünkü eğer 1 yıl veya daha fazla bir zaman ile kısıtlama olursa, o zamanda mevsimlik göçleri göç diye tanımlayamayız.

1. 1. 2. İç Göçün Tanımı

“Herhangi bir ülke içinde bölge, kent, kasaba ve köy gibi yerlerden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketlerine iç göç adı verilmektedir.”⁹ İç göç aynı ülke sınırları içinde olur ve ülke nüfusunu değiştirmez, bölgeler arasındaki nüfus dengesini etkileyerek değiştirir.

1. 2. TÜRKİYE İÇ GÖÇ İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Yaptığımız literatür çalışmasında görülmüştür ki, 1990’lı yılların başlarında Türkiye’deki iç göç konusunda çalışmalar az iken, 2000’li yıllardan sonra çok daha fazla çalışma yapılmıştır. İç göç konusu ile ilgili çeşitli bölgelere ve şehirlere yönelik yapılan çalışmaların, göçün nedenleri, çeşitleri, göç eden ailelerin şehirlerdeki durumları, ekonomik değişimleri ve çözüm önerileri, çeşitli anket ve literatür yöntemleri kullanılarak, makale ve tez çalışmaları şeklinde yapıldığı görülmektedir.

Mustafa Şen, 2014 yılında, Türkiye’deki iç göçlerin neden ve sonuçlarını gösteren bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, tarımın makineleşmesi ve hızlı nüfus artışı ile birlikte insan gücüne duyulan ihtiyacın azaldığını ve işsiz olan kişilerin sanayisi gelişmiş olan şehirlere doğru göç etmeye başladığını belirtmektedir. Kentlerdeki sosyal, kültürel ve eğitim imkânlarından yararlanma isteği, kentsel alanlardaki iş sahalarının, kırsal alanlardaki iş sahalarından daha

⁷ Orhan Kandemir, İktisadi Gelişme Sürecinde Göç Olgusu: Türkiye Örneği, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2010, s. 7 (**Doktora Tezi**)

⁸ Mustafa Öztürk, Nihat Altıntepe, “Türkiye’de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması”, *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 2008, s. 1589.

⁹ Yusuf Akan, İbrahim Arslan, *Göç Ekonomisi*, Ekin Basım Evi, Ankara, 2008, s.16.

fazla olmasının göçü cazip hale getirdiğini belirtmektedir. Devam eden iç göçlerin önlenmesi için kırsal bölgelerde yeni iş sahaları açmak, kırsal alanlarda sosyal ve kültürel açıdan gelişim sağlamak, eğitim imkânlarını artırmak ve konut projelerinin artırılması gerektiğini belirtmektedir. Kırsal kesimlerde nüfus artışının azalma eğiliminde olduğunu ve iç göçlerin yön değiştirerek, kırdan kente değil de, kentten kente doğru olduğunu belirtmektedir.¹⁰

Yusuf Murat Kızılkaya, 2014 yılında, Ardahan ilinde yaşayan insanların göç etme sebeplerinin neler olduğunu gösteren bir saha araştırması yapmıştır. Ardahan'da insanların işsiz oluşu, zorlu iklim koşulları, eğitim ve sağlık hizmetlerindeki eksiklikleri, göçe etki eden itici faktörler olarak belirtirken; kentsel bölgelerdeki gelir seviyesi ve yaşam standardındaki artışı, göçe etki eden çekici faktör olarak belirtmektedir. Ardahan'dan göç edenlerin yarısından çoğunun 15 yıl ve daha öncesinde göç ettiğini, yine göç edenlerin eğitim durumunun düşük ve orta yaş grubu içindeki insanlardan oluştuğunu belirtmektedir. Ardahan'dan göç etmede, daha önce göç etmiş olan akrabalarının oluşu, bölgedeki olumsuz ve çetin kış şartlarının itici etkisine karşılık; ılıman iklim koşullarının çekici etkisinin olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, göçlerde terörün etkisinin olmadığını, ancak bireyler çocuklarının geleceğini düşündüğünden, kırsal alandaki eğitim koşullarının yetersiz olması sebebiyle ve kadınların şehirlere gelin gitmesi ile de göçlerin arttığını belirtmektedir.¹¹

Ahmet Yulafcı, 2014 yılında, Samsun ilindeki göçlerin sebeplerini ve tarıma etkilerini gösteren bir saha çalışması yapmıştır. Şehirlere göç etmede göçün itici sebeplerinin, elektrik, su ve telefon arızaları, ulaşımda yolların bozuk olması, köylerdeki eğitim, sağlık ve altyapı imkânların yetersiz olması gibi köylerde daha fazla bulunan ve yaşam kalitesini düşüren etkenler olduğunu belirtmektedir. Köylerin ekonomisi tarıma dayandığından tarım haricinde başka iş imkânının olmaması, sulama kaynakları vb. altyapılarının yetersiz olması, tarımsal arazilerin parçalı ve dağınık olması, tarladan alınan ürünlerin aile geçimine yeterli olmamasının, tarım faaliyetlerini kısıtlayarak, göçü hızlandırdığını belirtmektedir. Samsun'daki köylerden kente göçün devam ettiğini ve köylerde kalan insanların yaş ortalamasının yüksek olduğunu belirtmektedir. İnsanların şehirlere göç etmesinde göçün çekici sebepleri olarak, fazla gelir elde etme, daha rahat

---

¹⁰ Mustafa Şen, "Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi", **Çalışma ve Toplum Dergisi**, 2014, 248 - 276, s. 252-253.

¹¹ Yusuf Murat Kızılkaya, Türkiye'de İç Göçün Sosyal Ekonomik Nedenleri: Ardahan İl Örneği, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan, 2014, s. 94 (**Yüksek Lisans Tezi**)

şartlarda çalışma isteği, şehirde iletişimin daha gelişmiş olması ve aile bireylerinin, çocuklarının eğitim, sağlık, kamu hizmetlerinden yararlanarak, şehirde meslek ve iş sahibi olarak hayatlarını devam ettirmelerini istemeleri olduğunu belirtmektedir.¹²

Mustafa Şen, 2014 yılında, Trabzon'dan İstanbul'a göç edenlerin sosyo - ekonomik analizini çıkardığı bir saha araştırması yapmıştır. Göç edenlerin kırsal bölgelerden gelenlerinin, iş bulmak; kentsel bölgelerden gelenlerin ise daha çok para kazanmak amacıyla göç ettiklerini belirtmektedir. Tarımın makineleşmesi, tarım alanlarının miras yolu ile parçalanması ve bu alanlara konut yapılması sonucu işsiz kalanların, iş aramak için İstanbul'a göç ettiğini belirtmektedir. İşsiz olarak göç edenlerin, göçten sonra esnafılık yaparak, özel sektör ve serbest meslek alanlarında çalışarak geçimini sağladığını belirtmektedir. Göçten önce çoğunun mal varlığının olmadığı, olanların ise mal varlığını satarak göç ettiğini belirtmektedir. Göç ettikten sonra mal sahibi olanların, ekonomik durumu iyi olmayan ve göç etme isteğinde olanların göç etme kararını kolaylaştırdığını belirtmektedir. Göç etki eden ekonomik nedenler ortadan kaldırılmadıkça, arz ve talep dengesi korunacak şekilde nüfus artışına orantılı iş sahaları oluşturulmadıkça, tarım alanları parçalanıp yerlerine tarım dışı faaliyetler yapıldıkça, Anadolu'dan İstanbul'a göçlerin gelecek dönemlerde de devam edeceğini belirtmektedir.¹³

Hasan Vergil ve diğerleri, Zonguldak ilindeki göç eğilimini ve sosyo - ekonomik nedenlerini araştıran iki bileşenli bir saha çalışması yapmışlardır. Zonguldak'taki insanların yaşları düştükçe ve eğitim seviyesi arttıkça göç eğiliminin arttığını, ildeki yaşam şartları her ne kadar yüksek olsa da, düşük gelir grubundaki insanların göç etmek istemediklerini, ancak yüksek gelir grubundakilerin göç etmeye meyilli olduklarını belirtilmektedir. Zonguldak'taki en önemli üç sorunun ise işsizlik, hava kirliliği, ulaşım ve altyapı sorunları olduğunu belirtmektedirler. Zonguldak'taki bireylerin başka şehirlere göç etmemeleri için işsizliğin azaltılması ve sosyal yaşamın iyileştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

---

¹² Ahmet Yulafcı, Samsun İlinde Kırsal Göçün Sebepleri ve Tarıma Etkileri, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tokat, 2014, s. 91 (**Doktora Tezi**)

¹³ Mustafa Şen, "Trabzon'dan İstanbul' a Göç Edenlerin Sosyo - Ekonomik Analizi", **ÇSGB Çalışma Dünya Dergisi**, 2014, Cilt:2, Sayı:3, s. 60 - 61

Ayrıca şehirdeki ulaşım ve çevre eksiklikleri giderilerek, şehrin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler.¹⁴

Hüseyin Tutar ve Deniz Özyakışır, 2013 yılında, Kuzeydoğu Anadolu'dan İstanbul'a göçün nedenlerine ilişkin bir saha araştırma yapmışlardır. Bölgeden göç etmede, ekonomik sıkıntılar, eğitimin yetersizliği, akrabaların göç etmesi, kırsal kesimdeki sosyal yaşamın yetersizliği ve şehre göç edenlerin kırsal kesimde kalanlara şehir hayatı ile ilgili olumlu bilgi vermeleri çekici etki yaparken; güvenlik faktörünün göçe etkisinin olmadığını, İstanbul'a göç edenlerin mutlu olduğunu ve tekrar geriye göç etmek istemediklerini belirtmektedirler. Ülkeyi yönetenlerin, göçe etki eden gelir, eğitim, sağlık ve sosyal hizmet konularının üzerinde durması gerektiğini belirtmektedirler.¹⁵

Fuat Güllüoınar, 2012 yılında, göçün ekonomik politikası ve uluslararası göç kuramları üzerine bir değerlendirme çalışması yapmıştır. Geçmişte, ekonomi biliminin gözetimi altında şekillenen göç kuramlarının, şimdilerde ise ekonomi biliminin yanında, özellikle coğrafya, antropoloji ve sosyoloji gibi bilimlerin gözetimi altında şekillendiğini belirtmektedir. Göç konusunda siyaset bilimcileri ve uygulayıcılarının, ekonomist, coğrafyacı, sosyolog ve antropologların birbirleri ile iş birliği içinde olması gerektiğini belirtmektedir. Göç edenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel nedenlerle göç ettiklerini ve tek bir ülkede yaşayacakları ihtimalinin bugün ortadan kalktığını belirtmektedir. İletişimin bütün dünyaya yayılmasının, uluslararası göçü hızlandırarak göçün kolaylaşmasına neden olduğunu belirtmektedir. Zaman içerisinde, göçün inceleme alanının değişerek, göç eden gençlerin eğitimi, kimlik sorunları, sosyal uyumu ve geleceği gibi konuların, göçün çalışma alanına girmeye başladığını belirtmektedir. Günümüzde göç endüstrisinin devam etmesiyle birlikte yeni çıkar grupları ortaya çıkmış ve bu çıkar grupları, devletin göç hareketlerini durdurmasını ve kontrolünü zorlaştırdığını belirtmektedir. İletişim ve ulaşım gibi haberleşme teknolojisinin gelişimi sayesinde, göç edenler, o ülkenin insanları ile ilişkilerinin kolaylaştığını belirtmektedir.¹⁶

Hüseyin Bal, diğer arkadaşları ile 2012 yılında, göç edenlerin toplumsal sorunlarını Isparta örneğinde gösteren bir saha araştırması yapmıştır. Isparta

¹⁴ Hasan Vergil, *Zonguldak İlinde Göçün Sosyo - Ekonomik Nedenleri ve Alınabilecek Tedbirler*, Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 182.

¹⁵ Hüseyin Tutar, Deniz Öz Yakışır, "Tra2 Bölgesinde İstanbul'a Göç Hareketlerinin Nedenlerine İlişkin Bir Araştırma", *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 2013, 25 - 60, s. 58.

¹⁶ Fuat Güllüoınar, "Göç Olgusunu Ekonomik Politik ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir değerlendirme", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012, Sayı:4,1 - 100, s. 85.

iline göçün son yıllarda sayısal olarak arttığını ve iş bulmak için göç edenlerin talebini karşılayacak yeterli iş alanı bulamadığını ve enformel (biçimsel olmayan) işlerde çalışarak düşük ücret aldıklarını belirtmektedir. Isparta'daki nitelikli iş gücünü artırmak ve işsizliği azaltmak için meslek edindirme kursları açılması gerektiğini belirtmektedir. Sorunlara sadece il düzeyinde değil, bölgesel düzeyde de çözüm aranması gerektiğini belirtmektedir. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı'nın destekleri, bölgesel olarak ticaret ve sanayi odaları, üniversiteler, belediyeler ve valiliğin birlikte yapacakları çalışmalar ile kalkınmanın ve yeni istihdam alanlarının artacağını belirtmektedir. Göç edenlerin şehre uyumlarını kolaylaştıran faktörlerin başında akraba ve aile dayanışması olduğunu belirtmektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden gelen, işi olmayan ve nüfusu çok olan ailelerin mahalle ve kent yaşamında problemler yaratacağını belirtmektedir. Kırsal alandaki vasıflı ve vasıfsız işgücünün şehre göç etmesiyle, şehirde işsizliğin daha çok arttığını, gelir düzeyinin düşük olmasından dolayı ailelerin çocuklarının biyolojik ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığını ve asıl ekonomik problemlerin ailelerde yaşandığını belirtmektedir.¹⁷

Hakan Özdemir, 2012 yılında, Türkiye'deki iç göçler üzerine genel bir değerlendirme çalışması yapmıştır. Göçün birçok nedenden kaynaklandığını ve siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik etkilerinin olduğunu belirtmektedir. 1950'li yıllardan sonra, ülkemizin kırsal alanlarındaki tarımın makineleşmesiyle birlikte iç göçün artıp, kırsal ve kentsel nüfus dağılımının büyük ölçüde değiştiğini, bu durumun da toplumsal problemlerin artmasına ve bunlara yeni problemlerin eklenmesine neden olduğunu belirtmektedir. Tarımda makineleşmenin artmasıyla kırsal alanlarda işsizlik ortaya çıkarken, kapitalizmin kırsal alanlara girmesi ile tarımsal üretimi ticarileştirdiğini ve tarımsal üretim yapanların zarar gördüğünü belirtmektedir. Devletin kırsal bölgelerdeki altyapı ve hizmetlerinin yetersiz olmasının bölge halkının göç etmesine neden olduğunu belirtmektedir. Ülkede toprak dağılımının dengeli olmadığını ve günümüzün toprak ağalarının halka borç verip tefecilik yaparak, kendi topraklarını genişlettiklerini belirtmektedir. Devletin tarım kesiminden çekilmesi ve üreticilerin kapitalist tüccarların eline bırakılmasıyla, elinde toprağı kalmayan halkın geçim sıkıntısına girdiğini belirtmektedir. Bu durumdan dolayı da, sanayi yatırımlarının arttırıldığı şehirlere göç etmek çekici bir hal alarak, ülkede kırsal ve kentsel farklılıkların oluşmasına sebep olduğunu belirtmektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki

---

¹⁷ Hüseyin Bal, "Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları Isparta Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012, sayı: 27, 196 - 225, s. 208.

yöresel halkın, 1980'li yıllarda terör ve güvenlik sorunlarının oluşması ile kent yaşamını hiç bilmeden, gönülsüz olarak şehirlere göç etmek zorunda bırakıldığını belirtmektedir.¹⁸

Ümit Serkan Ekmekçiler, 2011 yılında, kırsal göçün ekonomik ve sosyal etkilerini Diyarbakır örneğinde saha araştırması yaparak incelemiştir. Kırsal alandan Diyarbakır'a göç olmasının en önemli nedenlerinin, ekonomik, terör, kan davaları, eğitim ve sağlık imkânlarına erişimin yetersizliği olduğunu belirtmektedir. Diyarbakır'a göç etmelerini cazip hale getiren bir diğer sebep ise aşiret, akraba ve aile büyüklerinin telkinlerinin olduğunu belirtmektedir. Her ne kadar ekonomik nedenlerle göç edilse de, yine de en büyük sorunlarının işsizlik olduğunu belirtmektedir. Diyarbakır'a göç edenlerin, eski kültürel alışkanlıklarını ve yaşam tarzını devam ettirmeleri ile beraber, yeni yaşam tarzına da ayak uydurmaya çalıştıklarını belirtmektedir. Diyarbakır'da sosyal ve kültürel yaşam tarzının bozulduğunu, şehir yaşantısında akrabalık ilişkisinin zayıfladığını belirtmektedir.¹⁹

Yüksel Aktuğ, 2011 yılında, gazetede yazdığı yazıda, televizyonda gösterilen diziler ve programların (iletişim) çekiciliğinden etkilenen Anadolu halkının, bu sosyal ve kültürel olanaklardan yararlanarak daha iyi yaşamak için İstanbul'a göç ettiğini belirtmiştir. Bu da iletişim dünyasının, insanların göç etmesinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.²⁰

Ozan Bahar ve F.Korkmaz Bingöl, 2010 yılında, Türkiye'deki iç göçün, istihdam ve işgücü piyasalarına etkilerini araştıran bir çalışma yapmıştır. Göçün, sektörler arası geçişi sağlayarak, hizmet ve sanayi sektörlerinin insan kaynağına iktisadi bir değer kattığını belirtmektedir. Göç etmenin, ekonomik ve işgücü piyasaları yönünden olumlu bir süreç olduğunu belirtmektedir. İnsanların göç etmelerinin sebebini, emek arzı fazlalığının, emek talebini bulamaması şeklinde belirtmektedir. Göç edenler iş imkanına kavuşsa da, bulunan işler yeterli düzeyde olmayıp, marjinal verimliliklerinin düşük olduğunu belirtmektedir. Kırsal bölgelerden göçün azaltılması için tarım dışı istihdamın artırılması ile bölgelerde yatırım yapacaklar için vergilerin düşürülmesi, bölgesel asgari ücretin teşvik

---

¹⁸ Hakan Özdemir, "Türkiye'de Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme", **Akademik Bakış Dergisi**, 2002, Sayı:30,12 - 78, s.14.

¹⁹ Ümit Serkan Ekmekçiler, Kırsal Göç Hareketlerinin Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Diyarbakır İl Örneği, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, s. 224 (**Doktora Tezi**)

²⁰ <http://www.sabah.com.tr/yazarlar/gunaydin/aytug/2011/12/24/istanbula-gocun-sebebi>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

edilmesi ve yatırımların bölgelerin neresine yapılacağını gösteren yönlendirici bir birimin kurulması gerektiğini belirtmektedir.²¹

Orhan Kandemir, 2010 yılında, göçü, iktisadi gelişme sürecinde incelemiştir. "Göç, özgür insanların refah arayışıdır." demektedir. Refahlarını yükseltmek isteyen insanların, göç edilen yerde daha iyi iş, daha yüksek gelir, iyi bir eğitim ve sağlığa erişimin kolay olması gibi unsurların etkisinde hareket ettiklerini ve insanların biyolojik yaşamlarının devamı için de bu temel unsurların var olması gerektiğini belirtmektedir. Göç teorilerinin daha çok dış göçü açıklamaya yönelik çalışmalar yaparak göç sürecine yoğunlaşmış olduğunu ve göç alan ve veren yerlerin gerçek hayatla örtüştüğünü belirtmektedir. Göç edenlerin, istihdam sağlama, yüksek gelir elde etme, devlet hizmetlerinden daha iyi yararlanmak istediğini belirtmektedir. Batılı ülkelerin, sanayileşme ve işgücü yetersizliği ile kırsal nüfusunu şehre çekerek göç aldığını belirtmektedir. Türkiye'de göçlerin sebeplerinin, nüfusun artması ile tarımsal toprak miktarlarının azalması, gelir düzeyinin düşüklüğü, iş sahasının kırsal kesimde az olması, eğitim, sağlık ve altyapı yatırımları yönünden, bölgeler arası farklılıklar gösterdiğini belirtmektedir. Kırsal kesimde yaşayan bireylerin sosyal güvencelerinin olmaması ve pek çok olumsuz etkiye karşı; şehrin çekiciliği, sanayinin gelişmesi, sosyal güvenceli iş, eğitim ve sağlıktaki gelişmeler gibi nedenlerden dolayı şehirlerin göç aldığını belirtmektedir. Bu sayılan etkilere ilaveten, teknolojik gelişmeler, ulaşım ve iletişim araçları sayesinde göçün hızlandığını belirtmektedir.²²

Ertuğrul Güreşçi, 2010 yılında, kentten köye göçün nedenlerini gösteren bir çalışma yapmıştır. Türkiye'de ekonomik, sosyal ve kültürel değişim olmasındaki en önemli sebeplerden birisi de, nüfusu fazla olan kırsal bölgeden, nüfusu az olan kentsel bölgeye doğru iç göçlerin olmasıdır. Zamanla, kentlerde nüfusun çoğalması suç oranlarının artırarak, kenar mahallelerdeki kimlik arayışı ve bunalımların kentsel sorunları ortaya çıkardığını belirtmektedir. Bu durumun da kente göç eden köylü insanların tekrar köylerine dönmelerini sağlayarak, köylerin önemini bir kez daha ortaya çıkardığını belirtmektedir. Bireylerin, başkalarına ihtiyaç duymadan istedikleri yerde yaşama özgürlüklerinin olduğunu belirtmektedir.²³

---

²¹ Ozan Bahar, Fehmi Korkmaz Bingöl, "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam ve İş Gücü Piyasalarına Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İ. İ. B. F. Dergisi*, 2010, 56-122, s. 61.

²² Kandemir, a.g.e. , s. 187.

²³ Ertuğrul Güreşçi, "Türkiye'de Kentten Köye Göç Olgusu", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 2010, 76 - 98, s. 84 - 85.

Ali Köse ve Serpil Bülbül, 2010 yılında, Türkiye’de bölgelerarası iç göç hareketlerini çok boyutlu ölçekleme yöntemiyle inceleyen bir çalışma yapmıştır. Türkiye’deki iç göç hareketleri, sosyo - ekonomik farklılıklar ve gelişmişlikler, bölgesel düzeyde ele alındığında, devamlı göç veren bölgelerin ilk sırada Kuzeydoğu Anadolu olmak üzere, ardından Güneydoğu ve Karadeniz Bölgeleri; devamlı göç alan bölgelerin ise Akdeniz, Marmara, Batı Anadolu Bölgeleri olduğunu belirtilmektedir. Devlet kurumlarının iç göçle ilgili geçmiş yılları kapsayan bir araştırma yaptırdığını ve sonuçlarının ise bu makaledeki sonuçlarla uyumlu olduğunu belirtmektedir. Göçlerle gelişen ve değişen şehirlere bir anda yığılma olduğundan, bu şehirlerde çevresel, ekonomik ve sosyal boyutta sorunlar ortaya çıktığını belirtmektedir. Göç hareketiyle beraber, sermaye ve işgücünün gelişmemiş bölgelerden gelişmiş bölgelere doğru kayarak; geri kalmış bölgelerin daha da geri kalmasına, gelişmiş bölgelerin de daha gelişmiş olmasına neden olduğunu belirtmektedir.²⁴

Filiz Çalışır, 2009 yılında, göç hareketlerinin hane halkı üzerindeki ekonomik etkilerini Muğla ili örneğinde araştıran bir saha çalışma yapmıştır. Kırsal alanlardan farklı nedenlerle göç kararı alınsa da, göç edilmesindeki asıl nedenin ekonomik nedenler olduğunu belirtmektedir. Şehirlerde gelirin yüksek olması, eğitim ve sağlık hizmetlerinin daha iyi olması, altyapı ve sosyal güvenlik gibi hizmetlerin gelişmiş olmasının göçü cazip hale getirdiğini belirtmektedir. Şehirlerde kiralardan yüksek ve beslenmenin çok maliyetli olmasının göç edenleri olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Türkiye’de, tarımın milli gelirden aldığı payın düşük olması, kırsal kesimdeki istihdam oranını düşürerek gelirlerin azalması, tarım politikası değiştiğinden, tarımdaki desteklerin yetersiz olması, kırsal kesimdeki insanların sosyal güvencelerinin olmaması ve kırsal alanlardaki altyapıların yetersiz olmasının göçün hızlanmasına neden olduğunu belirtmektedir. Muğla’ya göç eden kişilerin çoğunluğunun genç ve yükseköğretim mezunu olması ve kırsal kesimde iş imkânlarının az olması, eğitilmiş kişilerin göç kararı almasına neden olmaktadır. Muğla’ya göç edilmesinin nedenleri arasında, kırsal bölgelerde işsizlik, eğitim ve sağlıktaki imkânların yetersiz olması, yaşam koşullarını iyileştirmek, daha önceden akrabalarının göç etmesi ve tarımsal desteğin yetersiz olması sayılmaktadır. Muğla’ya göç edenlerin daha çok erkek olmasının gelirleri artırdığına ve göçün ilk zamanlarında, ailelerin gelirlerinin %80’ini barınma, beslenme, kira gibi temel ihtiyaçlara harcadığını, sonraki

---

²⁴ Ali Köse, Serpil Bülbül, “Türkiye’de İç Göç Hareketlerinin Çok Boyutlu Ölçekleme Yöntemi İle İncelenmesi”, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 2010, Cilt: 39,86 - 125, s. 92.

yıllarda ise başka ihtiyaçlara kaydığını belirtmektedir. Şehirde, kira, beslenme ve diğer maliyetlerin artması ile ailesini geçindiremeyen insanların tekrar köylerine dönebileceğini belirtmektedir.²⁵

Cevdet Yılmaz, 2009 yılında, Türkiye’de kırsal göçü etkileyen faktörlerden, evlilik yoluyla yapılan göç ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Türkiye’de kırdan kente göçün devam ettiğini ve bunda birçok faktörün rol oynadığını, bu faktörlerden bir tanesinin de sayısı her geçen gün artan, evlilik yoluyla göç olduğunu belirtmektedir. Evlilik yoluyla gerçekleşen göçler sonucunda, kırsal bölgelerde genç nüfusun azalması ile doğum oranlarının azaldığını belirterek, devlet tarafından köylere yapılan hizmetlerin atıl hale geldiğini ve yatırımların karşılıksız kaldığını belirtmektedir. Göçlerin sonuçlarının çok iyi araştırılarak, uygulayıcı olan devletin somut tespitler ortaya koyması gerektiğini, aksi halde çözüm bekleyen sorunların yanına yeni sorunlar ekleyeceğini belirtmektedir.²⁶

Şevket Işık, 2009 yılında, Türkiye’deki eğitim amaçlı göçleri incelemiştir. Şehirlerde yeni üniversitelerin açılmasıyla birlikte öğrenci sayılarında bir artış olduğunu ve iller arasında eğitim amaçlı göçlerin giderek arttığını belirtmektedir. Bugün itibariyle üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin bir kısmının İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehir illerinde toplandığını ve Anadolu’da da Erzurum, Niğde, Konya, Isparta, Trabzon, Eskişehir, Afyonkarahisar gibi çeşitli illere de eğitim amaçlı göç edildiğini belirtmektedir. Eğitim amaçlı göçlerin, göç edilen yerlerde ve göçün özelliklerinde ne gibi değişiklikler yaratacağının zaman içinde daha iyi anlaşılacağını belirtmektedir.²⁷

Murat Özdemir, 2008 yılında, Türkiye’de iç göçün nedenlerini Çorlu örneğinde ele alan bir saha çalışması yapmıştır. Türkiye’de 1950’li yıllardan sonra sanayinin gelişmesinin, kentsel alanların büyüüp gelişmesine ve kırsal alanların boşalmasına neden olduğunu belirtmektedir. İnsanların Çorlu’ya göç etmelerine neden olan itici faktörler incelendiğinde, gelirin yetersiz olması, insanların işsiz olması, ailevi nedenler ve sosyal yaşantının yetersiz olması gibi nedenler belirtilmektedir. Çorlu’nun sanayisi ile birlikte gelişmiş olmasının, ileriki yıllarda işsizliği azaltan bir faktör olacağını ve daha çok göç alacağını belirtmektedir. Çorlu’ya göç edenlerin büyük bir kısmı, göçten sonra

²⁵ Filiz Çalış, Göç Hareketlerinin Hane Halkı Üzerindeki Ekonomik Etkileri, Muğla İli Örneği, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2009, s. 77 (**Yüksek Lisans Tezi**)

²⁶ Cevdet Yılmaz, “Türkiye’de Kırdan Kente Göç Sürecinde Etkili Olan Faktörlerden Biri: Evlilik Yoluyla Göç”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2007, 1 - 25, s. 221.

²⁷ Şevket Işık, “Türkiye’de Eğitim Amaçlı Göçler”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2009, Cilt:1,35 - 56, s. 37.

hayatlarından memnun olduğunu belirtmektedir. Türkiye'deki bölgeler arası istihdam ve gelir farklılıklarının her bölgede eşit olacak şekilde ayarlanması gerektiğini belirtmektedir. Göçün azaltılması için bölgesel doğal kaynakların çıkartılarak sanayi üretimine katılması, tarımsal kalkınmayı sağlayarak tarımın güçlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Türkiye'de ekonomik sıkıntıların düzeltilmemesi ve bölgeler arası gelir farklılıkların giderek artmasıyla iç göçlerin devam edeceğini belirtmektedir.²⁸

Mustafa Öztürk ve Nihat Altıntepe, 2008 yılında, Türkiye'de kentlere göç edenlerin, kente ve çalışma hayatına uyumlarıyla ilgili bir saha çalışması yapmıştır. Kırsal alanların iticiliği ve kentsel alanların çekiciliği ile oluşan iç göçlerin, göç veren yerlerin boşalmasına, göç edenlerin şehir yaşantısına ayak uyduramamasına, işsizlik artışı, konut problemi, çarpık kentleşme, çevre ve tarihi dokuların yok olması gibi birçok soruna sebep olduğunu belirtmektedir. Kente göç eden insanların, kenti sadece maddi kazanç olarak değil, zihinsel yapı olarak da kendilerini şehre ait görmeleri gerektiğini belirtmektedir. Şehirlerdeki devlet kurumları, yerel yönetimler, STK'lar ve şirketlerin; meslek edinmeyi, okuma ve yazmayı, anne ve çocuk sağlığını, dil kurslarını ve ekonomik yardımları, birinci elden destekleyerek, göç edenlerin şehirlileşmesine önemli ölçüde katkı sağlayacağını belirtmektedir. Kentte kalma süresi ile kente uyum sağlama arasında bir ilişkinin olduğunu, kente gelenlerin belli bir zaman sonra gerçekten kentli gibi olması gerektiğini belirtmektedir.²⁹

Yusuf Akan ve İbrahim Arslan, 2008 yılında, Türkiye'de büyükşehirlere göçlerin nedenlerini ve etkilerini belirlemeye yönelik bir saha çalışması yapmışlardır. Büyükşehir'e göç edenlerin büyük çoğunluğunun ekonomik olarak düşük gelir grubu içinde yer alması, göç edenlerin ekonomik sıkıntılar içinde hayatlarını sürdürdüklerini belirtmektedirler. Göç ettikten sonra düzensiz kentleşmenin bir sonucu olarak, insanların şehirdeki marjinal (seyyar satıcı, işportacı vb.) işlerde çalıştıklarını ve göçe karar verirken, akrabalarının veya hemşerilerinin buldukları yerlere gittiklerini ve göç ettikten sonra ekonomik durumlarının düzeldiğini belirtmektedirler. Büyükşehirlere göç etmenin işsizlik, tayin ve güvenlik sorunlarından kaynaklandığını, şehre göç ettiklerinde memleketlerinde kalan varlıklarını ileriki zamanlarda güvence olsun diye satmadıklarını ancak hali hazırda memleketlerine geri dönmek istemediklerini ve

---

²⁸ Murat Özdemir, Türkiye'de İç Göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2008, s. 169 (**Yüksek Lisans Tezi**)

²⁹ Öztürk, Altıntepe, a.g.e. , s. 1625

göç sonucu bir problemle karşılaştıkları takdirde, aile reisinin problemi önce kendisi çözmeye çalıştığını, problemi çözemez ise akrabalarından yardım aldığını belirtmektedirler.³⁰

İsrafil Kışla, 2008 yılında, Artvin'den İstanbul'a göç etmiş Artvinlilerin sorunlarını ve şehre uyumunu incelen bir saha araştırması yapmıştır. Artvin'de ekilebilir tarıma müsait arazi olmamasına rağmen nüfusun %60'ının tarım ile uğraştığını, bunun da uzun vadede göçü artıracaklarını belirtmektedir. Ekonomik nedenlerden ve işsizlikten dolayı Artvin'den göç edildiğini, göç edenlerin ikamet ederken akrabalarına yakın olmayı tercih ettiklerini; göç ettikten sonra konuşma ve yaşam şartlarında değişme olurken, din ve inanç konusundaki değerlerde bir değişiklik olmadığını belirtmektedir. Şehirde göçmenlerin gelirleri arttıkça memleketlerine geri göç etmeyi düşünmediklerini belirtmektedir. Göçe etki eden ekonomik nedenler azalmadıkça, kırdan kente göçün devam edeceğini ve Artvin'den İstanbul'a göç edenlerin ekonomik ve refah seviyelerinin arttığını, sosyal çevreye uyumda problem yaşamadıklarını ve İstanbul'a göç etmekten memnun olduklarını belirtmektedir.³¹

Mustafa Öztürk, 2007 yılında, Türkiye'deki iç göçe katılanların kent yaşamına ve emek piyasalarına etkilerini araştıran bir çalışma yapmıştır. Türkiye'de iç göçlerin son dönemlerde arttığını, bunun da hem göç alan ve veren yerlerde, hem de göç eden kişiler üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler bıraktığını belirtmektedir. Göçlerin oluşmasında kentsel alanların çekiciliği, kırsal alanların iticiliği kadar, iletici faktörlerin de etkili olduğunu belirtmektedir. İç göçlerin oluşmasında nüfus artışı, tarımdaki modernleşmenin artması, ekilebilir toprağın azalması, güvenlik sorunları, siyasi etkiler ve ekonomik politikaların yanlış belirlenmesi gibi nedenler sayılarak, göç edenlerin şehre uyumu konusunda çalışma yapılması gerektiğini belirtmektedir. Göçün temelinde insan olmasından dolayı bu sorunun zor çözüleceğini, bu nedenle göçün sebep ve sonuçlarının en az düzeye indirilmesi gerektiğini belirtmektedir.³²

Ertuğrul Güreşçi, 2007 yılında, kırsal göçün nedenleri ve tarıma etkileri üzerine, Erzurum ili İspir ilçesi Kırk Bucak örneğinde bir alan araştırması yapmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde oluşan iç göçlerin nedenleri

---

³⁰ Akan, Arslan, a.g.e. , s. 159.

³¹ İsrail Kışla, Sosyal Politika Açısından Artvin'den İstanbul'a Göç, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008, s. 277 (**Doktora Tezi**)

³² Mustafa Öztürk, "Türkiye'de İç Göçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasasına Etkileri", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 2007, Sayı:52, s. 245

olarak, feodal yapı, kan davası, terör ve güvenlik gibi sosyoloji ile ilgili konuları göstermektedir. Göçlerin etkileri açısından, kırsal bölge ile kentsel bölge arasındaki mesafenin uzak olması göçü olumsuz etkilediği halde, buradaki iç göç için aynı durumdan söz edilemeyeceğini belirtmektedir. 1970'li yıllarda Kırk Bucak Köyü'nde nüfusun yoğun olmasının, hane halkının gelirini düşürdüğüne, bunun da göç için itici bir faktör haline gelirken; şehirlerin de çekici hale geldiğini belirtmektedir. 1970'lerde başlayan göçün 1990'lı yıllarda hız kazandığını belirterek, Kırk Bucak Köy'ünde nüfus ve aile yapısının bozulduğunu, ekonomik ve sosyal yapının değiştiğini, tarım ve hayvancılığın bitme noktasına geldiğini, köydeki okul ve sağlık ocaklarının azaldığını belirtmektedir. Kırk Bucak Köyünden göçün devam etmesi halinde, kamu yatırımlarının atıl hale geleceğini; mesleki eğitimleri yetersiz olan aile reislerinin göç etmeleri halinde, kentlerde iş bulamayacaklarını ve şehirlerde var olan işsizlere yeni işsizlerin ekleneceğini belirtmektedir.³³

Ferhat Topbaş, 2007 yılında, Türkiye örneğinde iç göçün belirleyicileri üzerine ekonometrik bir analiz çalışması yapmıştır. Göçün nedenleri incelendiğinde oluşan toplam göçün %20'sinin işsizlikten kaynaklandığını ve göç edenlerin %42'sinin işgücü piyasasına girmediğini belirtmektedir. Göçün, ekonomik ve sosyal şartlar hakkında bilgi sağlayan bir gösterge olduğunu, işsizliğin bölgelerdeki suç eğilimini artırdığını ve üretim düzeyinin bozulmasına neden olduğunu belirtmektedir. Türkiye'de yaşayan insanların çoğunluğu bulunduğu yerlerde iş olmadığından göç ederken, geride kalan insanlar ise kaldığı bölgede iş olmadığından ekonomik ve sosyal şartlarda sıkıntı çekmekte ve bu sebeple bütün bölgelerin alt yapılarına öncelik verilerek, bazı seçilmiş yerlere cazibe merkezinin kurulması gerektiğini belirtmektedir. Artık günümüzde iç göç doğrultusunun kentten - kentte ve doğudan batıya doğru bir değişim içinde olduğunu belirtmektedir. İnsanların Doğu ve Güneydoğu illerinden göç etmelerinde, kırsal bölgelerdeki sosyal, ekonomik ve çevre faktörlerinin olumsuz etkileri varken; Karadeniz ve İç Anadolu illerinden göç edenlerin ise şehirdeki gelirin ve ücretin yüksek olması, işsizliğin azalması gibi olumlu etkilerin göçün oluşmasına neden olduğunu belirtmektedir.³⁴

---

³³ Ertuğrul Güreşçi, Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Erzurum İli İspir İlçesi Kırk Bucağı Örneği, Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Erzurum Üniversitesi, Erzurum, 2007, s. 72 (**Doktora Tezi**)

³⁴ Ferhat Topbaş, İç Göçün Belirleyicileri Üzerine Ekonometrik Bir Model Çalışması; 2000 Türkiye Örneği, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 2007, s. 108 (**Doktora Tezi**)

Halis Başel, 2007 yılında, Türkiye'deki nüfus hareketlerinin ve iç göçün nedenleri üzerine bir çalışma yapmıştır. Kırdan kente doğru göçün artmasında, tarımdaki makine sayısının fazlaşması, kırsal bölgelerdeki nüfusun artması ile kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun tarımla geçimini sağlayamamasının etkisi olduğunu belirtmektedir. Yüz yıla yakın bir zaman diliminde, kır nüfusundaki fazlalığın, kent nüfusu lehine döndüğünü ve günümüzde nüfusun çoğunluğunun kentsel bölgelerde yaşadığını belirtmektedir. Türkiye'deki göçlerin bir diğer nedeninin ise bölgeler arasında fiziki, ekonomik ve sosyal dengesizlikler olduğunu, bunun da ülke içinde ve bölgeler arasında bir farklılaşmaya ve ayrışmaya neden olduğunu belirtmektedir. İç göçün azaltılması için siyasal belirsizliklerin giderilerek ülke genelinde terörden kaynaklanan güvenliğin sağlanması ve yatırımların göç edilen yerlere çekilmesi ile işgücünün arz ve talebe göre dengeli bir şekilde dağılması gerektiğini belirtmektedir.³⁵

Vedat Pazarlıoğlu, 2007 yılında, iç göçün ekonometrik analizini İzmir örneğinde gösteren bir çalışma yapmıştır. Bireylerin buldukları yerlerden, hayatlarının akışına yeniden yön verecek şekilde göç ettiğini, göç ettikleri yerlerde yaşamlarında iyileşmeler beklerken; göç edilen yerlerin bireylere hem maddi hem manevi bir yük getirerek, sosyal ve ekonomik problemlerin ortaya çıktığını belirtmektedir. İzmir'e göçün ekonomik nedenlerden kaynaklandığını ve insanların öncelikle iş aramak için İzmir'e göç ettiğini; ama yaşam kalitelerinin iyileşmediğini bunun da sebebinin göç edenlerin eğitim düzeylerinin düşüklüğü ve mesleki olarak kalifiye olmamalarından kaynaklandığını belirtmektedir.³⁶

Fatih Çelik, 2006 yılında, iç göçleri, itici ve çekici güçler yaklaşımında analiz eden bir çalışma yapmıştır. İç göçe neden olan unsurları, itici ve çekici gruplar olarak sınıflandırmış, işsizlik, düşük gelir, tarımsal toprağın yetersizliği, makineleşme ve terörü itici unsurlar olarak nitelemiş; istihdam ve gelir düzeyinin artması, eğitim ve sağlık gibi unsurların gelişmesini de çekici unsurlar olarak belirterek, bu iki unsurun etkisini belirtmiştir. İtici güçlerin ülkenin geri kalmış bölgelerinde, çekici unsurların ise gelişmiş bölgelerde ortaya çıktığını belirtmektedir. İtici ve çekici unsurlara, bir de iletişim ve ulaşım gibi iletici unsurlar eklendiğini, göçün belirli çekim merkezleri olan yerlerde toplandığını, Türkiye'de

---

³⁵ Halis Başel, "Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 2007, 526 - 628, s. 540.

³⁶ Pazarlıoğlu, a.g.e. , s. 122.

özellikle belli başlı şehirlerin göç alarak nüfuslarının arttığını ve sonucunda da yeni problemlerin oluştuğunu belirtmektedir.³⁷

İstanbul Büyükşehir Belediyesi APK daire başkanlığının 2003 yılında yaptığı sosyal doku projesi, İstanbullu olma bilinci ile 2490 denek üzerinde 64 soruluk anket çalışması yaptırmıştır. İstanbul'a göçün sebepleri olarak, şehirdeki gelişmiş ekonomik şartlar, iş bulma olanağının yüksek olması, eğitim imkânlarının iyi olması, kan davası ve terör gibi nedenler belirlenirken, anket katılımcılarının önemli bir kısmının terör ve kan davası şikkını işaretlemeleri ise zorunlu göç ettiklerini belirtmektedir.³⁸

Suat Tüfekçi, 2002 yılında, kırsal kesimden büyükşehirlere göçün, aile yapısında meydana getirdiği değişiklikleri İstanbul örneğinde konu alan bir saha araştırması yapmıştır. 1950'li yıllardan sonra, tarımda makine sayısının artması ile birlikte tarımda işgücü fazlalığının olması, karayolu ulaşım ağının gelişmesi, kamulaştırma, terör, kan davaları ve evlilik gibi nedenler kırsal kesimlerde itici etki yaratırken; şehirlerin çekici etkilerinin göçleri artırdığını belirtmektedir. Türkiye'de çeşitli göç tiplerinin olduğunu ve en etkili göç tipinin ise iç göç olduğunu belirtmektedir. Göç alan yerlerdeki yoğunluğun şehir hayatını olumsuz etkileyerek kentsel işsizlik, gürültü, trafik, ulaşım, çevre kirliliği ve suç gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olduğunu; göç veren yerlerde ise kaynakların atıl hale gelerek üretim imkânlarının azalması, kırsal alanların boşalması tarım ve hayvancılığın azalmasına neden olduğunu belirtmektedir. Kırsal göç ile aile yapısında değişiklikler meydana gelerek, geniş aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüştüğünü ve ailelerde ki değişimden en çok etkilenenlerin gençler olduğu belirtilmektedir. İnsanların İstanbul'a ekonomik nedenlerden dolayı göç ettiğini ve göç ettikleri yerlere iş imkânlarının sağlanması halinde İstanbul'dan geriye göç etmek istemediklerini, şehre göç ettiklerinde akraba ve hemşerilerinin maddi ve manevi yardımlarının olduğunu belirtmektedir. Göç edenlerin geri dönmeleri zor olsa da, göçü geriye çevirmek veya şehirlere göç edilmesini engellemek için devletin, kırsal bölgelerde ekonomik, istihdam, konut, tarım ve altyapı politikalarını geliştirmesi; aile, kadın ve çocuk konusunda teknolojik gelişmeler

---

³⁷ Fatih Çelik, "İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2006, 162 - 189, s. 167.

³⁸ http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=6685#.V7d5_FuLTDc (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

takip edilerek, gerekli fiziki ve biyolojik şartların sağlanması ile bilinçli bir toplum meydana getirilmesi gerektiğini belirtmektedir.³⁹

Bahattin Akşit, 1998 yılında, iç göçlerin nesnel ve öznel tarihi üzerine köy bazlı bir gözlem çalışması yapmıştır. Köylerden kentlere doğru birbirini takip ederek gerçekleşen göçü, dönüşüm mekanizmasıyla açıklamaktadır. Geleneksel tarım toplumundan, sanayi ve hizmet toplumuna geçildiğini; oluşan göçlerle bir yandan eski ilişkileri ve kimlikleri devam ettirmeye, diğer yandan da yeni ilişkiler ve kimlikler oluşturulmaya çalışıldığını belirtmektedir. Kendi köyünde yaşayan insanların şehre göç etmemesinin nedenini ise altyapı imkânlarının yükseltilmesine, teknolojiyi takip etmelerine, komşularının ve ailelerinin yeni açılan fabrikalarda çalışmaya başlamış olmalarına bağlamaktadır.⁴⁰

1. 3. GÖÇÜN KURAMLARI

1. 3. 1. İtme ve Çekme Kuramı

1900'lü yılların ortalarında, Everett Lee tarafından ortaya atılan bu teorinin çıkış noktası, göçün oluşmasına yol açan nedenleri itici ve çekici güçler etrafında değerlendirmektir. İtici güçler, daha çok göç veren ülkeleri oluştururken; çekici güçler ise göç alan ülkeleri oluşturmaktadır. Göçün oluşması için itici ve çekici güçlerin birbirine karşı etkileşim içinde olmaları gerekmektedir.⁴¹

Lee, göç etmede etkili olan 4 temel faktör belirlemiştir. Bu faktörler, yaşanan yerle ilgili faktörler, gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler, karşılaşılan engeller ve bireysel faktörlerden oluşmaktadır. Yani, yaşanan yerlerde itici faktörler etkili iken, gidilmesi düşünülen yerlerde çekici faktörler etkili olmaktadır. Bir de herkese eşit olan ara engeller faktörü etkili olmaktadır.⁴²

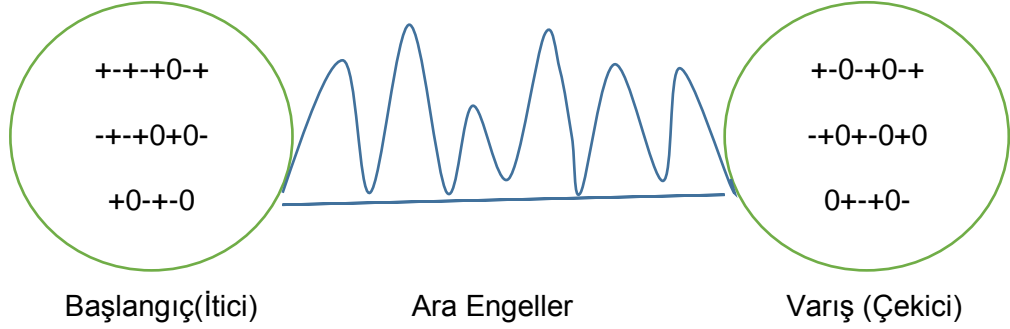
³⁹ Suat Tüfekçi, Kırsal Kesimlerden Büyükşehirlere Göçün Aile Yapısında Meydana Getirdiği Değişiklikler İstanbul Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2002, s. 140 (**Yüksek Lisans Tezi**)

⁴⁰ Bahattin Akşit, İç Göçlerin Nesnel ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler: Köy Tarafından Bakış, (Der.) Ahmet İçduygu, **Türkiye'de İçgöç**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998, 22 - 37, s. 31.

⁴¹ Kline S. Donna, "Push and Pull Factors In International Nurse Migration", **Journal of Nursing Scholarship**, 2003, 105 - 125, s. 108.

⁴² Yalçın, a.g.e. , s. 31 - 32.

- (-) Negatif Sembol: İtici Faktör
- (+) Pozitif Sembol: Çekici Faktör
- (o) Nötr Sembol: Ara Engeller

Şekil-1: Göç Sürecinde Başlangıç ve Varış Ara Engelleri⁴³

Lee, karşılaşılan engelleri, sadece fiziksel maliyetleri temsil eden uzaklık kavramı ile ölçmemekte; parasal olmayan siyasi, dini veya etnik bazı sınırlamaları da dikkate alarak ölçümler yapmaktadır.⁴⁴

Bölgedeki çekici pozitif (+) faktörler, bireyleri iki şekilde etkilemektedir. Bu faktörlerden birincisi başka bölgeden göç alınmasını sağlamakta, ikincisi ise bu bölgede yaşayanların göç etmesine engel olmaktadır. Çekici faktörlere, yüksek gelir, yeni istihdam fırsatları, gelişmiş olan eğitim ve sağlık hizmetleri örnek olarak verilmektedir.⁴⁵

Bölgedeki itici negatif (-) faktörler ise yine bireyleri iki şekilde etkilemektedir. Bu faktörlerden birincisi bölgeden göç edilmesini sağlarken, ikincisi ise diğer bölgelerden göç almasına engel olmaktadır. İtici faktörlere, düşük gelir ve yüksek işsizlik gibi nedenler örnek olarak verilmektedir.⁴⁶

Bu faktörler, itici ve çekici duruma göre, bir kısım insanlar üzerinde etkili olurken, başka bir kısım insanlar üzerinde ise etkili olmayacak ya da etkisi farklı olacaktır. Örnek olarak, çocuğu olan bir babanın, çocukları için göç edilecek yerdeki iyi eğitim imkânları çok çekici iken, çocuğu olmayan baba için bu çekici

⁴³ <http://www.students.uni-mainz.de/jkissel/Skripte/Lee.pdf>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

⁴⁴ Kızılkaya, a.g.e. , s. 13.

⁴⁵ Topbaş, a.g.e. , s. 15.

⁴⁶ Kızılkaya, a.g.e. , s. 11.

faktörle aşırı ilgilenmesi düşünülemez. Bu durumdan dolayı itici ve çekici faktörler, değişik durumlarda farklı ve benzer davranışlara sahip olmaktadır.⁴⁷

Lee, zaman ile göç arasındaki ilişkiyi açıklamıştır. Verilen göç nedeniyle çıkış ve varış noktası arasında oluşan dengesizliklerin verilen göçü artıracakını; yine benzer şekilde, gelişen teknoloji, ulaşım ve iletişim maliyetlerinin azalması ile de göçlerin artacağını bildirmektedir.⁴⁸

1. 3. 2. Neo - Klasik Makro Ekonomi Kuramı

Göç ile alakalı ilk sistematik teoriyi ortaya koyan Neo - Klasik Ekonomi Kuramı, ilk teorilerden birisidir. Emeğin, arz ve talep konusunda farklı şekillenmesi ile ortaya çıkan göç, coğrafi farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Sermayesi az fakat işgücü fazlalığına sahip olan ülkeler, düşük ücret piyasasına sahiptir; buna karşılık sermayesi fazla fakat işgücü az olan, piyasaya sahip olan ülkelerin ücret düzeyleri yüksektir. Ücretlerin farklı olmasından dolayı, düşük ücretli ülkelerdeki işçiler, yüksek ücret alınan ülkelere göç etmektedirler. Bu oluşan göçlerin sonucunda, işgücü fazlalığı olan ülkelerde işgücü piyasası küçüleceğinden ücretleri yükseltmekte; buna karşılık sermayesi fazla olan zengin ülkelerde iş gücü fazlalığı olacağından ücretler düşerek dengeye oturacaktır.⁴⁹

“İşçilerin, emek-bol ülkelere, emek-kıt ülkelere akışına benzer biçimde, sermaye-bol ülkelere, sermaye-kıt ülkelere yatırım sermayesi akışı olur. Sermayenin, yoksul ülkelere görece kıt olması, uluslararası standartları yüksek bir getiri oranı yaratır ve dolayısıyla yatırımı bu ülkelere çeker”.⁵⁰

Teorinin temelinde, işçilerin düşük ücret aldığı yerlerden, yüksek ücret aldığı yerlere veya avantajı az olan fakir ülkelere, avantajı çok olan zengin ülkelere göç etmeleri beklenmektedir. Ülkeler arasındaki ekonomik dengesizliklerin olması göç olayını etkileyerek, uzun dönemde ücretleri eşit seviyeye getirerek gelişmiş ve gelişmemiş bölgeler arasındaki ekonomik farklılıkları dengeye oturtacaktır.⁵¹

⁴⁷ Yalçın, a.g.e. , s. 31 - 32.

⁴⁸ <http://www.students.uni-mainz.de/jkissel/Skripte/Lee.pdf>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

⁴⁹ Güllüoğınar, a.g.e. , s. 58.

⁵⁰ Douglas Massey, “Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirmesi”, (çev.) Saniye Dedeoğlu, *Göç Dergisi*, 2014, Cilt:1, 8 - 72, s. 13 - 14.

⁵¹ Güllüoğınar, a.g.e. , s. 59.

1. 3. 3. Network (Ağ) Kuramı

“Göçmen ağları, göçmenler, eski göçmenler ve göçmen olmayan insanlar arasındaki bağı, akrabalık ve paylaşılan toplumun kökleri aracılığıyla kurar”.⁵²

“İlişkiler ağı kuramının temelini, göçmenlerin, göç ettikleri ülkede ve göç alan ülke ile göç veren ülke arasında kurdukları sosyal ağların varlığı ve bu ağların, süre giden karşılıklı göçler üzerine olan etkisini oluşturmaktadır.”⁵³

İlk göç eden göçmenler, göç veren ve göç alan yerleri birbirine bağlayan bir altyapıyı oluşturarak birbirlerine gidip gelmelerini sağlamaktadır. Yeni oluşan göçler, kurulmuş ve hazırdaki bir ağı harekete geçirir ve sonradan göç edenler, ilk göç edenlerin deneyim ve tecrübelerinden faydalanarak zaman içinde kendini yenileyip; hemşerilik ve akrabalık bağı güçlenmiş olarak göç ağını devam ettirirler.⁵⁴

İlk göçmenlerin yabancı bir ülkeye göç ettiklerinde yararlanabileceği hiçbir sosyal bağ yoktu ve özellikle göç edenler, başka bir ülkeye kaçak giriş yapıyorsa, bu çok ucuz değildi. İlk göç edenlerde göçün maliyeti çok yüksek iken, oluşturulan ağ ile sonradan göç eden akraba ve arkadaşlar için göç etmenin maliyetleri oldukça azalmıştır.⁵⁵

Göçmenlerin yerleşmek için göç ettikleri yerde birbirleri ile ilişki içinde olmaları, cemaat oluşumu sürecine bir temel oluşturmaktadır. Göçmenler, göç ettikleri yerde kendi gruplarına ait ibadet yerleri, dernekler, dükkânlar, kafeler, doktorlar, avukatlar ve diğer hizmetler gibi sosyal ve ekonomik altyapılarını oluştururlar. Göç edilen ülkedeki göçmenler arasında güçlü bir ekonomi ve yardımlaşma mekanizmasının olması, bürokratik işlemlerin zorlaştırılmasını en az seviyeye indirmektedir. Gurbette var olan bu yardımlaşma mekanizmaları yeni gelen kişilerin yalnız kalmasını engelleyerek, sosyal maliyetlerde de bir düşüşe neden olmaktadır. Göçmenlerin birbirlerinden habersiz yaşamamaları için ekonomik, siyasal ve sosyal ağlara uyumu söz konusu olacağından, içine kapanık olmayan bir toplum kitlesi oluşmaktadır. Göç edenler tüm ihtiyaçlarını kendi dayanışma grubu içerisinde karşılamakta ve bu da göç eden grubun kendi

---

⁵² Massey, a.g.e. , s. 28.

⁵³ Kızılkaya, a.g.e. , s. 15.

⁵⁴ Yalçın, a.g.e. , s. 50.

⁵⁵ Massey, a.g.e. , s. 28.

içine kapanmasına ve göç edilen ülke halkı ile temasta bulunulmamasına neden olmaktadır.⁵⁶

Göç edeceği ülkede veya kentte akrabalarının ve arkadaşlarının kendisine yardımcı olacağını bilen göçmen ile kendisine yardım edecek kimsesi olmayan diğer göçmenler arasında fark olacaktır. İlk göç eden göçmenler göçün maddi ve manevi sıkıntısını yaşamakta iken dayanışma ağı kurulduktan sonra yeni göç edenler bu sıkıntıları yaşamamaktadırlar. İlk göç edenlerin çevreyi tanıyıp her şeyden haberdar olduktan sonra yeni göç edenlere önemli yardımları olmaktadır.⁵⁷

1. 3. 4. İkiye Bölünmüş Piyasa Kuramı

“İkiye bölünmüş piyasa modeline göre, uluslararası göç, modern sanayi toplumlarının emek - yoğun ikincil sektörlerde gerçekleştirilen niteliksiz işleri yürütülebilmesi için gerek duydukları düşük ücretli işgücü talebinden kaynaklanmaktadır”.⁵⁸

İkincil sektör işçileri hiyerarşik olarak en alt tabakada çalışan, iş gücünün sürekli olduğu, düşük ücretli ve genellikle zevk vermeyen ikincil sektörlerde, küçük düşürücü işlerde çalıştırılmaktadırlar. Ev sahibi ülkedeki işgücünün birincil ve ikincil sektör sınıfı olarak ikiye bölünmesi, ülkedeki etnik yapının da bölündüğünü göstermektedir. Kendi ülkesinden yerli işçi bulamayan işverenler, düşük ücretli işleri kabul etmeye hazır olan, başka ülkelerden veya yerlerden göç etmiş göçmenlere yönelmektedirler. Göç etmiş insanlar, ücretin yüksek ve işgücünün sürekli olduğu yerlerde ücretle motive olurlar, bu ücretler ise kendi ülkelerinde kazanmış oldukları ücretlerden daha yüksek bir ücret olmaktadır.⁵⁹

Ücretlerin düşüklüğünü ve çalışma şartlarını esnek olarak kabul etmiş olan kişiler, sanayisi gelişmiş ülkelerde oluşan işgücü açığını kapatmak için çalışmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerin ekonomileri, sendikalar aracılığıyla, yerli işçilerin ücretlerini yüksek tutarlarken; sendikasız ve vasfı olmayan işçilerin ücretlerini düşük tutmaya çalışmaktadır. Bu yüzden yurtdışından düşük ücretle çalışacak işçi getirmek işverenlere avantaj sağlamaktadır. Hiyerarşinin en alt

⁵⁶ Güllüpınar, a.g.e. , s. 74.

⁵⁷ Gürkan, a.g.e. , s. 32 - 33.

⁵⁸ Munise Tuba Aktaş, “Ücret Odaklı Uluslararası İşgücü Hareketliliğinin İşgücü Piyasalarına Etkileri”, *Tesam Akademik Dergisi*, 2015, Cilt: 2, 186 - 245, s. 204.

⁵⁹ Kuvvet Lordoğlu vd. Türkiye’de Enformel İstihdam ve Yabancı Kaçak İşgücü, Marmara Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, *Uginar Proje Raporu*, İstanbul, 2004, s. 11

tabakasında çalışan yerli işçiler, kendileri açısından itibar ve statü kaybına neden olacağından, bu işlerde çalışmayıp göç edenleri çalıştırmak istemektedirler. Göçmen işçilerde ise, kendi ülkelerinde çalıştığı ücretlerden daha yüksek bir ücretle çalışma ve yurt dışında olmalarından kaynaklanan bir memnuniyetlik vardır. Gelirini ve itibarını düşünen yüksek kazançlı, varlıklı insanlar, göç edenleri ekonomilerinde çalıştırdıkları sürece, göçün tükenmez ve kendini yenileyen bir hal alacağı görülmektedir. Sermayesi yüksek, emeği az olarak çalışan birincil sektörün işçileri, iş gücü maliyetleri yüksek, yetiştirilmiş ve vasıflı olarak kabul edilmektedir. Sermayesi az, emeği çok olan ikincil sektördeki işçiler ise vasıfsız ve düşük ücretle çalışmayı kabul etmektedirler. Kriz dönemlerinde işverenin işine son verdiği ilk grup, ikincil sektör olan emeği yoğun gruplar olmaktadır.⁶⁰

1. 3. 5. Seçkinlik Kuramı

Seçkinlik yaklaşımı, göç edenlerin, göç ettikleri yerdeki seçkin bireylerden biri olmasından bahseder. Göç edenler özellikle yaş olarak genç, cinsiyet olarak erkek, medeni durumu bekâr ve iyi eğitim almış seçkin nitelikli insanlardan oluşmaktadır. Kırsal bölgedeki daha yüksek eğitilmiş, yeni fırsatları değerlendirmede yetenekli, girişimci ve bireysel özellikleri fazla olan kişiler seçkindir.⁶¹

Göç eden bireyin gittiği yere kolay adaptasyon sağlayabilmesi, daha uzun süre iş gücünde bulunması veya eğitim düzeyinin geliştirilmesinde çeşitli faktörler etkili olmaktadır. Göç eden kişi, genç olmasıyla daha fazla çalışma hayatına katılacak ve kendisini geliştirerek göçten karlı çıkacaktır. Göç edilen yerin çekiciliği ve faydaları kişiyi vasıflı ve nitelikli hale getirmektedir. Göç edenlerin, göç etmeyenlere göre daha seçkin bir kesimden olması sonucunda; göç veren yer ile göç alan yer arasında demografik, kültürel, etnik, sosyal ve ekonomik özellikler açısından farklılıklar olacaktır. Sonuç olarak, göç veren yerlerde çalışma çağında olan genç ve verimli nüfus başka yerlere göç ederken, göç alan yerler ise aldığı bu göçlerle gençleşerek gelişip modernleşmektedir.⁶²

⁶⁰ Bayraklı, a.g.e. , s. 13.

⁶¹ Fatih Çelik, "İç Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı ile Analizi", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2002, Sayı:12, s. 276.

⁶² Mustafa Yakar, Hakkı Yazıcı, "Afyonkarahisar Kentinde Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı İle Analiz(1990 - 2000)" *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, 102 - 165, s. 158.

1. 3. 6. Merkez - Çevre Göç Kuramı

“Bu kuram ‘merkez - çevre’ ilişkileri ya da ‘gelişmiş - az gelişmiş’ ülkeler arası çıkara ve sömürüye dayanan ilişkileri vurgulayan alternatif bir yaklaşımdır.” Teoriye göre göç, modernleşmeyi ve gelişmeyi etkilemekten ziyade, geri kalmış ya da gelişmemiş ülkelerin, işgücü kaynaklarını gelişmiş ülkeler yararına kullanarak, gelişmekte olan ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini negatif yönde etkilemektedir.⁶³

Sömürgeci devletler, tüm imkânlarıyla gelişmemiş çevre ülkelere yerleşerek, toprak, hammadde ve emek piyasalarını dünya pazarlarının denetimine ve hizmetine sunup, çevre - merkez ülkeleri arasında fiziksel bir göç hareketliliğinin oluşmasına imkân sağlamaktadır.⁶⁴

Merkez ülkeler, göçmen kabul politikaları uygulayarak ucuz işgücü ihtiyacını geri kalmış ülkelere karşılamaktadırlar. İyi yetişmiş, kalifiye ve nitelikli elemanlar merkez ülkelerin tercih ettiği işçi sınıfını oluşturmaktadır. Merkez ülkelere gelen seçkin vasıflı iş gücü, bu ülkelerde daha düşük ücretle çalışmakta ve bu ülkelerin üretim maliyetlerini aşağıya çekmektedir. Merkez ülkeler, sermayenin az ve emeğin yoğun olduğu çevre ülkelerdeki vasıfsız işçileri kendi ülkelerindeki vasıfsız işçilerinden daha ucuza çalıştıracığı için vasıfsız işçileri kaçak göçmenler veya mülteciler arasından temin etmektedir. Merkezi ülkelere göç ederek gelmiş düşük ücretle çalışan nitelikli göçmenlerin yanında, gelişmemiş çevre ülkelere göç etmiş hizmet vb. sektörlerde çalışacak niteliksiz işgücüne de ihtiyaç olmaktadır. Merkez ülkelerdeki firmaların çevre ülkelerde fabrika kurmaları ile bu fabrikalarda çalışan işgücü, çevre ülkelerdeki üretim sistemini zayıflatmaktadır. Zayıflayarak üretim sisteminden kopan işgücü, ucuz emek piyasasını canlandırmaktadır. Sanayi üretimi yapan firmalar, çevre ülkelerde sanayi üretimi olmadığından, burada montaja dayalı fabrikalar kurarak ucuz emek piyasasını karşılamaktadırlar. Bu ucuz emek piyasalarında üretim yapanların daha çok kadınlar olması ücretleri düşürmekte ve daha fazla erkeğin işsiz kalmasına neden olmaktadır.⁶⁵

---

⁶³ Güllüpınar, a.g.e. , s. 67

⁶⁴ Mustafa Mutluer, *Uluslararası Göçler ve Türkiye*, Çantay Yayınevi, İstanbul, 2003, s. 20.

⁶⁵ Güllüpınar, a.g.e. , s. 71.

İKİNCİ BÖLÜM

İÇ GÖÇÜN TÜRKİYE'DEKİ TARİHİ, ÇEŞİTLERİ VE NEDENLERİ

2. 1. TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇÜN TARİHİ

Günümüze kadar farklı türlerde göçlere sahne olan Türkiye, 20. Yüzyılın ortalarından sonra, göç hareketlerinin bir çeşidi olan iç göçle tanışmıştır. Ülkemizde dört bölüme ayrılan iç göçlerin niteliği ve yönü farklılık gösterse de değişmeyen tek şey, bu göçlerin geri kalmış bölgelerden gelişmiş bölgelere doğru olmasıdır.⁶⁶

2. 1. 1. 1923 - 1950 Yıllar Arasındaki Durumu

1923'te Cumhuriyetin ilanıyla başlayan dönemde, evlilik, okul, memur tayini gibi nedenlerden dolayı göç yaşanırken; kırdan kente veya kentten kente önemli sayılabilecek göç hareketleri olmamıştır.⁶⁷ Doğal afetler, heyelan, kuraklık, deprem gibi zorunlu göçleri diğer normal göç çeşitlerinden ayırmak gerekir. İnsan emeğinin toprakla yoğurulduğu, Anadolu'daki toprak ağalığı ve aşiretler bu ekonomik daralma döneminde ortaya çıkmıştır. Ailelerdeki doğum ve ölümlerin yüksek olduğu, göçün olmadığı ya da çok az olduğu köy toplumlarında aile düzeyindeki yaşam bölgeleri, toprakla ve devletle, var olan dengeler içerisinde sürmüştür.⁶⁸

Bu yıllardaki iç göçlerin oranı çok düşük düzeydedir. Oluşan iç göçler sonucunda kentsel alanlara göç eden insanların o bölgeler tarafından emilmesiyle, kırsal kesimden kentsel kesime doğru göçün çok az olduğu gayet açıktır. 1950'li yılların başlarından itibaren ulaşım ve iletişim gibi haberleşme araçları gelişme göstermeye başlamıştır.⁶⁹

---

⁶⁶ Öztürk, a.g.e. , s. 254.

⁶⁷ <http://forum.van.gen.tr/goc-olgusu-kentleşme-ve-turkiye-gohareketleri-11754.html> (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

⁶⁸ Akşit, a.g.e. ,1998, s. 24

⁶⁹ Öztürk, a.g.e. , s. 255.

Tablo-1: 1927 - 2015 Yılları Arasında Türkiye’de Kır, Kent Nüfusu ve Oranları⁷⁰

Yıllar	Genel Nüfus	Kent Nüfusu	Kent(%)	Köy Nüfusu	Kır(%)
1927	13.648.270	3.305.879	24.20	10.342.391	75.80
1940	17.820.950	4.346.249	24.40	13.474.701	75.60
1950	20.947.188	5.244.337	25.00	15.702.851	75.00
1960	27.754.820	8.859.731	31.90	18.895.089	68.10
1970	35.605.176	13.691.101	38.50	21.914.075	61.50
1980	44.736.957	19.645.007	43.90	25.091.950	56.10
1990	56.473.035	33.326.351	59.00	23.146.684	41.00
2000	67.803.927	44.006.274	64.90	23.797.653	35.10
2010	73.722.988	56.222.356	76.30	17.500.632	23.70
2012	75.627.384	58.448.431	77.30	17.178.953	22.70
2013	76.667.864	70.034.413	91.30	6.633.451	8.70
2014	77.695.904	71.286.182	91.80	6.409.722	8.20
2015	78.741.053	72.523.134	92.10	6.217.919	7.90

Tablo 1’e bakıldığında 1927 yılında kır nüfus oranı %75.80 kent nüfus oranı %24.20 iken, 1950 yılında kırdaki nüfus oranı %75.00 kentteki nüfus oranı %25.00 olmuştur. Görüldüğü gibi 1927 - 1950 yılları arasında kent nüfusu %0,80 ile çok az da olsa artmıştır. Bu da bu dönemde kırdan kente göçün ne kadar az olduğunu göstermektedir.

2. 1. 2. 1950 - 1960 Yılları Arasındaki Durum

Türkiye’nin kentleşme ve yerleşmeye başladığı bu dönem, ekonomik oluşumun toplumda derin izler bıraktığı, etkilerinin ise günümüze kadar devam ettiği bir süreçtir. Kırsal kesimden kentsel kesimlere doğru olan göçün başladığı, en yüksek seviyelere çıktığı ve sonra da tekrar azaldığı dönemin başıdır.⁷¹

Türkiye’de bu dönemde tarımın makineleşmesi ve modernleşmesi, tarımdaki verimin ve gelirin azalması, toprak sahipliği rejiminin değişerek toprakların aşiretlerde ve toprak ağaları gibi belli kişilerde toplanması, ulaşım koşullarındaki iyileşmeler ve yenilikler, kırsal alanlarda yaşayan nüfusun kentsel alanlara doğru hızlı ve devamlı olarak göç etmesini sağlamıştır.⁷²

⁷⁰ www.tujik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=1587, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

⁷¹ Hakan Özdemir, a.g.e. , s. 4.

⁷² Ruşen Keleş, *Kentleşme Politikası*, İmge Kitabevi, İstanbul, 2002, s. 66.

20. yüzyılın yarısının başlarında modernleşmenin başlamasıyla Türkiye, dış ödemelerde sorunlar yaşamakta ve sanayi üretimi yapılamamaktadır. Tam da bu dönemde ABD'nin vermiş olduğu Marshall ekonomi destek programı uygulaması ile ithal edilen traktör sayılarında bir artış olmuş ve bu sayılar 1.800'den 40.000'ler seviyesine yükselmiştir.⁷³

Ülkemizde yeni karayollarının yapılması ve motorlu taşıt kullanım sayısının artması ile beraber köy ve kent arasındaki ilişki önem kazanmıştır. Haberleşme sisteminin gelişmesiyle beraber köylü ve kentlinin birbirinden haberdar olması kolaylaştırmıştır. Tarımda traktörün fazlalaşması üretimi artırmış fakat tarıma bağlı olan işsizliği de beraberinde getirmiştir.⁷⁴

Tablo 1'e bakıldığında 1950 yılında kent nüfus oranı %25.00 iken kırsal nüfus oranı %75.00'dir. 1960 yılında kent nüfus oranı %31.90'a çıkarken kırsal nüfus oranı ise %68.10'a düşmüştür. 1950 - 1960 yılları arasında kent nüfus oranı %6.90 artmıştır. Bu da bize kırsaldan kente göçün hızlı bir şekilde artmaya başladığını göstermektedir.

2. 1. 3. 1960 - 1980 Yılları Arasındaki Durum

Türkiye'nin köylerinde ortaya çıkan kırsal dönüşüm ve kapitalizm, ailelerin para ihtiyacını karşılamak için ürettiği buğday, arpa, sebze ve meyve ürünlerinin pazarlanma olanaklarının artmasını sağlamış; yeni ürün çeşitleri olan pamuk, tütün ve şeker pancarı gibi gelir artırıcı ürünlerin üretimine geçilerek toplumsal dönüşümü beraberinde getirmiştir. Karasabanın yerine pulluk kullanımına geçilmiş ve sonra da modern traktörlerle yeni topraklar açılarak arazi sınırları genişletilmiştir. Toprak açma sınırlarına ulaşılması ile toprak alım satımı ve arazilere, ekonomi dışı baskılarla el koyma yoluna gidenler, ileriki zamanlarda büyük işletmeler halini almışlardır.⁷⁵

Bu yıllarda köylerin elektrik, su, yol, eğitim gibi altyapı hizmetlerinden yararlanma olanağı son derece düşüktür. Köyler altyapı hizmetini biraz daha iyi alsada, şehirlere göç etmede kırsal itici gücünün sürdüğü görülmektedir.⁷⁶

⁷³ Cemal Yalçın, **Göç Sosyolojisi**, Anı Yayını, Ankara, 2004, s. 110.

⁷⁴ Hüseyin Hurma, Türkiye'de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkisi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2004, s. 79 (**Yüksek Lisans Tezi**)

⁷⁵ Bahattin Akşit, Cumhuriyet Döneminde Türkiye Köylerindeki Dönüşümler, Oya Baydar (Der), **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s. 173 - 174

⁷⁶ Hacı Kurt, **Türkiye'de Kent - Köy Çelişkisi**, Ankara Siyasal Kitap Evi, 2003, s. 71.

1960'lı yıllarda tarım alanlarının traktörlerle ekilmesiyle birlikte tarımla uğraşan insanlar işsiz kalmış ve boşta kalan, çalışmayan, işsiz insanların göç etmelerine neden olmuştur. 1970'li yıllarda nüfus çekim merkezleri olan şehirlerin cazibeleri arttığından, köy ve bucak gibi yerleşim alanlarındaki insanlar göç etmeye başlamıştır. Büyükşehirlerin çevrelerinden, merkeze yakın durumunda olan bazı ilçelere göç etmek önem kazanmıştır. Bu yıllarda Türkiye'deki göçler, büyükşehirlerin içinde küçük yeni göçler meydana getirmiştir. 1980'li yıllarda ise ulaşım ve iletişim olanaklarının artmasıyla oluşan iç göçler, sanayi ve hizmet sektöründe artışa, tarım sektöründe ise azalışa neden olmuştur.⁷⁷

Tablo 1'e bakıldığında 1960 yılında kır nüfus oranı %68.10 iken, kent nüfus oranı ise %31.90'dır. 1980 yılında kır nüfusu oranı %56.10'a düşerken, kent nüfusu ise %43.90'a yükselmiştir. 1960 - 1980 yılları arasında kent nüfus oranı %12.00 oranında artmıştır. Bu da bize kırdan kente göçün yoğun bir şekilde devam ettiğini göstermektedir.

2. 1. 4. 1980 - 2000'li Yıllar Arasındaki Durum

İç göçlerin, 1980 sonrası dönemde kente yönelik olmasının nedenleri arasında, eğitimin kentte yaygınlaşması, özel şirketlerin kırsaldaki özendirici yatırımlarına karşı devletin yeni engeller oluşturması, nüfusu az olan yerlerdeki sermaye sahiplerinin paranın geri dönüş hızını yetersiz bulması ve kırsal kesimde yaşayanların kent merkezlerindeki imkânları pozitif değerlendirmesi gibi nedenler sayılabilir.⁷⁸

Türkiye, 1980 yılına kadar hayvancılıkta Avrupa'da birinci, dünyada ise ikinci durumdaydı. 1980 yılından sonra iç göçün yaşanması ve tarım ve hayvancılık politikalarındaki devletin yaptığı olumsuz değişiklikler, Türkiye'nin tarım ve hayvancılık alanında söz sahibi olma özelliğini yitirmesine neden olmuştur.⁷⁹ Tarımla ilgili bakanlığın, taşra ve merkez teşkilatları hizmet anlayışını değiştirmiş ve girdilerin tedarik edilmesinde ve dağıtılmasında tekelci olan kamu kesiminin yapısına son verilerek, tarımsal sanayi tümü ile özel sektöre bırakılmıştır. Kamu yönetimi, tarım sektöründeki fiyatlamaları ve tarım desteklerini

⁷⁷ Mustafa Gürkan, *Sosyolojik Açıdan Göç ve Yasadışı Göç Hareketleri*, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2006, s. 51 (**Yüksek Lisans Tezi**)

⁷⁸ Mümtaz Peker, *Türkiye'de İç Göçün Değişen Yapısı*, Oya Baydar(Der), **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s. 297.

⁷⁹ Sadullah Usami, *75 Yılda Hayvancılık: Gelişmeden Çöküşe*, Oya Baydar(Der), **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s. 37.

terk emiş, tarımsal kredi verme sistemi tarımı destekleme niteliğinden ayrılmıştır.⁸⁰

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde 1980'li yıllarda başlayan terör ve güvenlik sorunları, yeni kalkınma projeleri ve doğal afetler nedeniyle meydana gelen yer değiştirmeler iç göçün oluşmasında etkili olmuştur. Terörün özellikle 1990'lı yıllarda artmasından dolayı bölge halkı buldukları yerlerden başka yerlere zorunlu olarak ya da kendi istekleriyle göç etmişlerdir.⁸¹

Türkiye'de iç göçün nedenleri arasında yer alan, iletici güçler olarak bildiğimiz, ulaşım ve haberleşme alanındaki değişimler her geçen gün gelişerek göçün artmasına neden olmuştur. Kamyon ve otobüs sayıları artmış, eğitimi gelişmiş ve yurt dışından dönen gurbetçi Türk işçileri yerleşmek için eski yerleşim yerlerini değil de gelişmiş olan kentsel alanları tercih etmişlerdir.⁸²

Tarımın yapıldığı alanlarda tarım işçisi olarak veya inşaat işlerinin yapıldığı alanlarda inşaat işinde çalışanlar genellikle yaz dönemlerinde mevsimlik olarak göç etmişlerdir. Yayılcılık faaliyetiyle hayvancılık ve arıcılık yapanların da açık alanları tercih etmeleri mevsimsel olarak göç etmelerine neden olmuştur. 1980 siyasi ihtilalinin ardından gelen hükümet zamanında imar yatırımlarının artışı ile haberleşme ve ulaşım imkânlarının gelişmesi, küçük ve orta ölçekli sanayi tesislerinin artması da göçlerin hızlanmasına neden olmuştur.⁸³

2000'li yıllarda devlet - köylü ilişkisi zayıflamış, tarımsal sorunlar devlet tarafından sumen altı yapılmıştır. TZDK, devlet üretme çiftlikleri, çay kur, tekel, şeker fabrikaları ve yem sanayi A.Ş. vb. kuruluşlar özelleştirilmiştir. Bu yıllarda köylülerin, devlet yönetimindeki hükümetlere karşı Trakya'da traktör eylemi, sahil kesimlerinde seracılık yapanların satamadıkları mallarını dökme eylemi, altyapı hizmeti alamayan kırsal yerlerdeki halkın seçimlere katılmama eylemleri olmuştur. Devlet tarafından çiftçiye verilen doğrudan gelir desteğinin yeterli olmaması köylüleri ekonomik olarak zor durumda bırakarak göç etmelerine neden olmuştur. Tarımdaki olumsuzluklardan dolayı göç eden köylüler sanayi

---

⁸⁰ Birgül Güler, *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi Yapısal Uyarılama Politikaları, 1980 - 1990*, İmge Kitabevi, İstanbul, 2005, s. 202.

⁸¹ Hakan Özdemir, a.g.e. , s. 8.

⁸² Keleş, a.g.e. , s. 70.

⁸³ Hakan Özdemir, a.g.e. , s. 9.

işçisi yapılmış, devletin tarımdan çekilmesi ile köylü, yerli tüccarların ve yabancıların eline bırakılarak yok olmayla karşı karşıya kalmıştır.⁸⁴

Tablo 1'e bakıldığında 1980 yılında kır nüfus oranı %56.10 iken, kent nüfus oranı %43.90'dır. 2015 yılındaki kır nüfus oranı %7.90'a düşerken, kent nüfus oranı %92.10'a yükselmiştir. 1980 - 2015 yılları arasında kent nüfusunda %48.20 oranında bir artış meydana gelmiştir. Bu da bize kırdan kente göçün önü alınmaz bir şekilde devam ettiğini göstermektedir.

2. 2. TÜRKİYE'DEKİ GÖÇÜN ÇEŞİTLERİ

Göç çeşitleri ile ilgili bu zamana kadar farklı isimler ve gruplarda çalışmalar yapılmıştır. Biz de bu çalışmada göç çeşitlerini, ulusal ve uluslararası, nedenleri ve sürelerine göre üç ana başlık altında toplayıp açıklamaya çalışacağız.

2. 2. 1. Ulusal ve Uluslararası Göç Çeşitleri

2. 2. 1. 1. İç Göçler

İç göç: İnsanların, yaşadıkları ülke sınırlarını aşmadan, çeşitli nedenlerle, buldukları yerleşim alanından başka bir yerleşim alanına gitme işidir.

Göçlerin kaynağı, ister ülke içine, ister ülke dışına doğru olsun, sanayileşmiş bölgelerdir ve bu bölgelerde iş imkânlarının çok olması insanları mıknatıs gibi çekerek göç etmelerini sağlamaktadır.⁸⁵

Türkiye'de 1900'lü yılların ortalarında başlayan kalkınma hareketleriyle oluşan bölgesel farklılıklar, tarımdaki makineleşme ve nüfus artışı ile gelişmemiş bölgelerden gelişmiş bölgelere doğru göç hareketi başlamış ve Türkiye bu dönemde iç göçle tanışmıştır.⁸⁶

Türkiye'de kırsal kesimden kentsel kesime doğru olan göçlerin başlamasına neden olan etkenleri, nüfus artışı, tarımdaki teknik imkânların gelişmesi, tarımsal alanların parçalanması, erozyon, arazileri kamulaştırma, yeni kalkınma projeleri, imalat sanayi sektörünün gelişmesi, ulaşım ve iletişimin gelişmesi, güvenlik sorunu ve deprem olarak sayabiliriz.⁸⁷

---

⁸⁴ Kurt, a.g.e. , s. 87 - 88.

⁸⁵ Öztürk, Altuntepe, a.g.e. , s. 1590.

⁸⁶ Topbaş, a.g.e. , s. 60

⁸⁷ Pazarlıoğlu, a.g.e. , s. 122

Türkiye’de az gelişmiş ve iş imkânlarının olmadığı bölgelerden, gelişmiş iş imkânlarının daha iyi olduğu sanayi ve ticaret merkezlerine doğru gönüllü ve zorunlu olarak yoğun bir iç göç yaşanmıştır.⁸⁸

“İç göçün doğrultusu kır - kır, kır - kent, kent - kent, kent - kır, şeklinde olabilmektedir. Türkiye’deki iç göçün ise genellikle kır - kent şeklinde olduğu görülmektedir”.⁸⁹

Tablo-2: Türkiye’de Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus⁹⁰

Yerleşim Yeri	Yıllar							
	1975-1980		1980-1985		1985-1990		1995-2000	
Şehirden Şehre	1.752.817	48.90	2.146.110	56.18	3.359.357	62.18	3.867.979	57.80
Köyden Şehre	610.067	17.02	860.438	22.53	969.871	17.95	1.168.285	17.46
Şehirden Köye	692.828	19.33	490.653	12.84	680.527	12.60	1.342.518	20.06
Köyden Köye	528.709	14.75	322.709	8.45	392.935	7.27	313.481	4.68
Toplam	3.584.421	100	3.819.910	100	5.402.690	100	6.692.263	100

Tablo 2’ye bakıldığında 1975 - 2000 yılları arasında, şehirden şehre göçün artarak devam ettiği görülmektedir. 1975 - 2000 yıllar arasında, köyden şehre göç oransal olarak dalgalı bir seyir izlese de artma eğilimindedir. 1975 - 2000 yılları arasında, şehirden köye göç dalgalı bir seyir izlese de son yıllarda artma eğilimindedir. 1975 - 2000 yılları arasında köyden köye göçün devamlı azaldığı görülmektedir.

2. 2. 1. 2. Dış Göçler

Dış göç: İnsanların, göç ettiği yerde uzun süre kalarak çalışmak ya da yerleşmek amacıyla, ülke sınırlarını aşarak başka bir ülkede yaşamını

⁸⁸ Devlet Planlama Teşkilatı, 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, **Nüfus, Demografi ve Göç İhtisas Komisyonunun Raporu**, 2001, s. 31

⁸⁹ İhsan Sezal, **Göçler ve Şehirleşmeyen Şehirler Toplum ve Göç Bildiriler**, DİE Yayınları, Ankara, 1997, s. 150.

⁹⁰ http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?jsessionid=Y7MNVKShvNftF48jnHp0nwSJ6LrCs3mhnHciQfwpF9G3wTpML8c1!2063595700?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

sürdürmesidir. Dış göçte temel nokta, ülke sınırının geçilmesi, geçici ve sürekli yerleşmek veya çalışmak amacıyla başka bir ülkeye taşınmadır.⁹¹

Dış göç, genel olarak gelişmemiş ve az gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere doğru olur. Başka ülkelere daha fazla gelir elde etmek ve yüksek yaşam standartlarına ulaşmak için sınırları aşarak yurtiçinden yurtdışına yapılan göçlerdir.⁹²

Dış göçleri daha iyi anlamak için kendi içinde ikiye ayırmak daha uygun olacaktır. Bunlardan birincisi işçi göçüdür. Ekonomik durumu iyi olmayan ve işsiz olan kişiler, fiziksel güçlerini daha iyi kullanmak üzere dış ülkelere göç etmektedirler.⁹³ İkincisi ise beyin göçüdür. Beyin göçü, yetiştirilmek için büyük kaynak gerektiren ve yetiştiği halde ilgisizlik ve olanaksızlık nedeniyle, bilim insanı, hekim, mühendis vb. gibi vasıflı insan gücünün daha gelişmiş bir ülkeye göç etmesidir. Beyin göçünde, ülkeler arasında gelişmişlik ve olanaklar açısından farklılıklar bulunmaktadır. Bu anlamda beyin göçü, gelişmemiş ve gelişmiş ülkeler arasındaki insani bir kaynak aktarımı olarak düşünülebilir.⁹⁴

Türkiye, en fazla beyin göçü veren ülkeler arasında 11.sırada olup, iyi eğitim gören 100 kişiden 59'u ülkesini terk etmektedir. Beyin göçünün nedenleri olarak, ekonomik, politik - siyasal, bilim ve teknoloji politikalarındaki yanlışlıklar, geri kalmışlık, eğitim sistemindeki çarpıklıklar, işsizlik ve yabancı dilde eğitim alma gibi etmenleri sayabiliriz.⁹⁵

2. 2. 2. Nedenlerine Göre Göç Çeşitleri

2. 2. 2. 1. İradi (Gönüllü) Göçler

"İradi göç, bireylerin hiçbir baskı unsuru olmadan tamamen kendi istekleri doğrultusunda göç etmeleridir." Birey, ailesinin ve kendisinin ekonomik ve sosyal ihtiyacını karşılamak için göç eder.⁹⁶ Bu göç çeşidinde zorlama olmadığından insanlar gönüllü olarak göç eder.

⁹¹ Kızılkaya, a.g.e. , s. 6 - 7

⁹² Mahmut Tezcan, *Dış Göç ve Eğitim*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000, s. 115.

⁹³ Özdemir, a.g.e. , s. 21

⁹⁴ https://tr.wikipedia.org/wiki/beyin_g%C3%B6%C3%A7%C3%BC, (Erişim Tarihi: 01.04.2016).

⁹⁵ <http://enginsalli.blogcu.com/beyin-gocu-ve-nedenleri/7810945>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

⁹⁶ Çalış, a.g.e. , s. 7.

Gönüllü göçler, kişilerin göç ettikleri yerde maddi kazanç sağlama, hayatın akışını değiştirecek yenilikler yapma, macera arama ya da geleceğini garanti altına alma gibi bireysel istekler doğrultusunda gerçekleşen ve zorlama olmayan göçlerdir.⁹⁷

2. 2. 2. Zorunlu Göçler

“Savaşlar, doğal afetler gibi olağan dışı koşullarda ortaya çıkan, göç edenlerin iradelerini etkisiz kılan çeşitli kuvvetlerin etkilemesi ve zorlaması sonucu oluşan göç çeşididir.”⁹⁸ Zorunlu göçte bireyler, siyasi gücün ve herhangi bir otoritenin baskısı veya zorlaması ile göç ederler. Bu göç çeşidinin temelinde ekonomik, güvenlik ve doğal afet gibi nedenlere dayanan baskı ve zorlamalar yer almaktadır.⁹⁹ İnsanlar, hazırlık yapmadan, ani olarak ve tüm mal varlıklarını bırakarak göç etmek zorunda kalabilmektedir.¹⁰⁰ Örnek olarak Gölcük ve Van depreminde insanların başka şehirlerdeki akrabalarının yanına göç etmeleri, doğudaki terör olaylarında bazı köylerin terör örgütü tarafından göçe zorlanması, baraj ve yol yapımında devletin istimlak etmesiyle zorunlu göçler gerçekleşmiştir.

2. 2. 3. Sürelerine Göre Göç Çeşitleri

2. 2. 3. 1. Mevsimlik (Sürelî) Göçler

Mevsimlik göçler, yılın belirli zamanlarında bireylerin göç ettikleri yerlerde ne kadar süre kalacaklarının belirlendiği bir göç çeşididir.¹⁰¹ Ancak amacı yerleşmek olmayan, günü birlik olarak gelip gidilmesine mevsimlik göç diyemeyiz.¹⁰² Buradaki belirli zamandan kasıt mevsimlik ve yıllık olan göçlerdir.

“İnsanların belli bir gün, mevsimlik veya yıllık olarak, bazı nedenlerden dolayı ikamet ettikleri yeri terk ederek başka bir yere gitmeleridir. Yapılan işler bittikten sonra tekrar göç ettikleri ikametgâhlarına geri dönerler. Bu tip göçlere örnek olarak, mevsimlik tarım ve inşaat işçileri gösterilebilir.”¹⁰³

---

⁹⁷ Şükrü Uğuz, “Göç ve Göçün Ruhsal Sorunları”, *Çukurova Üniversitesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 2004, Cilt.13, 384 - 390, s. 385.

⁹⁸ <http://www.uludagsozluk.com/k/zorunlu-g%C3%B6%C3%A7/>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

⁹⁹ Çalış, a.g.e. , s. 8.

¹⁰⁰ Kızılkaya, a.g.e. , s. 8.

¹⁰¹ Cemile Bayraklı, *Dış Göçün Sosyo - ekonomik Etkileri: Görece Göçen Konutlarında (İzmir) Yaşayan Bulgaristan Göçmenleri Örneği*, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2007, s. 20 (**Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁰² Köse, Bülbül, a.g.e. , s. 77.

¹⁰³ <http://www.gokbilgi.com/gecici-ve-surekli-goc-nedir/> (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

Yılın belirli dönemlerinde oluşan mevsimlik göç, turistik amaçlı olarak ya da ekonomik sebeplerden dolayı, bireylerin, ikamet ettikleri yerlerden başka yerlere gitmeleridir. Mevsimlik göçler, ülke nüfusunun artmasına veya azalmasına neden olmamaktadır.¹⁰⁴ Ülke içindeki mevsimlik göçler, ülke nüfusunda değil, bölge nüfusunda artma veya azalmaya neden olmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki insanların tarım arazilerinde çalışmak için başka bölgelere kısa süreliğine göç etmeleri veya kırsal kesimdeki gençlerin mevsimlik göç olarak yaz aylarında tuğla ocaklarına veya turizm bölgelerine çalışmaya gitmelerini örnek olarak verebiliriz.

2. 2. 3. 2. Sürekli (Daimi) Göçler

“Bireylerin daimi yerleşim amacıyla yapmış olduğu göçlere sürekli göçler denir.” Göç eden kişi, kalıcı ve devamlı bir şekilde göç ettiği yerde yaşamını devam ettirmektedir. Kişi, yeni göç ettiği yerde kendine yeni bir hayat kurarak, eski ikamet ettiği yerle olan yaşamsal bağını koparmıştır.¹⁰⁵ Başka yerlere kalıcı olarak göç edenler, göç kararı alırken geriye dönüş yapmayı düşünmemektedirler.¹⁰⁶

2. 3. TÜRKİYE'DEKİ İÇ GÖÇLERİN NEDENLERİ

Türkiye'de iç göçlerin oluşmasında, göç edenlerin kararlarını etkileyen itici ve çekici güçler rol oynamaktadır. İtici güçler olarak, düşük verimli toprak, düşük ücretli işgücü, sınırlı iş olanakları, eğitim, sağlık, altyapı gibi hizmetlerin eksik oluşu, kıtlık, toplumsal gerginlik, terör ve doğal afetler gösterilebilir. Çekici güçler ise göç edilecek yerdeki yeni iş imkânları ve yükselme olanakları, yüksek ücret, verimli toprak, sağlık, eğitim, altyapı, konut vb. imkânların gelişmiş olmasıdır. Ayrıca bu göç etkenlerine, iletici güçler de eklenebilir. İletici güçler, göçün gerçekleşmesine ve kolaylaşmasına yardımcı olan etkenlerdir. Bu etkenler ise kara yollarının yapılması, iletişim ve haberleşme araçlarının yaygınlaşması, taşıt sayısının artması şeklinde sayılabilir.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ Çalış, a.g.e. , s. 7.

¹⁰⁵ Kızılkaya, a.g.e. , s. 8.

¹⁰⁶ Bayraklı, a.g.e. , s. 20.

¹⁰⁷ Çalış, a.g.e. , s. 7.

Tablo-3: 2011 Yılı Türkiye'deki Göç Eden Nüfusun Göç Nedenleri ve Oranları¹⁰⁸

Göç Etme Nedenleri	Göç Eden Nüfus	Göç Eden Nüfus Oranı
İş Arama/Bulma	268.400	12.2
Tayin ve İş Değişikliği	295.906	13.4
Eğitim	498.137	22.6
Evlilik/Boşanma	166.284	7.5
Sağlık	22.649	1.0
Aileden Birine Bağlı Göç	916.761	41.5
Diğer	39.115	1.8
Bilinmeyen	593	0.03
Toplam	2.207.844	100

Tablo 3'e göre 2011 yılında Türkiye genelinde göç eden toplam nüfus 2.207.844 kişi olmuştur. Göç etme nedenlerine göre en fazla göç %41,5 oran ile aile bireylerine bağlı göçtür. Bu oran, iletişim ve haberleşme araçlarının gelişmesiyle, daha önce göç etmiş kişilerin kendi akrabalarına telkinlerinin göçü ne kadar etkilediğini göstermektedir. Diğer bir göç nedeni ise %22,6 oran ile eğitimidir. Bu oranın yüksek olmasındaki sebep ise şehirlerdeki üniversitelerin çoğalması ve göç edenlerin çocukları veya kendi eğitimleri için göç etmeleridir. Diğer bir göç nedeni olan tayin ve iş değişikliğinin oranı %13,4 iken, iş arama ve bulmadaki oran ise %12,2 olmuştur. İş aramak ve bulmak için göç eden kadar, tayin ve iş değişikliği yapan vardır. Göç etme nedenlerinden bir diğeri ise %7,5 oranı ile evlilik ve boşanmadır. İnsanlar evlenerek göç ettikleri gibi boşanarak da memleketlerine veya başka şehirlere göç etmektedirler.

Tablo 3'e göre Türkiye'deki göçün nedenleri çok fazla olmakla birlikte, biz göçün nedenlerini dört ana başlık altında toplayarak incelemeye çalışacağız.

2. 3. 1. Ekonomik Nedenler

2. 3. 1. 1. Nüfus Artışı

Nüfus artışının belirlenmesinde, doğumun artması ve ölümün azalması etkilidir. Artan hızlı nüfus, dünya genelinde az gelişmiş bölgelerde ve ülkelerin kendi içerisindeki geri kalmış bölgelerinde yoğunluk kazanmakta olup, bu da kırsal kesimlerde ortaya çıkan göçlere neden olmaktadır. Gelişmemiş ve geri

¹⁰⁸ http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?sessionid=HhdLW1JG8rnZDpLVm7VkbMS2NGiRTkXy1t6V1LWc1JcdJPy7SnJl1726482308?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

kalmış olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde, eskiden aileler sahip oldukları topraklarla az da olsa geçinebiliyordu. Ailelerdeki nüfus artışının hızlanmasıyla, insanların tek geçim kaynağı olan toprak miktarının yetersiz hale gelmesi, işsizlik ve geçim derdiyle uğraşan insanların kırsal kesimlerden, iş imkânlarının yoğun olduğu kentsel kesimlere doğru göç etmesine neden olmuştur.¹⁰⁹

2. 3. 1. 2. İşsizlik

Kırsal kesimde yaşanan olumsuz ekonomik şartlar ve tarım alanlarına giren modern traktörler, gençlerin büyük bir kısmının işsiz kalmasına neden olmuştur. Kırsal kesim gençliğinin çok az bir gelire sahip olması, ekonomik yönden gelişmelerini engellemiştir. Şehirlere göç eden gençlerin büyük çoğunluğu bu tip gençlerden oluşmaktadır.¹¹⁰ Kırsal ve köy yaşantısında geniş aile yapısı vardır. Tarımdaki modernleşmenin artmasıyla, bir işi birkaç kişi yaparken, diğerleri ise boşta kalarak iş bulamaz olmuşlardır.

2. 3. 1. 3. Bölgeler Arası Eşitsizlikler

İç göçlerin en önemli sebebi, sosyo - ekonomik imkânlar dâhilinde, ülke içindeki bölgelerin ve illerin birbirinden farklı ekonomik, sosyal ve coğrafi farklılıklar göstermesidir. Bölgeler ve iller arası ekonomik, sosyal ve coğrafi farklılıkların oluşması, iç göçlerin hem sebebini hem de sonucunu oluşturan bir kısır döngüye yol açmaktadır. Toplumsal gelişmişlik ve refahın dengesiz dağılımı hem iç göçe neden olmakta hem de bölgeler ve iller arasındaki dengesizliği meydana getirmektedir.¹¹¹

İç göçlerin en önemli nedenleri olarak, ekonomik, sosyal ve doğal kaynakların bölgelerarası eşitsiz dağılımı ve bölgelerin gelişmişliklerinin dengesizlik göstermesi gibi etmenler sayılabilir.¹¹²

2. 3. 1. 4. Tarımdaki Olumsuz Gelişmeler

Türkiye ekonomisinin tarıma dayalı olması ve 1950'li yıllarda teknolojinin gelişmesi, tarım alanlarının makineleşmeye başlaması ile tarım bölgelerinde ve

¹⁰⁹ Zeynep Gökçe Akgür, *Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970 - 1993)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997, s. 42.

¹¹⁰ Sedat Murat, "Gelişmekte Olan Ülkelerde Gençlerin Sosyo, Demografik, İstihdam ve Eğitim Özellikleri", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 1988, Cilt: 46, 312 - 246, s. 319.

¹¹¹ Başel, a.g.e. , 2007, s. 520.

¹¹² Öztürk, a.g.e. , s. 251.

kırsal alanlarda çalışan insan sayısında azalmalar olmuş, bu da sosyal yapının tarımla bağlantısını koparmıştır.¹¹³ Kırsal bölgelerde arazilerin aileleri geçindiremeyecek kadar küçük olması, küçük olan arazilerin miras yolu ile parçalanması, toprak mülkiyetinde meydana gelen zenginler ve fakirler arasındaki kutuplaşma, intansif tarıma geçilmesi ile meydana gelen problemler, insanların göç etmelerine neden olmaktadır.¹¹⁴ Türkiye'deki tarım arazilerinin çoğunluğunun kıraç arazi olması tarımdaki verimi azaltmaktadır. Azalan verim ile geçimini sağlayamayan aileler şehirlere göç etmek zorunda kalmışlardır.

Traktörün tarım alanlarına girmesi, makinenin, insan emeğiyle yapılan işlerin yerini almasına neden olmuştur. Bir traktör, üç, dört, yedi veya dokuz kişiyi işsiz bırakmış ya da ortalama altı tarım işçisinin ve ailesinin kırdan kente göç etmesine sebep olmuştur.¹¹⁵ Bir biçerdöver bir günde 100 dönüm yer işlerken, aynı alan insan gücüyle işlendiği zaman çok fazla insan gücüne ihtiyaç duyar, bu da, tarımdaki makineleşmenin işsizliği ne kadar artırdığı göstermektedir.

Tablo-4: 1952 - 2015 Yıllar Arasındaki Kullanılan Tarımsal Araç Sayıları¹¹⁶

Yıllar	Kara Saban	Traktör	Biçerdöver
1952	1.981.550	31.415	3.222
1960	1.991.259	42.136	5.554
1970	1.994.722	105.865	8.568
1980	953.292	436.369	13.667
1990	500.834	692.454	11.741
2000	152.744	941.835	12.578
2006	91.213	1.037.383	12.359
2012	49.453	1.178.253	14.813
2013	45.965	1.213.560	15.486
2014	40.695	1.243.300	15.899
2015	37.455	1.260.358	15.998

Tablo 4'e bakıldığında 1952 - 2015 yılları arasında karasaban miktarı devamlı azalarak günümüzde 37.455 adet seviyesine kadar düşmüştür. Yine aynı yıllarda traktör ve biçerdöver miktarları devamlı artmaktadır. Bu da bize tarım

¹¹³ Tuncer Kocaman, Sema Beyazıt, *Türkiye'de İç Göçler ve Göç Edenlerin Sosyo - Ekonomik Nitelikleri*, DPT Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1993, s. 2.

¹¹⁴ Mustafa Şen, "Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi", *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2014, Sayı: 40, s. 241

¹¹⁵ Keleş, a.g.e. , s. 70.

¹¹⁶ www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=304, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

arazilerinde teknolojiyi kullanılmaya devam ettikçe iş gücünün azalarak işsizliğin artmasına ve göçün oluşmasına neden olacağını göstermektedir.

Kent esnafı ve tüccarları, kırsal kesimlerle ilişki içinde olduğundan, sermayeleriyle traktör ve toprak alıp veya kiralayarak buraları büyük işletmeler haline dönüştürmesi sonucunda, ailelerini geçindirmek için üretim yapan köylülerin toprakları azalmış veya elden çıkarmasına neden olmuştur.¹¹⁷

Tablo-5: 1963 – 2001 Yılları Türkiye’deki Toplam Tarım Arazisi ve İşletme Sayıları (000 Adet,000 Dekar)¹¹⁸

Yıllar	İşletme Sayısı	Toplam Arazi
1963	3.410	171.428
1970	3.377	170.650
1980	3.651	227.640
1991	4.068	234.511
2001	3.077	184.348

Tablo 5’e bakılacak olursa 1963 - 2001 yılları arasında işletme sayısı dalgalı bir seyir izleyerek düşme eğilimindedir. Toplam arazi sayısı ise dalgalı bir seyir izleyerek artma eğiliminde olup, işletme sayısına paralellik göstermektedir. Bu da bize toplam arazi sayısı ile işletme sayısının birbiri ile ilişkili olduğunu, teknolojik gelişmeyle beraber tarım arazilerinin bölündüğü, genişlediği ve göçe sebep olduğunu göstermektedir.

2. 3. 1. 5. Göç Çeken Yerlerin Gelişmişliği

Göçe etki eden çekici nedenler arasında, iş imkânlarının sağlandığı sanayi ve iş piyasalarının yoğun olduğu gelişmiş bölgelerin varlığı, büyükşehirler ve büyükşehirlerin (İstanbul, Ankara, Adana, Bursa vb.) çevrelerinde iş merkezlerinin olması, şehirlerde gelirlerin yüksek olması, kent yaşamının renkli oluşu ve eğitim, sağlık gibi sosyal imkânların diğer yerlere göre daha gelişmiş olması gibi etmenler sayılabilir.¹¹⁹

¹¹⁷ Mustafa Şen, “Türkiye’de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2014, Sayı: 40, s. 241

¹¹⁸ http://www.akademiktisat.net/calisma/tr_iktisat_genel/tr_ekonomisi_1923_2006.htm, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

¹¹⁹ Muharrem Es, Hamza Ateş, “ Kent Yönetimi Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 2004, 215 - 246, s. 218.

Gelişmekte olan ülkelerde ve şehirlerde iş imkânları kırsal kesimlere göre daha hızlı gelişerek artmaktadır. Ekonomik gelişmeyle birlikte kişi başına düşen gelir yükseldikçe, mal ve hizmetlere olan talep artışı, tarım ürünlerine göre daha fazla olacağından, kentin cazibesini artırarak göçe neden olmaktadır. Kentin çekici olmasının diğer bir nedeni de, marjinal sektör olarak adlandırılan sermayesi az olan ve mesleki olmayan iş kollarının olmasıdır. Bu iş kollarında çalışanlar, nüfusun önemli bir kesimini oluşturan seyyar, işportacı, hizmetçi, hamal, değnekçi vb. işlerden oluşmakta ve kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru göçü cazip hale getirmektedir.¹²⁰

Tarım işleri ile uğraşan insanların kırsal bölgelerde sosyal güvenceleri olmadığından, yarınlarnı düşünerek bu sosyal güvenceleri edinmek için şehirlere göç etmektedirler.

2. 3. 2. Sosyal ve Kültürel Nedenler

2. 3. 2. 1. Sosyal Yapı

Göç, insanlar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar, uyumsuzluklar ve huzursuzluklardan meydana gelmektedir. Örnek olarak, kız kaçırma, kan davası ve miras gibi anlaşmazlıklara ek olarak bir de, doğu bölgelerinde yaygın olan ve damat adaylarını ekonomik olarak zor durumda bırakan başlık parası da sayılabilir. Bu başlık paraları yüksek olduğundan, damat adayları parayı biriktirmek için kentlere mevsimlik olarak göç etmektedirler.¹²¹ Bu şimdilerde göç sebebi olmasa da, süt parası ve dayı halatı denen tabir ile (başlık parası yerine) evlenilecek kız tarafına çeyizini yapması için damat adayı tarafından belli bir miktar para verme geleneği halen uygulamadadır. Yine bu da ekonomik olarak damat adaylarını zor durumda bırakmaktadır.

Kırsal bölgelerdeki gerek dağınık yerleşmede, gerekse de toplu yerleşim alanlarında insanların komşularının göç etmesi, bu yerleşim yerlerinin sessiz sakin kalmasını ve sonuçta şehre göç etme merakını doğurmuştur.

2. 3. 2. 2. Dini ve Toplumsal Baskılar

Yoksulluk nedeniyle Büyükşehirlere göç etmek isteyenlere, dini liderlerin, “Senin kısmetin ‘İstanbul’da, Adana’da, Ankara’da” diyerek göçü teşvik

¹²⁰ Erol Kaya, *Kentleşme ve Kentleşme*, Okutan Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 85.

¹²¹ Mustafa Şen, “Türkiye’de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2014, Sayı: 40, s. 241 - 242

etmeleridir.¹²² Yine dini liderlerin, göç etmek isteyen halka, toplu halde yaşanması gerektiğini söyleyerek, şehirlere göç etmeye teşvik etmeleridir.

Aile büyükleri, kırsal kesimde iş olmadığından, yeni yetişen gençlere “Boğulacaksan büyük denizde boğul.” diyerek göç için telkinlerde bulunmuşlardır.

2. 3. 2. 3. Evlilik

Ailelerin başka yerlere göç etmelerinin temelinde, aile içerisinde meydana gelen birleşmeler veya evlilikler vardır.¹²³ Kırsal kesimde yaşayan kız ve erkeklerin, kendi yöresinden birisiyle değil de, daha önce şehre göç etmiş ve ekonomisi güçlü olan birisiyle evlenmeleri sonucu ortaya çıkan göçlerdir. 1970 ve 1980’li yıllarda iç göçlerle oluşan bu tip evlilikler, 1960’lı yıllardaki Türkiye’den Almanya’ya göç etmiş Türk ailelerinde görülmektedir.¹²⁴

2. 3. 2. 4. İletişim ve Haberleşme

İnsanların İstanbul gibi büyükşehirlere göç etmesinin nedenleri olarak, sosyal, kültürel ve diğer altyapı hizmetlerinin çekiciliği ve bu hizmetlerden yararlanılmak istenmesi sayılabilir. Bu çekici faktörler daha çok orta ve yüksek gelire sahip kişilerin büyükşehirlere göç etmelerine imkân sağlamaktadır.¹²⁵

Şehirlerde, haberleşme ve ulaşım alanlarında yaşanan yenilikler, iletici nedenler olarak, kırsal kesimlerden kentsel kesimlere doğru göç yaşanmasına olanak sağlamaktadır. Türkiye’de 1950 yılından bu yana, gerek araç sayılarında, gerekse de ulaşım imkânlarında büyük değişiklikler olmuş ve değişen ulaşım imkânları fiziksel hareketliliği beraberinde getirerek göçün oluşmasına etki etmiştir.¹²⁶ İnternet, telefon, gazete gibi haberleşme araçları ile uçak, otobüs, otomobil gibi taşıma araçlarının çeşitliliği ve gelişen karayolları, hava alanları, hızlı trenlerin yaygınlık kazanması göçü hızlandırıcı bir etki yapmaktadır.

İletişim alanındaki gelişmeler sayesinde, daha önce göç edenlerin kırsal kesimlerde kalanlarla haberleşmeyi kolay sağlayabilmeleri ve göç edilen yerler

---

¹²² Faruk Taşçı, “Bir Sosyal Politika Sonucu Olarak Göç”, *Kamu - İş: İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 2009, Cilt:10, 123 - 256, s. 191.

¹²³ Mustafa Şen, “Türkiye’de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi” *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2014, Sayı: 40, s. 242.

¹²⁴ Yılmaz, a.g.e. , s. 20.

¹²⁵ Kocaman, Beyazıt, a.g.e. , s. 2.

¹²⁶ Akgür, a.g.e. , s. 74.

hakkındaki olumlu ve olumsuz bilgileri paylaşabilmeleri, göçü cazip hale getirerek göçün devam etmesine neden olmaktadır.¹²⁷

Gelişen iletişim araçlarından gazete, televizyon ve medyanın yapmış olduğu magazin vb. programlarında, insanlara şehir hayatının lüks ve şatafatlı yerlerinin gösterilmesi, izleyenlerin yaşam şekillerinin değişmesini ve göç etmelerini sağlamıştır.

2. 3. 2. 5. Eğitim ve Sağlık

Kırsal kesimde yaşayan gençlerin bir kısmı eğitimlerini ilerletmek ve becerilerini artırmak için; diğer bir kısmı ise kırsal yaşam şartlarının zorluğundan kurtulmak için göç etmektedir.¹²⁸ Aileler, çocuklarının daha iyi bir lise eğitimine devam etmesi, dershaneye göndermek ya da üniversite sınavlarında iyi bir bölüm kazanması için tüm maddi imkânlarını zorlayarak şehirlere göç etmektedirler.¹²⁹ Coğrafi şartları zor ve nüfusu az olan kırsal bölgelerde eğitim hizmetlerinin nitelsiz ve düşük düzeyde olması, köylerde ilkokuldan sonra okula devam edecekler için okulun olmaması, öğrencilerin veya ailelerin eğitim için başka şehirlere göç etmelerine neden olmaktadır.¹³⁰

Kırsal kesimde yaşayan halkın sağlık hizmetlerine doğrudan ulaşımı yetersiz olduğundan; ana-çocuk sağlığı, koruyucu ve mobil sağlık hizmet uygulamalarının yaygınlaştırılması ve bu hizmetlerin etkin bir biçimde vatandaşın kullanımına sunulması gerekmektedir.¹³¹ Şehirdeki sağlık hizmetlerinin kırsal kesimdekilerden daha çok gelişmiş olması ve şehirde sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliğinin daha hızlı olması göçün artmasında etkili olmaktadır.

2. 3. 3. Siyasal ve Politik Nedenler

Göçlerin siyasi ve politik nedenleri, ülkeler veya bölgeler düzeyinde huzursuzluk ve anlaşmazlıkların ortaya çıkmasıdır. Savaş, darbe, ülke içindeki çalkantılar, terör ve kuraklık sonucunda açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalan insanların gereksinimlerinin karşılanamayışı ve kişi hak ve özgürlüklerinden olan seyahat, yerleşme, ticaret gibi nüfus hareketlerine konan kısıtlamaların

¹²⁷ Kışla, a.g.e. , s. 39.

¹²⁸ Sevinç Bahar Yenigül, "Göçün Kent Mekânı Üzerine Etkileri", *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2005, Cilt: 2, 256 - 323, s. 276.

¹²⁹ Kandemir, a.g.e. , s. 123.

¹³⁰ Fatih Çelik, Ekonomik Yönleriyle İç Göç Olgusu, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999, Kayseri, s. 141 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹³¹ Kandemir, a.g.e. , s. 123.

kaldırılması göçlerin artmasına neden olmaktadır.¹³² 1990 ve 2000'li yıllardan sonra ekonomik krizlerin olması insanların buldukları yerleri terk etmelerine neden olmuştur.

Ülkemizde 1980'li yıllardan sonra Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki terör kaynaklı göçler, aniden, insanların kendi iradeleri dışında gerçekleşmiş ve yaşanmaz hale gelen köyler boşaltılarak şehirlere doğru yoğun bir nüfus hareketi olmuştur.¹³³

2. 3. 4. Çevresel Nedenler

Depremler, seller, volkanik patlamalar, erozyon, çölleşme ve kuraklık gibi doğal olaylar insanların buldukları yerlerden zorunlu olarak göç etmelerine neden olan etkenler arasında sayılmaktadır.¹³⁴ 1999 Gölcük depremi ve 2011 Van depremi, insanların göç etmelerine örnek olarak verilebilir.

Kırsal kesimdeki yerleşimlerin coğrafi olarak plansız oluşu, yerleşimlerin toplu halde olmayıp dağınık, küçük ve sayıca çok olması, köylerin önemli bir kısmının yüksek, eğimli, engebeli ve derin vadilerle bölünmüş olmaları; buraların altyapı hizmetlerini alamamalarına, yani geri kalmalarına neden olmakta ve bunun sonucunda köylerden kentlere göç olmaktadır.¹³⁵ Kış mevsiminin uzun sürmesi ile kış aylarının coğrafi şartlara bağlı mevsimsel zorlukları ve kırsal bölgelerdeki kara yollarının yeterli ve modern düzeyde olmaması ulaşımı aksattığından göçe neden olmaktadır.

"Türkiye'de iç göçlerin yönü, diğer birçok az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede olduğu gibi, gelişmemiş bölgelerden, gelişmiş, sanayileşmiş bölgelere ve kıyı bölgelerine doğrudur."¹³⁶

Türkiye'de yaşanan iç göçün yönü genellikle ekonomik, güvenlik, coğrafi farklılıklar gibi nedenlerle daha çok Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerden; sanayileşmiş, altyapısı gelişmiş ve gelir seviyesinin yüksek olduğu Marmara, Ege ve Akdeniz gibi batı ve kıyı

---

¹³² Halis Başel, Sosyal Politika Açısından İç Göçler: Sivas'tan İstanbul'a Göç Örneği, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İstanbul, 2003, s. 49 (**Doktora Tezi**)

¹³³ Öztürk, a.g.e. , s. 256.

¹³⁴ Mustafa Şen, "Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi", **Çalışma ve Toplum Dergisi**, 2014, Sayı:40,s. 242

¹³⁵ Kandemir, a.g.e. , s. 124

¹³⁶ Öztürk, a.g.e. , s. 248.

bölgelerindeki illere doğru olmaktadır.¹³⁷ Kırsal ve dağlık bölgelerden kentsel bölgelere, iç bölgelerden kıyı bölgelere, doğu bölgelerden batı bölgelerine doğru göç yaşanmaktadır.

İç göçler ilk başlarda metropol olan büyükşehirlerle doğru olmuş; daha sonraları ise yeni çekim merkezleri olan metropollere yakın diğer şehirlere de yönelmiştir.¹³⁸

Tablo-6: 2015 Yılı Bölgelerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı¹³⁹

Bölgeler	2015 Yılı Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
İstanbul	14.657.434	453.407	402.864	50.543	3.5
Batı Marmara	3.387.449	135.600	114.957	20.643	6.1
Ege	10.138.132	236.581	204.334	32.247	3.2
Doğu Marmara	7.499.352	254.460	182.293	72.167	9.7
Batı Anadolu	7.643.315	249.767	199.629	50.138	6.6
Akdeniz	10.039.939	233.874	233.715	159	0.0
Orta Anadolu	3.894.341	110.852	136.246	-25.394	-6.5
Batı Karadeniz	4.502.525	165.936	185.588	-19.652	-4.4
Doğu Karadeniz	2.572.850	106.006	121.186	-15.180	-5.9
K. Doğu Anadolu	2.195.359	80.965	127.477	-46.512	-21.0
Orta Anadolu	3.824.817	106.707	155.336	-48.629	-12.6
G. Doğu Anadolu	8.385.540	153.387	223.917	-70.530	-8.4
TOPLAM	78.741.053	2.287.542	2.287.542	0.000	0.00

Tablo 6'ya bakıldığında 2015 yılında göçlerin daha çok İstanbul, Marmara, Ege ve Batı Anadolu bölgelerine doğru olduğu görülmektedir. İstanbul eskisi kadar göç almamakla birlikte, daha çok Ege, Batı Anadolu, Batı Marmara ve Doğu Marmara Bölgelerinin göç aldığı görülmektedir. Buna karşılık Karadeniz,

¹³⁷ Köse, Bülbül, a.g.e. , s. 76.

¹³⁸ Fatih Çelik, "Türkiye'de İç Göçler:1980 – 2000", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 22, Cilt: 1, 2007, s. 97

¹³⁹ http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?jsessionid=4nlkXrfJrzYch418htQN3hyQym2yM1M08LM9QK7P2yD4GQNVfxJ!-377923550?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

Kuzeydoğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Orta Anadolu Bölgeleri gç veren bölgelerimizdir. Bu da bize gücün i ve dağlık bölgelerden, sanayileşmiş ve turizm alanları olan kıyı bölgelerine doğru olduğunu göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTANBUL İLİNE ve KÜÇÜKÇEKMECE İLÇESİNE GENEL BAKIŞ

3. 1. İstanbul'un Genel Tanıtımı

3. 1. 1. İstanbul'un Tarihi

Son yıllarda yapılan arkeolojik araştırmalarda, İstanbul Yarımburgaz Mağarasından çıkarılan taş ve aletler, ilkel insan izlerinin 400.000 yıl öncesine uzandığını ve benzer şekilde Anadolu Yakasında yapılan kazılarda ise tarım ve hayvancılığa dayalı ilk yerleşmelerin M.Ö. 5500'lere dayandığını göstermektedir.¹⁴⁰

Haliç'te ve Anadolu yakasında yapılan arkeolojik kazılarda, İstanbul'un M.Ö. 3000'li yıllarda kurulduğuna dair bulgulara rastlanılmıştır. Denizci kavimlerin bu dönemde İstanbul'a yerleşmeleri ile bazen kendi idarelerinde kalmışlar bazen de güçlü devletlerin idaresine girmişlerdir. İstanbul, kara ve deniz yollarının kesiştiği noktada stratejik bir öneme sahip olmasından dolayı, liman ve ticaret şehri olarak Roma, Bizans, Latin ve Osmanlı imparatorluklarına başkentlik yapmıştır.¹⁴¹

1453 yılında Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethederek, Osmanlı imparatorluğunun idaresine geçirmiş ve başkent ilan etmiştir. İstanbul şehrinin imar ve inşasını yaparak Türk sanatlarının izlerini taşımasını sağlamıştır. 1923 yılında Osmanlının çöküşü ile hukuki açıdan başkent konumunu yitiren İstanbul, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devletinin merkezi olan Ankara'nın başkent olmasını sağlamıştır. İstanbul, ulaşım noktaları olarak Asya - Avrupa kıtalarının birleştiği noktada ticaret, sanayi, turizm, bilim, eğitim ve sanat dallarında dünyaya başkentlik yapmıştır. Bugün itibariyle 15 milyon nüfusa yaklaşarak bütün dünyanın hayranlık duyduğu bir metropol haline gelmiştir.¹⁴²

10.07.2004 tarihli 5216 sayılı kanunun 23.07.2004 tarihinde resmi gazetede yayınlanan "Büyükşehir Belediyelerinin sınırları, adını aldıkları büyükşehirlerin sınırlarıdır." maddesinin ilk etapta İstanbul ve İzmit illeri için uygulanması kanunun, yürürlüğe girdiği tarihte uygulanmaya başlanmıştır. Bu kanun ile İstanbul ilinin sınırı genişlediğinden, İstanbul Büyükşehir Belediye'sinin yetki

¹⁴⁰ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#.C4.B0stanbul>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

¹⁴¹ *İstanbul 2000*, İstanbul Valiliği İl Çevre Koruma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, s.12.

¹⁴² Tüfekçi, a.g.e. , s. 90.

alanında bulunan ilçe sayısı 27'den 32'ye yükselmiştir.¹⁴³ Bu tarihten sonra şehir merkezinden uzaktaki belediyeler ve köyler de İstanbul'un bir belediyesi ve mahallesi olarak merkeze bağlanmıştır.

06.03.2008 tarihli 5747 sayılı kanunun 22.03.2008 tarihinde resmi gazetede yayınlanması ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde ilçe kurulması ve kaldırılması ile ilgili maddeye göre, Eminönü Belediyesi, Fatih Belediyesine bağlanmış ve Ataşehir, Arnavutköy, Başakşehir, Esenyurt, Sancaktepe, Sultangazi, Beylikdüzü, Çekmeköy ilçeleri kurulmuştur. Bu ilçelerin kurulması ile İstanbul ilinde ilçe sayısı 39'a yükselmiştir.¹⁴⁴

3. 1. 2. İstanbul'un Konumu ve Coğrafi Yapısı

İstanbul, 29. doğu boylamlarıyla, 41. kuzey enlemleri arasında, Türkiye'nin kuzey batısında yer almaktadır. 5461 km² yüzölçümü ile toplam 780.043 km² olan Türkiye yüz ölçümünün %9'unu kaplamakta ve yükseklik rakımı olarak 0 - 537 metre arasında bulunmaktadır. Şehrin doğusunda Kocaeli ili, batısında Tekirdağ ili, kuzeyinde Karadeniz ve güneyinde Marmara Denizi bulunmaktadır. İstanbul, üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımada görünümünde olan Karadeniz ve Marmara denizini birleştirir. İstanbul'da ulaşım, Avrupa ve Asya kıtalarını birbirinden ayıran İstanbul boğazının üzerindeki 15 Temmuz Şehitler, Fatih Sultan Mehmet ve Yavuz Sultan Selim köprüleri ile boğazın altından geçen Marmaray ve yakın bir zamanda açılacak olan Avrasya Tüneli ile sağlanmaktadır.¹⁴⁵

İstanbul sınırları içinde, Avrupa yakasında 25, Asya yakasında 14 olmak üzere toplam 39 ilçe, 782 mahalle ve 152 köy (mahalle) bulunmaktadır. İstanbul, çok yüksek olmayan bir plato görünümündedir. Şehrin en önemli gölleri Büyükçekmece, Küçükçekmece, Terkos gölleri ve en önemli ormanlık alanları Belgrad, Aydos, Kayışdağı ormanlarıdır. İstanbul Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde olduğundan, çeşitli zamanlarda farklı büyüklerde depremler yaşanmıştır. İklim açısından Akdeniz iklimi ile Karadeniz iklimi arasında bir geçiş iklimi özelliğini göstermektedir. İstanbul'da debisi yüksek, devamlı akan bir akarsu bulunmamakla birlikte; Riva, Kâğıthane, Alibeyköy, Göksu, Kurbağalı ve

¹⁴³ <http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/yetkialani/Pages/AnaSayfa.aspx>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

¹⁴⁴ <http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/yetkialani/Pages/AnaSayfa.aspx>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

¹⁴⁵ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#.C4.B0stanbul>, (Erişim Tarihi: 20. 02. 2016).

Ayamama dereleri mevcuttur. İstanbul'a hizmet veren barajlar ise Ömerli, Terkos, Büyükçekmece, Darlık, Sazlıdere gibi barajlardır.¹⁴⁶

3. 1. 3. İstanbul'un Sosyal Yapısı

İstanbul, Hıristiyanlığın, Museviliğin ve en büyük din grubunu olarak Müslümanlığın yaşandığı bir şehirdir. Çeşitli dinlerin yaşandığı İstanbul'da çok sayıda cami, kilise, sinagog ile birlikte; Hıristiyanlığı temsilen Türk Ortodoks Patrikhanesi ve İstanbul Ermeni Patrikhanesinin merkezleri de bulunmaktadır.¹⁴⁷

Türkiye'nin ve bölgenin en işlek ulaşım ağı olan kara, deniz, hava yollarının kesiştiği noktadadır. İstanbul'un birçok ulaşım ağıyla bütün bölgelere direkt bağlanıyor olması buraya göç edilmesinde hızlandırıcı bir etki oluşturmaktadır.¹⁴⁸

Transit tır taşımacılığında ve yurt dışına giriş – çıkışta Kapı Kule ve İpsala Gümrük Kapılarının geçiş güzergâhı üzerinde olması; Anadolu ve Avrupa yakasında ulusal ve uluslararası düzeyde uçak seferleri yapan Atatürk ve Sabiha Gökçen Hava Alanlarının bulunması, hem turizmi çekmekte hem de ülkeler arasındaki ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Türkiye'de ithalat ve ihracat yapan gümrüklerin bir kısmının İstanbul'da bulunması, kuru yük ve tanker gemileri ile deniz ulaşımını artırmaktadır. Demiryolu ulaşımında, yük ve yolcu taşımacılığına hızlı tren projelerinin girmesiyle, bütün ulaşım yollarının birbirine bağlanması, Anadolu nüfusunun geliş ve gidişini kolaylaştırmaktadır.

1990'lı yıllarda kurulan özel televizyon ve radyoların merkezlerinin burada bulunması ile şehrin çekici yanlarını ve renkli yaşantısını özendirici yapımların ekranlarda gösterilmesi, Anadolu insanın ve gençlerin İstanbul'a göç etmesine neden olmaktadır.¹⁴⁹

İstanbul'da ulusal ve uluslararası düzeyde kongre ve toplantı organizasyonları yapılabilecek salonlar bulunmaktadır. İstiklal caddesi, Nişantaşı ve Ortaköy gibi semtlerde restoranlar, barlar, gece kulüpleri, sanat galerileri ve tiyatrolar yoğunlaşmaktadır. Şehirlerarası ulaşımında, Avrupa yakasında Esenler ve Alibeyköy otogarı, Anadolu yakasında ise Harem ve Kayışdağı otogarı bulunmaktadır. Şehir içi ulaşımında yolcu gemileri, dolmuş, İ.E.T.T. özel halk otobüsleri, metro, tramvay, metrobüs, taksi gibi araçlar kullanılmaktadır.

¹⁴⁶ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#.C4.B0stanbul>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

¹⁴⁷ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#.C4.B0stanbul>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

¹⁴⁸ Tüfekçi, a.g.e. , s. 93

¹⁴⁹ Tüfekçi, a.g.e. , s. 94

Turizm açısından bakıldığında, İstanbul'u 2015 yılında 12.414.677 turist ziyaret etmiş ve en çok ziyaret edilen il sıralamasında Antalya'nın önünde ilk sırada yer almaktadır. İstanbul'u turistik amaçla ziyaret eden ülkelerin başında Almanya, İran, ABD, İngiltere, Irak, Rusya Federasyonu, Fransa ve Arabistan gibi ülkeler gelmektedir.¹⁵⁰ İstanbul'da turistlerin ve yerli halkın en çok ziyaret ettikleri yerler ise Eyüp Sultan Cami, Topkapı Sarayı, Ayasofya Müzesi, Sultan Ahmet Cami, Süleymaniye Cami, Çırağan Sarayı, Yıldız Sarayı, Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Galata Kulesi, Mısır Çarşısı, Kapalı Çarşı, Yerebatan Sarnıcı ve buna benzer irili ve ufaklı cami, müze, yapı ve çarşılarıdır. Ayrıca beş yıldızlı zincir oteller, boğazda yalıları, çok sayıda spor kulübü ve spor tesisleri yanında İstanbul'un ve çocukların nefes alabileceği park ve oyun alanları bulunmaktadır.

3. 1. 4. İstanbul'da Eğitim ve Sağlık

İstanbul'un eğitim imkânları yönünden zengin ve eğitime ulaşılabilirliği kolay olan bir şehir olması, kırsal göçü çekerek insanların iyi bir eğitim almasını sağlamıştır.

İstanbul 2015 - 2016 yılında 84.433 derslik, 5.736 okul, 2.672.333 öğrenci ve 148.892 öğretmen ile eğitim ve öğretime devam etmektedir.¹⁵¹ Üniversite eğitimi açısından, gerek yetişmiş personel, gerekse de üniversitelerin fiziki şartları çok zengin bir eğitim imkânları vermektedir. Açık öğretim fakültelerinin haricinde 10 devlet üniversitesi, 40 özel vakıf üniversitesi, 6 vakıf meslek yüksekokulu ve ayrıca hava, kara askeri okulları ile Türkiye'deki toplam üniversite sayısının 3/1'i İstanbul'da bulunmaktadır.¹⁵² Bu üniversitelerde 2014 - 2015 yılında 1.252.911 üniversite öğrencisi varken, 2016 yılında 27.634 öğretim görevlisi, uzman, okutman ve çevirici ile eğitim ve öğretim faaliyetini sürdürmektedir.¹⁵³

İstanbul'da hastanelere ulaşım kolaydır ve sağlık alanında diğer şehirlere öncülük edecek teknolojik gelişmişlikte hizmet vermektedir. 2015 yılı itibari ile İstanbul'da 4937 eczane, 33.733 yatak kapasiteli 233 adet devlet, üniversite, askeri ve özel hastane bulunmaktadır.¹⁵⁴ 2014 yılı itibariyle İstanbul'da toplam

¹⁵⁰ <http://www.turob.com/istatistikler.aspx>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

¹⁵¹ <http://istanbul.meb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

¹⁵² https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul%27daki_%C3%BCniversiteler_listesi#Vak.C4.B1f_.C3.BCniversiteleri, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

¹⁵³ <https://istatistik.yok.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁵⁴ <http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/anasayfalinkler/pano2015.asp>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

27.118 doktor, 21.003 hemşire, 5.474 ebe, 6.046 diş hekimi, 5.241 eczacı ve 17.966 sağlık memuru insanlara hizmet etmektedir.¹⁵⁵

3. 1. 5. İstanbul'un Ekonomik Yapısı

İstanbul, kara, deniz, hava ve ticaret yollarının kesiştiği noktadaki stratejik konumuyla, Türkiye'de ekonomik yaşamın merkezidir. İstanbul, tek başına ticaret sektöründe ülke toplamının %27'lik bölümünü oluşturmaktadır. Türkiye'de sanayi istihdamının %20'sini karşılamakta olup, %38'lik endüstriyel alana sahiptir. Türkiye GSMH'nin %21,1'lik kısmını ve Türkiye'deki ihracatın %45,2'sini, ithalatın ise %52,2'sini oluşturmaktadır. Finans merkezi açısından, bankaların genel merkezleri, İMKB merkezi, banka şubelerinin %20'si, faktöring, leasing ve sigorta şirketleri bu ilde hizmet vermektedir. İstanbul aynı zamanda, gelişmiş sanayi özelliğini taşıyarak, büyük sanayi kuruluşlarının genel merkezleri veya fabrikalarını barındırmaktadır. Ulusal çaplı gazete, televizyon kanalları ve çok sayıda yayınevinin genel merkezleri burada bulunmaktadır. Gıda, tekstil, porselen, orman, kâğıt, kimya, beton, demir çelik imalat sanayi, petrol ürünleri, deri, kimya, makine otomotiv, cam, elektronik, ilaç, alkollü içkiler, teknolojik ürünler vb. yanında, endüstriyel sektörlerde, gerek ithalat gerekse de ihracatta Türkiye'nin lokomotifi konumundadır.¹⁵⁶ Başakşehir'de İkitelli Organize; Tuzla'da Deri Organize, Birlik Organize, Kimya Sanayi, Tuzla Organize, Anadolu Organize; Ümraniye'de Dudullu Organize ve Beylikdüzü'nde ise Beylikdüzü Organize sanayi bölgesi olarak İstanbul'da toplam 8 adet organize sanayisi bulunmaktadır.

1952 yılında 750 üye ile kurulan İstanbul sanayi odası, 2015 yılı itibariyle 18.000 üyeyi geçmiştir. İSO üyeleri tarafından yaratılan katma değer payı Türkiye sanayisinin %36'sını, Türkiye sanayi üretim sektörünün %34'ünü ve Türkiye sanayi sektörü istihdamı içindeki payın %15'ini oluşturmaktadır. 2015 yılında Türkiye'de 1000 büyük sanayi kuruluşu içinden 359 tanesi İSO üyesidir ve bu 359 üyenin yaptığı ihracat Türkiye'deki toplam ihracatın %21,3'lük kısmını gerçekleştirmektedir.¹⁵⁷ 2015 yılında Türkiye'deki bankalarda bulunan toplam 1.250.698. milyon TL mevduatın yarısına yakın olan 573.041. milyon TL mevduat İstanbul'daki bankalarda işlem görmüştür. 2015 yılında Türkiye genelinde

¹⁵⁵ http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1095, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁵⁶ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#Ekonomi>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁵⁷ <http://www.iso.org.tr/kurumsal/tarihce-ve-turkiye-ekonomisindeki-yeri/>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

kullanılan toplam 1.448.467. milyon TL kredinin yarısına yakını olan 588.135. milyon TL kredi İstanbul'da kullanılmıştır.¹⁵⁸

2015 yılı Türkiye geneli emekli aylığı alan toplam emekli sayısı 11.384.263 kişi iken, İstanbul'da emekli aylığı alanların sayısı ise 2.216.356 kişiye ulaşmıştır. Yine 2015 yılında, Türkiye'de sosyal güvenceli (sigortalı) olarak çalışan (aktif) sayısı 20.773.227 kişi iken, İstanbul'daki sosyal güvenceli (sigortalı) çalışan (aktif) sayısı ise 5.237.436 kişiye ulaşmış ve 1.134.184 kişi de genel sağlık sigortası kapsamında tescil edilmiştir.¹⁵⁹ 2015 yılında Türkiye'nin toplam ihracatı 143. 838.871 \$ olurken, İstanbul'un yaptığı toplam ihracat ise 77.009.984 \$ olmuştur. 2015 yılında Türkiye'nin toplam ithalatı 207.234.359 \$ iken, İstanbul'un yaptığı toplam ithalat ise 118.040.297 \$ olmuştur.¹⁶⁰ 2015 yılında İstanbul için 239.490.479.742 TL genel bütçeden vergi tahakkuk edilirken, bu tahakkuk edilen verginin 208.811.174.145 TL'lik kısmı tahsil edilmiştir.¹⁶¹ Türkiye'de 2015 yılında araç sayısı 19.211.530 iken, İstanbul'daki sayı ise 3.579.485'i bulmaktadır. Türkiye'de 2015 yılında faal mükellef sayısı 1.827.180 iken, İstanbul'daki faal mükellef sayısı ise 497.299'u bulmaktadır.¹⁶² Türkiye'de 2015 yılı itibariyle satılan 1.289.320 adet konutun 239.767 adedi İstanbul'da satılmıştır.¹⁶³

3. 1. 6. İstanbul'a Göç Edilmesinin Sebepleri

İstanbul'un hem yurtiçinden hem de yurt dışından göç alması, bu bölgenin çevreden merkeze doğru çekim alanı oluşturduğunu göstermektedir. Türkiye'nin en büyük çekim alanı İstanbul olmakla birlikte, onu İzmit, Bursa, Sakarya, İzmir, Adana, Gaziantep gibi iller takip etmektedir.¹⁶⁴ İstanbul'a yapılan göçlerin en önemli sebepleri arasında, bütün ulaşım olanaklarının kesiştiği nokta oluşu, transit yol güzergâhlarının üzerindeki gümrük giriş çıkışları, iş olanaklarının diğer bölgelere nazaran daha fazla olması, altyapı hizmetlerinin, sosyal ve kültürel donatıların diğer bölgelere göre gelişmiş olması ve en önemlisi sanayileşmenin yarattığı iş gücü gibi etmenler sayılabilir. Özellikle imalat sanayinde, toptan ve perakende ticaretinde etkili olması, haberleşme hizmetlerinin, eğitim ve öğretim

¹⁵⁸ <http://www.tbb.org.tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁵⁹ http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari (Erişim Tarihi: 21.08.2016).

¹⁶⁰ http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁶¹ http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_57.xls.htm, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁶² <http://www.gib.gov.tr/yarim-ve-kaynaklar/istatistikler>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁶³ http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1056, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁶⁴ Tüfekçi, a.g.e. , s. 92.

imkânlarının diğer bölgelere göre gelişmiş olması, sağlık hizmetlerinin ileri düzeyde olması, finans merkezlerinin ve kamu kuruluşlarının birçoğunun burada oluşu, iş olanaklarını artırmaktadır. İstanbul'un sahip olduğu bu çekici özelliklere karşın; kırsal bölgelerdeki itici etkiler, İstanbul'a göçü önlenemez bir duruma getirmektedir.¹⁶⁵

3. 1. 7. İstanbul'a Göçün Tarihi

Osmanlı padişahlarından Fatih Sultan Mehmet, şehirlerde ticaret ve zanaatı geliştirmek istemiş ve mesleklerinde usta olan kişileri şehirlere yerleştirmiştir. 17.yy celali isyanları sonucunda köylüler İstanbul'a göç etmeye başlamış ve göç sonucunda kırsal bölgelerde devlete ödenen vergi ve işletilen miri arazi azalmıştır. Devlet, göçün önüne geçmek için şehre girişlerde mürur tezkeresi çıkarmış ve olmayanları şehre almamıştır. Memleketlerinden tezkere alma zorunluluğu getirerek, bu belgeler ile Rumeli tarafından gelenlerin Küçükçekmece'ye; Anadolu'dan gelenlerin ise Bostancı köprüsünden İstanbul'a girmelerini zorunluluk haline getirmiştir.¹⁶⁶

Kurtuluş savaşından sonra Ankara'nın başkent olması, 1929 ekonomik krizi, çeşitli inkılâp ve radikal dönüşümler, İstanbul şehrini ikinci plana iterek uluslararası kent olma özelliğini yitirmesine sebep olmuş; büyüyen değil de küçülen bir şehir halini almıştır. Bu yıllarda İstanbul'un nüfusu fazla artmamış, şehirdeki yerleşmiş nüfus ise ülkenin ekonomik olanaklarından yararlanmışır.¹⁶⁷

1950'li yıllarda tekrar başlayan göç, siyasi ve ekonomik kriz sebebiyle 1960'da azalmıştır. Göçler, kırsal alanlardaki dönüşümler ve nüfus artışı ile sadece İstanbul'a değil, Ankara ve İzmir gibi şehirlere de olmuştur. 1960'lı yılların ortalarına doğru İstanbul'da sanayileşmenin başlaması ile kırsal alanlardaki insanlar işçi olarak İstanbul'a göç etmişlerdir.¹⁶⁸ Bu dönemde erkekler kadınlarını memleketlerinde bırakarak çalışmak için göç ettiklerinden, 1960'lı ve 1970'li yıllarından sonra göç edenler, ailelerini ve akrabalarını şehre çekmeye başlamıştır. 1970'li yıllarda göç hızla arttığından, şehrin çevresi gecekondu ve yeni konutlar ile dolmaya başlamıştır. 1980'li ve 1990'lı yıllarda ise göç yavaş ve

¹⁶⁵ İstanbul, a.g.e. , s. 361.

¹⁶⁶ <http://tarihvedenedeniyet.org/2009/11/sayi-54-eylul-1998-tarih-ve-medeniyet-dergisi.html>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

¹⁶⁷ *Geleceğin İstanbul'u, Yerel Yönetim Geliştirme Projesi Dizisi*, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Yayınları, 2008, s. 3.

¹⁶⁸ Ferhunde Özbay, *İstanbul'da Göç ve İl İçi Nüfus Hareketleri*, (Der.)Oya Baydar, **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul,1999, s. 277.

istikrarlı bir şekilde devam etmiştir. 1990'lı yıllardan sonra İstanbul'a sadece kırdan değil kentlerden de göç edilmeye başlanmıştır.¹⁶⁹

1980'li ve 1990'lı yıllarda İstanbul'un merkez ve çevre ilçelerinin büyüme hızları farklılık göstermektedir. Şehir merkezi olan Fatih, Kadıköy, Beşiktaş, Eminönü, Zeytinburnu gibi yerler dolduğundan; Küçükçekmece, Büyükçekmece, Bakırköy, Sarıyer, Ümraniye, Kartal, Pendik gibi çevre ilçelere göç edilmeye başlanmıştır.¹⁷⁰ İstanbul'a Türkiye'nin her bölgesinden, Balkanlardan, Ortadoğu'dan, çeşitli Asya ülkelerinden ve yakın zamanda da Suriye'den... Kısaca dünyanın her ülkesinden insanlar göç etmektedir.

3. 1. 8. İstanbul'un Nüfusu

2015 yılı itibariyle, Türkiye nüfusunun yaklaşık 5/1'e yakın kısmı İstanbul'da yaşamaktadır. 2013 yılı itibariyle, Türkiye'de şehirlerde yaşayanların mutlu olma oranı %59 iken, İstanbul'da yaşayıp ta mutlu olduğunu beyan edenlerin oranı %58,4 olmuştur. Yine 2013 yılı itibariyle, Türkiye'de gelecekte umutlu olanların oranı %77 iken, İstanbul'da yaşayan ve gelecekte umutlu olan kişilerin oranı %79,1'in üzerindedir.¹⁷¹

Tablo-7: 1927 - 2015 Yılları İstanbul Nüfusu ve Yıllık Artış Oraları¹⁷²

YIL	NÜFUS	YILLIK ARTIŞ ORANI	YIL	NÜFUS	YILLIK ARTIŞ ORANI
1927	680.857	-2.21	2008	12.697.164	0,98
1940	793.949	1.39	2008	12.697.164	0.98
1950	983.041	2.70	2009	12.915.158	1.72
1960	1.466.535	2.94	2010	13.255.685	2.64
1970	2.132.407	4.12	2011	13.624.240	2.78
1980	2.772.708	1.71	2012	13.854.740	1.69
1985	5.475.982	14.58	2013	14.160.467	2.21
1990	6.629.431	3.90	2014	14.377.018	1.53
2000	8.803.468	2.88	2015	14.657.434	1.95

Tablo 7'ye göre İstanbul nüfusu 83 yıllık süre içinde %2000 artış göstererek 680.000 kişiden 14.657.434 kişiye yükselmiştir. İstanbul nüfusunun yıllık artış oranı 1927 yılında -2.21 iken, 2015 yılında 1.95 olmuştur. Yıllık artış oranları inişli

¹⁶⁹ Tüfekçi, a.g.e. , s. 98 - 99.

¹⁷⁰ Özbay, a.g.e. , s. 286.

¹⁷¹ <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ISTANBUL.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁷² <http://www.nufusu.com/il/istanbul-nufusu>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

ve çıkışlı bir seyir izlese de, nüfus devamlı artma eğiliminde olmuştur. 1985 yılı 14.58 oran ile en fazla nüfus artışının olduğu yıl olmuştur.

Tablo-8: İstanbul'un Yıllara Göre Toplam Nüfus, Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı¹⁷³

İstanbul	Toplam Nüfus	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı %
2008	12.697.164	374.868	348.193	26.675	2.1
2009	12.915.158	388.467	348.986	39.481	3.1
2010	13.255.685	439.515	336.932	102.583	7.8
2011	13.624.240	450.445	328.663	121.782	9.0
2012	13.854.740	384.535	354.074	30.461	2.2
2013	14.160.467	437.922	371.601	66.321	4.7
2014	14.377.018	438.998	424.662	14.336	1.0
2015	14.657.434	453.407	402.864	50.543	3.5

Tablo 8'e bakılacak olursa, İstanbul nüfusu 2008 yılında 12.697.164 iken, 2015 yılında bu nüfus 14.657.434'e çıkmıştır. İstanbul nüfusu devamlı artma eğiliminde olmuştur.

İstanbul'un aldığı göç 2008 yılında 374.868 iken, 2015 yılında 453.407 kişiye çıkmıştır. Göçler inişli ve çıkışlı bir seyir izlese de genellikle artma eğiliminde olmuştur.

İstanbul'un verdiği göç 2008 yılında 348.193 iken, 2015 yılında 402.864 kişiye çıkmıştır. Bu göçlerde 2008 ve 2011 yılları arasında düşme varken, 2011 yılından sonra tekrar artmaya başlamış ve 2015 yılında tekrar düşme göstererek inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir.

İstanbul'da net göç ve net göç hızının en yüksek olduğu yıllar 2010 ve 2011 yıllarıdır. Bu yıllarda her ne kadar verilen göç az olsa da, aldığı göçün yüksek olması, net göç ve net göç hızını yüksek göstermektedir. Net göç ve net göç hızının en düşük olduğu yıl ise 2014 yılıdır.

¹⁷³ http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

3. 2. KÜÇÜKÇEKMECE’NİN GENEL TANITIMI

3. 2. 1. Küçükçekmece’nin Tarihi

Birçok jeolog ve antropolog tarafından yapılan araştırmaya göre Küçükçekmece, İstanbul’daki yaşamın başlangıç noktasını göstermektedir. Küçükçekmece gölünün kuzey kıyısındaki Yarımburgaz Mağaralarında rastlanan bulgulara göre, tarih öncesi çağlarda buradaki halk avcılık ve balıkçılıkla geçimini sağlamıştır. Küçükçekmece, Bizans döneminde Avrupa’ya giden yol üzerinde olup, stratejik bir öneme sahiptir. İstanbul’un fethinden önce Türk hâkimiyetine geçmiş ve Fatih Sultan Mehmet buradaki köprü ve yolları tamir ettirmiştir. Bu ilçe Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman zamanında bayındır haline getirilmiştir. Cumhuriyet yıllarında ise Bakırköy’e bağlı köy statüsünde yerleşime açılmıştır. Küçükçekmece, 3392 sayılı kanunun 04.07.1987 yılında resmi gazetede yayınlanması ile 1 köy 25 mahalle ile Bakırköy ilçesinden ayrılmış ve fiilen 1988 yılında Küçükçekmece ilçesi olarak hizmete girmiştir.¹⁷⁴

2008 yılında, 5747 sayılı kanun 2. Maddesine ve 17 sayılı listeye göre, 6 mahalle ve 1 köy Küçükçekmece ilçesinden ayrılarak Başakşehir ilçesine geçmiştir. Böylelikle Küçükçekmece ilçesinde 29 olan mahalle sayısı 21’e düşmüştür.¹⁷⁵

3. 2. 2. Küçükçekmece’nin Konumu ve Coğrafi Yapısı

Küçükçekmece, İstanbul’un batı (Avrupa) yakasında, Çatalca bölgesi üzerinde ve Trakya yarımadasının güneydoğu kısmındadır. Küçükçekmece’nin sınırları Avcılar, Başakşehir, Bahçelievler, Bağcılar ve Bakırköy ilçeleri ile çevrilidir. İlçenin yükseklik rakımı 70 m, yüzölçümü 37.75 km² ve çevre uzunluğu 47.33 km’dir. Asya - Avrupa kıtalarına bağlantıyı sağlayan TEM - E80 ve D100 (E5) karayolları üzerinde ve Sirkeci merkezli, Avrupa’ya giden demiryolu güzergâhı üzerinde bulunmaktadır. Küçükçekmece gölü, kuzeyden Nakkaş Deresi, Sazlıdere ve Eşkinöz suları ile karışır. Göl, bu derelerin birleşik aşağı çığırlarının deniz tarafından kaplanmasıyla meydana gelen bir halicin önünün

¹⁷⁴ <http://kucukcekmece.istanbul/icerikler/kucukcekmece/tarihi/709>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁷⁵ <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5747.html>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

tıkanması sonucu lagün halini almıştır. İlçenin yeryüzü şekli hafif dalgalı peneplenin özellikleri göstermektedir.¹⁷⁶

3. 2. 3. Küçükçekmece’de Sosyal Hayat

Küçükçekmece’de 1970 - 1980’li yıllarda tek haneli yapılaşma varken, 2000’li yıllarda toplu konutlar yapılmaya başlanmış, hatta 2004 yılından sonra Türkiye’de ilk kentsel dönüşüm bu ilçeden başlamıştır. Yurt içi ve yurt dışı bağlantılarını sağlayan transit E5 ve E6 yolları üzerinde bulunmaktadır. İlçe sınırları içinde bulunan Sefaköy, Cennet, Atakent yerleşimlerinde küçük çaplı kültür ve sanat merkezleri bulunmakla birlikte; ulusal ve uluslararası toplantıların, kongre ve gösterilerin yapıldığı Yahya Kemal Bayatlı Gösteri Merkezi de ilçenin büyük çaplı kültür ve sanat merkezidir. İlçe sınırları içinde, aynı anda birkaç tane nikâhın kıyılacağı büyük bir nikâh salonu, Halkalı ve Sefaköy’de olimpik yüzme spor salonu, Metin Oktay ve Halkalı isminde iki tane futbol stadyumu, çok sayıda irili ve ufaklı cami ve bunun yanında cem evleri de bulunmaktadır. Ulaşımında, metrobüs, İ.E.T.T. taksi, dolmuş, gibi araçlar kullanılmakta ancak şu anda yapım ve proje aşamasında olan yeni banliyö treni, havaray ve metro gibi araçlar, en kısa zamanda hizmete girerek Küçükçekmece ilçesini bir ulaşım merkezi haline getirecektir. İstanbul merkezli Türkiye Atom Enerji Kurumu ve Gümrük Müdürlüğü (Halkalı) Küçükçekmece sınırları içinde bulunmaktadır. Her mahallede, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan İSMEK kurs merkezleri, insanların meslek edinmelerini ve spor yapmalarını sağlamaktadır. Ulusal ve uluslararası uçak seferlerinin yapıldığı Atatürk Havaalanı, Küçükçekmece ilçesi ile sınır konumunda bulunmaktadır. Ayrıca ilçe çevresine yakın yerlerde, Mall of İstanbul, 212, Star City isminde AVM’ler bulunurken, İlçe sınırları içinde Arena Park ve Armoni Park isminde iki adet AVM bulunmaktadır. Bunun yanında, Basın Ekspres yolu üzerinde beş yıldızlı, lüks diyebileceğimiz çok sayıda otel bulunmaktadır.

3. 2. 4. Küçükçekmece’de Eğitim ve Sağlık

İlçe, 2015 - 2016 eğitim ve öğretim yılına, 3.713 derslik, 327 okul, 137.956 öğrenci ve 5.509 öğretmen ile devam etmektedir.¹⁷⁷ Ayrıca ilçe sınırları içinde Arel Üniversitesi ve Sabahattin Zaim Üniversitesi kampüs yerleşkeleri bulunmakla birlikte, ilçe sınırına yakın yerlerde çeşitli üniversiteler de mevcuttur. Ayrıca,

¹⁷⁶ <http://kucukcekmece.istanbul/icerikler/kucukcekmece/konumu/708>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁷⁷ <http://kucukcekmece.meb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

Mehmet Akif ve Kanuni Sultan Süleyman isimlerinde iki tane devlet hastanesi, küçük ve büyük özel hastane, klinik, diyaliz merkezi, tıp merkezleri ve her mahallede sağlık ocakları bulunmaktadır.

3. 2. 5. Küçükçekmece'nin Ekonomisi

Küçükçekmece sınırları içinde Marmara, İmsan, Sefaköy, Gürdal, Akaylar, Şimşek, Beşyol ve Pakten isimlerinde küçük ölçekli sanayiler bulunmaktadır. Büyük ölçekli olarak, iktisadi organize sanayi bölgesi, keresteciler sanayi sitesi, masko mobilya kenti de ilçeye yakın bir konumda bulunmaktadır. 2014 yılı verilerine göre, mahalle aralarında ve cadde üstünde, toptan ve perakende işi yapan toplam 14.919 dükkân, mağaza ve tekstil atölye işletmeleri bulunmaktadır. Ayrıca 5.348 tane gayrisihhî müessese bulunmaktadır.¹⁷⁸ Küçükçekmece'de 2014 yılında, 26.458 mükellef bulunmakta olup, bu mükelleflerden 603.000.000 TL vergi tahakkuk edilmiştir. Bu tahakkuk edilen verginin 379.000.000 TL'lik kısmı tahsil edilmektedir.¹⁷⁹

3. 2. 6. Küçükçekmece'de Göç ve Nüfus

Küçükçekmece'de 1940'larda tarım arazisi ve çiftlikler kuruluyken, 1960'larda, Bulgaristan başta olmak üzere, Balkan ülkelerinden göç eden soydaşlar buralara yerleştirilmişlerdir.¹⁸⁰ Küçükçekmece 1980'li ve 1990'lı yıllarda Anadolu'dan göç almaya başlamış ve insanlar şehir merkezinden ziyade bir taşra görünümünde olan Küçükçekmece'ye göç etmişlerdir.¹⁸¹ İlçe sınırları içinde banliyö demiryolu hattının olması ve E5 - E6 karayollarının varlığı şehrin merkezine ulaşımı kolaylaştırmıştır. Organize sanayi bölgelerine ve iş merkezlerine yakın mesafede olması, ulaşımı kolaylaştırdığından ülke içi ve ülke dışından göç almasına neden olmuştur. Ayrıca ilçe nüfusu hizmet ve sanayi sektöründe emek gücüyle çalışan kesimden oluşmaktadır.

¹⁷⁸ <http://www.kucukcekmece.bel.tr/Content/dosya/1945/kcbasp20152019-61571-3443856.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁷⁹ <http://www.ivdb.gov.tr/baskan/vergidaireleri/kucukcekmece.php>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁸⁰ https://tr.wikipedia.org/wiki/Sefak%C3%B6y,_K%C3%BC%C3%A7%C3%BCk%C3%A7ekmece, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁸¹ Özbay, a.g.e. , s. 287.

Tablo-9: Yıllara göre Küçükçekmece'nin Toplam Nüfusu, Kır Nüfusu ve Kent Nüfusu¹⁸²

Küçükçekmece	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	Kır Nüfusu
1990	479.419	469.431	9.988
2000	594.524	593.520	1.004
2007	785.392	784.128	1.264
2010	695.988	695.988	-----
2011	711.112	711.112	-----
2012	721.911	721.911	-----
2013	740.090	740.090	-----
2014	748.398	748.398	-----
2015	761.064	761.064	-----

Tablo 9'a göre, Küçükçekmece'de 1990 yılında 479.419 olan nüfus 2015 yılında 761.064 kişiye ulaşmıştır. Şehir nüfusu 1990 yılında 469.431 kişi iken, 2015 yılında 761.064 kişi olmuştur. Kır nüfusu ise 1990 yılında 9.988 kişi iken 2007 yılında 1.264 kişiye düşmüş ve bu yıldan sonra kır nüfusu kalmamıştır. Kır nüfusu toplam nüfus içinde çok küçük bir paya sahiptir. Küçükçekmece tüm yıllarda göç almaya devam etmiştir.

Tablo-10: Yıllara göre Küçükçekmece'nin Nüfus Artış Hızı¹⁸³

Küçükçekmece	Nüfus Artış % Hızı	Küçükçekmece	Nüfus Artış % Hızı
2008	-14.81	2012	1.52
2009	0.85	2013	2.52
2010	3.14	2014	1.12
2011	2.17	2015	1.69

Tablo 10'a göre, 2008 yılında -14.81 olan nüfus artış hızı, yıllar boyunca inişli ve çıkışlı bir seyir izlemiştir. 2010 yılında 3.14 ile nüfus artış hızı en yüksek seviyeye ulaşmış, 2015 yılında ise bu seviye 1.69 olmuştur.

¹⁸² <https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%BC%C3%A7%C3%BCk%C3%A7ekmece#N.C3.BCfus>, (Erişim Tarihi: 13.04.2016).

¹⁸³ http://www.nufusu.com/ilce/kucukcekmece_istanbul-nufusu, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

Tablo-11: 2015 Yılında İstanbul'un İlçelerinden En Fazla Nüfuslu 5 İlçe¹⁸⁴

İlçeler	Nüfusu
Küçükçekmece	761.064
Bağcılar	757.162
Esenyurt	742.810
Ümraniye	688.347
Pendik	681.736

Tablo 11'e göre, İstanbul'un ilçeleri içinde en fazla nüfusu olanlar Bağcılar, Ümraniye, Pendik, Esenyurt ilçeleri iken, 2015 yılındaki sayıma göre, 761.064 kişi ile nüfusu en fazla olan Küçükçekmece birinci sırada yer almıştır.

Tablo-12: 2013 Yılı Küçükçekmece 15+Yaş Eğitim Düzeyi¹⁸⁵

Mezuniyet	Sayı
Okuma yazma bilmeyen	17.014
O. Yazma Bilen Fakat Okul Bitirmeyen	27.909
İlkokul Mezunu	131.508
İlköğretim Mezunu	123.940
Ortaokul Mezunu	30.742
Lise Mezunu	123.689
Y. Okul Mezunu veya Fakülte Mezunu	67.964
Yüksek Lisans Mezunu	5.687
Doktora Mezunu	1.180
Bilinmeyen	26.570
Toplam	556.203

Tablo 12'ye göre, 2013 yılında Küçükçekmece'de 15 yaş üzeri okuma yazma bilmeyenlerin oranı %3 iken, okuma yazma bilenlerin oranı %97 olmuştur. En çok mezun olunan okul düzeyi ilköğretim, ortaokul ve lise olurken; yükseköğretim, lisans, yüksek lisans, doktora okullarından mezun olanlar diğerlerine göre düşük orandadır. En az mezun olunan okul düzeyi ise doktora düzeyidir.

¹⁸⁴ <http://www.nufusu.com/il/istanbul-nufusu>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁸⁵ <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ISTANBUL.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

Tablo-13: 2013 yılı Küçükçekmece İlçesine Kayıtlı Nüfusun En Fazla Hangi İlden Olduğu¹⁸⁶

Şehir	Nüfus	Şehir	Nüfus
İstanbul	84.490	Mardin	23.610
Tokat	32.447	Kastamonu	21.738
Sinop	29.818	Bitlis	20.696
Samsun	28.942	Kars	20.451
Malatya	25.678	Sivas	19.531

Tablo 13'e göre, 2013 yılında, Türkiye'nin her ilinden insan Küçükçekmece'de yaşamaktadır. Tokat'tan 32.447, Sinop'tan 29.818, Samsun'dan 28.942, Malatya'dan 25.678, Mardin'den 23.610, Kastamonu'dan 21.738, Kars'tan 20.451, Bitlis'ten 20.696 ve Sivas ilinden 19.531 kişi ilçenin nüfusunu oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra 84.460 kişi, İstanbul'a daha önce Türkiye'nin çeşitli illerinden gelmiş ve Küçükçekmece'de yaşamaktadır.

Tablo-14: 2013 Yılı Küçükçekmece'de 15+ Yaş Nüfusun Medeni Durumu¹⁸⁷

Hiç evlenmemiş	157.770
Evli	355.788
Boşandı	20.918
Eşi ölü	21.728
Toplam	556.203

Tablo 14'e göre 2013 yılında Küçükçekmece'de yaşayan nüfusun evli olanları, hiç evlenmemiş, boşanmış, eşi ölmüş olanlardan daha fazladır. Eşi ölmüş ve eşinden boşananların sayısı birbirine paralellik göstermektedir. Hiç evlenmemiş kısım ise toplam Küçükçekmece nüfusunun %30'u kadarını oluşturmaktadır.

¹⁸⁶ <http://www.tuik.gov.tr/ilGosterqeleri/iller/ISTANBUL.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

¹⁸⁷ <http://www.tuik.gov.tr/ilGosterqeleri/iller/ISTANBUL.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

Tablo-15: 2013 Yılı İstanbul'un 5 İlçesinin Hane Halkı Büyüklük Oranları¹⁸⁸

İlçeler	Hane büyüklük Oranı	İlçe sıralaması
İstanbul	3.53	---
Sultanbeyli	4.67	1
Arnavutköy	4.34	2
Sultangazi	4.24	3
Bağcılar	4.16	4
Esenler	4.06	5
Küçükçekmece	3.61	13

Tablo 15'e göre, İstanbul'da bir hanede yaşayan nüfus ortalaması 3,53 iken, Sultanbeyli, Arnavutköy, Sultangazi, Bağcılar ve Esenler ilçelerindeki oran İstanbul genelindeki orandan fazladır. Küçükçekmece ise 3.61'lik hane büyüklüğü oranı ile İstanbul ilçeleri içinde on üçüncü sırada olup, İstanbul'un hane büyüklüğü oranından yüksek bir orana sahiptir.

¹⁸⁸ <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ISTANBUL.pdf> , (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KIRSAL GÖÇÜN NEDENLERİ VE SOSYO - EKONOMİK ETKİLERİ: İSTANBUL, KÜÇÜKÇEKMECE ÖRNEĞİ (Küçükçekmece İlçesinin Mehmet Akif, İnönü, Halkalı, Atatürk ve Kanarya Mahallelerine Göç Etmiş Kişiler Üzerinde Yapılan Uygulama)

4. 1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölümde, araştırmanın amacı, yöntemi, hipotezleri, veri toplama yöntemi, araştırma sahasının seçilmesi, anket sorularının hazırlanması ve örneklem büyüklüğü tespitinin nasıl yapıldığı ve hangi istatistiksel analizlerin uygulandığı bilgilerine yer verilecektir.

4. 1. 1. Araştırmanın Amacı

Türkiye'deki iç göçün nedenlerinin sadece ekonomik nedenler olmadığı; sosyal, kültürel, siyasi ve çevresel nedenlerin de olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden İstanbul'un Küçükçekmece ilçesine yapılan iç göçlerin nedenlerini tespit etmek ve göçlerin, göç edenler üzerindeki sosyo - ekonomik etkilerini araştırmaktır.

4. 1. 2. Araştırmanın Problem Cümleleri

Araştırmanın ana problem cümlesi, Küçükçekmece'ye göçün nedenleri ve göçlerin, göç edenlere sosyal ve ekonomik etkilerinin neler olduğudur.

Araştırmanın alt problem cümleleri ise Küçükçekmece'ye göçün nedenleri nelerdir? Küçükçekmece'ye göçün, göç edenlere sosyal etkileri nelerdir? Küçükçekmece'ye göçün, göç edenlere ekonomik etkilerinin neler olduğudur.

4. 1. 3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlere ilişkin geliştirilen araştırma hipotezleri aşağıdaki gibidir:

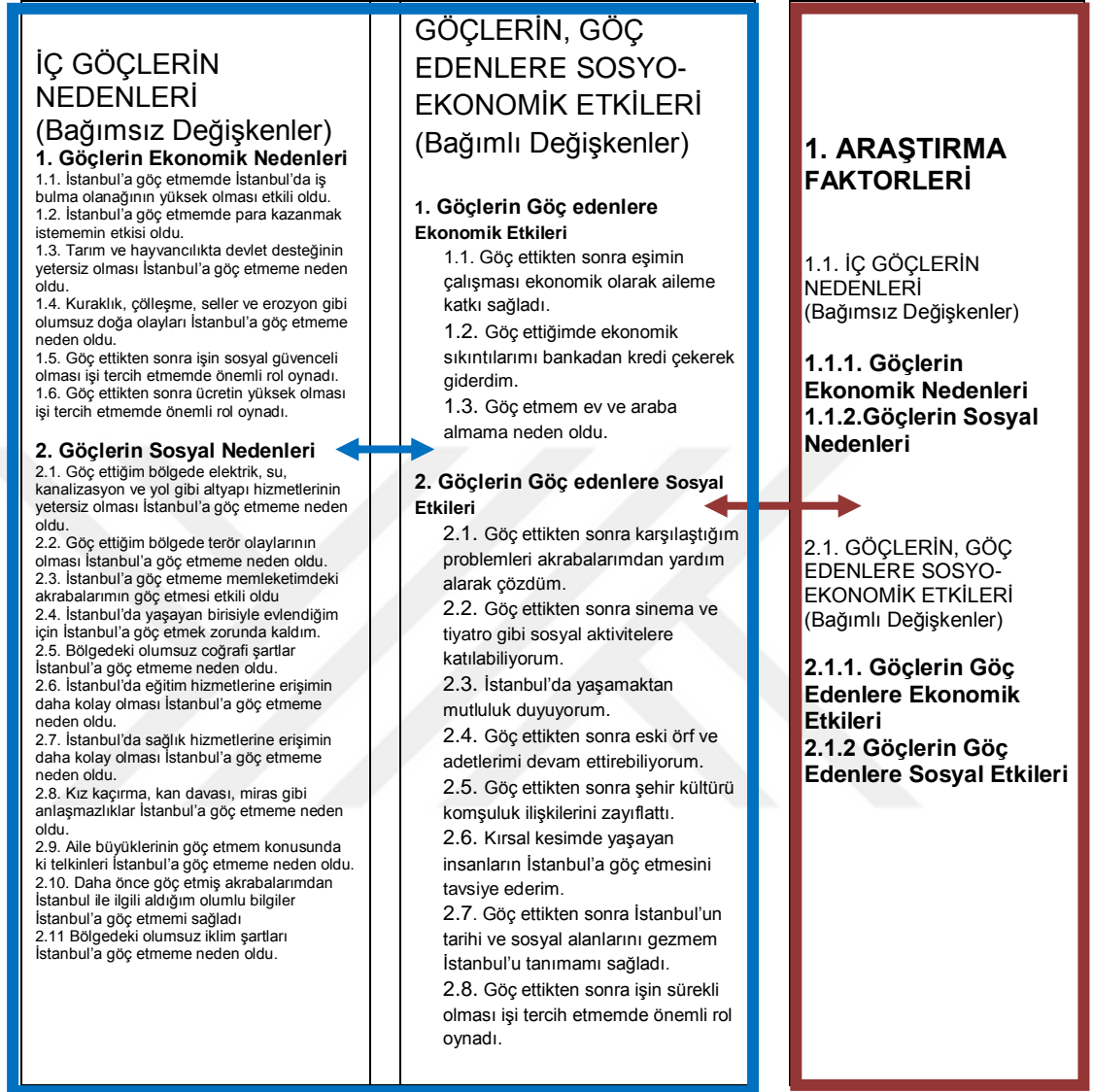
HİPOTEZLER	
1	H ₀ : "İç Göçlerin Ekonomik Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur. H ₁ : "İç Göçlerin Ekonomik Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
2	H ₀ : "İç Göçlerin Ekonomik Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur. H ₁ : "İç Göçlerin Ekonomik Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
3	H ₀ : "İç Göçlerin Sosyal Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur. H ₁ : "İç Göçlerin Sosyal Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
4	H ₀ : "İç Göçlerin Sosyal Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur. H ₁ : "İç Göçlerin Sosyal Nedenleri" ile "Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri" arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

4. 1. 4. Konunun Sınırlandırılması

İstanbul'a, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden insanlar, çeşitli sebeplerle göç etmişlerdir. Göç edenler İstanbul'un her semtine yayılmıştır. Bu araştırma İstanbul ilinin Küçükçekmece ilçesine göç eden kişiler üzerinde yapılmıştır. Küçükçekmece ilçesindeki mahalleler 1960 – 1970'li yıllarda kurulmuş ve 1980 – 1990'lı yıllarda Türkiye'nin bütün bölgelerinden göç alarak kozmopolit bir yapıya sahip olmuştur. Küçükçekmece'nin 21 mahallesi olduğundan, ekonomik yetersizlik ve zamanın kısıtlı olması sebepleriyle; çalışma, Mehmet Akif, İnönü, Halkalı, Atatürk ve Kanarya mahalleleri ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmada bu mahallelerin seçilmesindeki sebep kırsal kesimden gelen insanların daha çok bu mahallelere yerleşmeleridir.

4. 1. 5. Araştırmanın Modeli

Tablo-16: Araştırmanın Kavramsal Modeli ve Araştırma Faktörleri

Araştırmanın kavramsal modelinde, iç göçlerin nedenleri ve göçlerin, göç edenlere sosyo - ekonomik etkileri başlıklarıyla; bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki, literatürden yararlanılarak hazırlanmıştır. Araştırma faktörleri, yapılacak olan analizin değişkenleri hakkında ön bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır. SPSS istatistik programında bulunacak olan faktörlerin neler olabileceği fikrinin ortaya konması ve önerisidir.

4. 1. 6. Araştırmanın Yöntemi

Küçükçekmece ilçesinin mahallelerine daha önce göç etmiş kişiler üzerinde, sosyal bilimlerin araştırma yöntemlerinden olan, olasılıklı örnekleme yöntemlerinden *basit rassal* (Tesadüfi) örnekleme yöntemi kullanılarak yüz yüze anket çalışması yapılmıştır.

Rassal (Tesadüfi) yöntem: "Seçimin tümüyle rastlantıya bağlı olması dolayısıyla, seçilen örneğin, ana kütleyi yüksek derecede temsili sağlanmış olur. Burada ana ilke, eşit seçilme şansıdır. Yani, ana kütleyi ya da bütünü oluşturan her elemanın, seçilecek örnekte yer alma olasılığı birbirine eşittir."¹⁸⁹

Anket analizi konusunda, anket sorularının güvenilirliğinin tespiti için Alpha Analizi kullanılmıştır. Demografik değişkenlere ait sıklık ve yüzde değerleri gösterilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkinin iyi bir şekilde tahmin edilmesi için KMO, Bartlett testi olan faktör analizi ve döndürülmüş faktör analizi uygulaması yapılmıştır. Demografik değişkenlerle ilgili hipotezlerin analizine yönelik *anova analizi* yapılmıştır. Sebep sonuç ilişkisi olan iki ve daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek için regresyon analizi ve normallik testleri uygulanmıştır. Anket analizleri SPSS 21 istatistik programında analiz edilmiştir.

4. 1. 7. Anket Sorularının Hazırlanması

Anket çalışmasına başlamadan, daha önce yapılmış olan anket çalışmaları incelenmiştir. Yapılan literatür çalışmaları da göz önüne alınarak, ankete, demografik, göçün nedenleri ve göçün sosyo - ekonomik etkilerine göre sorular hazırlanmıştır. Bu anket toplamda 42 sorudan oluşmakta olup, soruların 14 tanesi kapalı uçlu ve 28 tanesi de likert tipi sorulardır.

4. 1. 8. Verilerin Toplanması

İkincil kaynaklardan geniş bir literatür taraması yapılmış ve ardından birincil kaynak olan anket yöntemiyle, Küçükçekmece ilçesinin mahallelerinden Mehmet Akif, İnönü, Halkalı, Atatürk ve Kanarya mahallelerinde, şahsım başında olmak kaydıyla bir veya iki temsilci seçilerek, rassal (Tesadüfi) yöntemle hane halkları üzerinde anket çalışması yapılmıştır.

---

¹⁸⁹ Halil Seyidoğlu, *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, Güzem Can Yayınları, 10. Baskı, İstanbul, 2009, s. 42

4. 1. 9. Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması

Küçükçekmece'de toplam 761.064 kişi yaşamaktadır. Örneklem yapılacak mahallelerin toplam nüfusu ise 311.529 kişi ile evreni oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü %95 güven aralığı, %5 hata payı ve %50 ulaşılabilirlik ile anket sayısı 383 olarak belirlenmiştir. Yapılacak anket sayısı aşağıdaki formülle hesaplanmıştır.

$$n = N \cdot t^2 \cdot P \cdot q / d^2 \cdot N - 1 + t^2 \cdot P \cdot q$$

Burada;

N = Evrendeki sayı

t = 0.95 güven aralığı t tablo değeri

p = Görülüş sıklığı

q = Görülmeiş sıklığı

d = Hata payı

n = Örneklem alınacak sayısı¹⁹⁰

$$n = (311.529)(1.96)^2 (0.50)(0.50) / (0.05)^2(311.529 - 1) + (1.96)^2 (0.50)(0.50) = 383$$

olarak hesaplanmıştır.

Hesaplanan formüle göre 383 anket olması gerekirken, anketlerdeki olası hata payları da göz önüne alınarak 420 anket katılımcısına ulaşılmıştır.

Cronbach's Alpha katsayısı, çalışmadaki soruların ne kadar güvenilir olduğunu test eden bir analiz yöntemidir.

Bu analiz sonucunda ortaya çıkan Cronbach's Alpha katsayısı eğer,

0.00 <Cronbach's Alpha < 0.40 güvenilir değil

0.40 <Cronbach's Alpha < 0.60 düşük güvenilirlikte

0.60 <Cronbach's Alpha < 0.80 oldukça güvenilir

0.80 <Cronbach's Alpha < 1.00 yüksek derecede güvenilir yorumu yapılır.¹⁹¹

¹⁹⁰ http://www.istatistikanaliz.com/orneklem_buyuklugunu_saptanmasi.asp (Erişim Tarihi: 19.08.2016)

¹⁹¹ Şeref Kalaycı, *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 2. Baskı, Ankara, Asil Yayınları, 2006, s. 321

Tablo-17: Güvenilirlik Analizi

Faktörler	Cronbach's Alpha	Toplam Değişken Sayısı
Değişkenlerin Toplam Güvenilirliği	,614	28

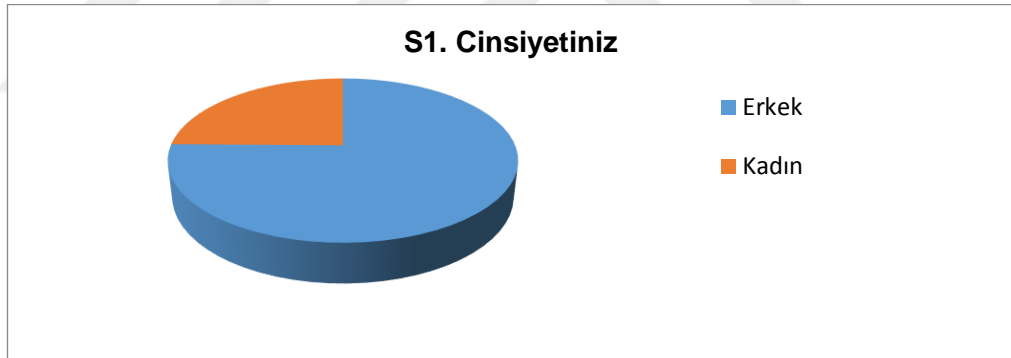
Güvenilirlik analizi uygulanmış ve tabloda bu çalışmanın Cronbach's Alpha katsayısı 0,614 olarak çıkmıştır. Anketin güvenilirliği oldukça güvenilir seviyede olarak bulunmuştur.

4. 2. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE AİT BULGULAR

4. 2. 1. Cinsiyet Karşılaştırılması

Tablo-18: Cinsiyet Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Erkek	316	75,2	75,2	75,2
Kadın	104	24,8	24,8	100,0
Total	420	100,0	100,0	

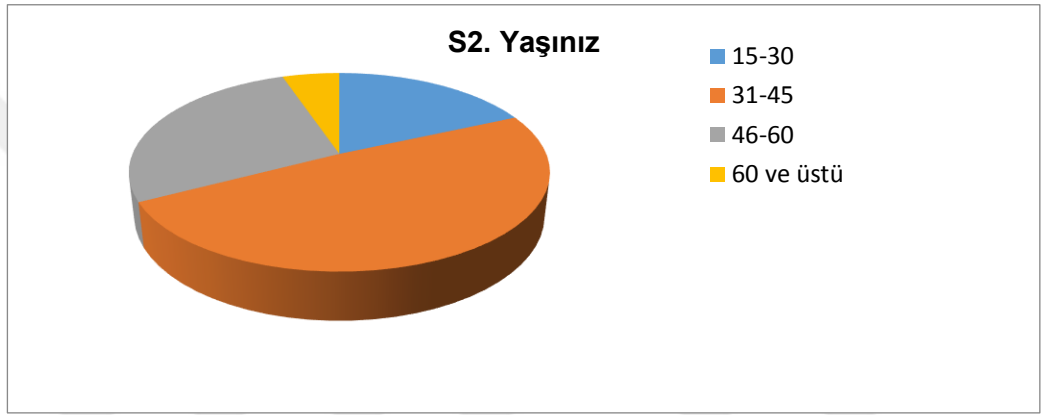
Grafik-1: Cinsiyet

Katılımcıların cinsiyetlerini gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%75,2) 316'sı erkek, (%24,8) 104'ünün kadından oluştuğu görülmektedir. Çalışmada erkeklerin yoğunlukta olduğu görülmektedir.

4. 2. 2. Yaş Durumu Karşılaştırılması

Tablo-19: Yaş Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
15-30	77	18,3	18,3	18,3
31-45	206	49,0	49,0	67,4
46-60	115	27,4	27,4	94,8
60 ve üstü	22	5,2	5,2	100,0
Total	420	100,0	100,0	

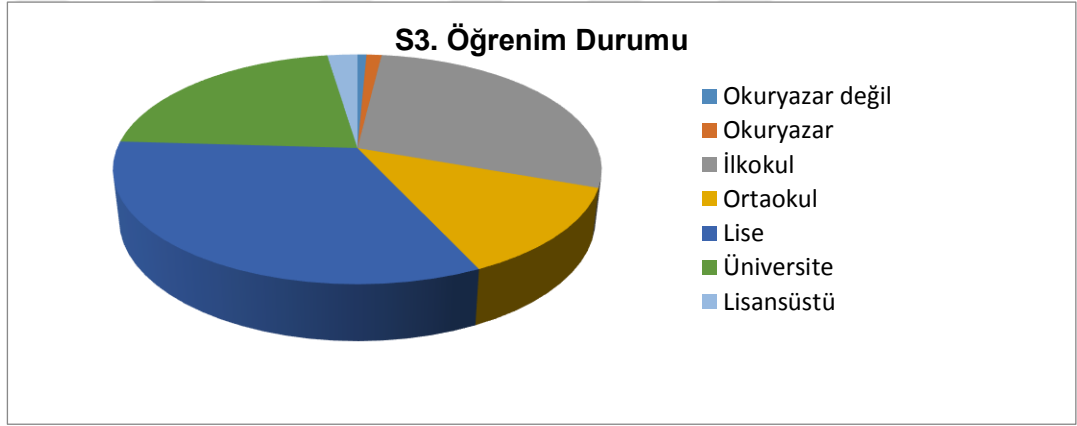
Grafik-2: Yaşınız

Katılımcıların yaşlarını gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%18,3) 77'si 15 - 30 yaş, (%49) 206'sı 31 - 45 yaş, (%27,4) 115'i 46 - 60 yaş ve (%5,2) 22'si 60 üstü yaş grubunda olduğu görülmektedir.

4. 2. 3. Öğrenim Durumu Karşılaştırılması

Tablo-20: Eğitim Durumu Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Okuryazar Değil	3	0,7	0,7	0,7
Okuryazar	5	1,2	1,2	1,9
İlkokul	120	28,6	28,6	30,5
Ortaokul	53	12,6	12,6	43,1
Lise	138	32,8	32,8	75,9
Üniversite	91	21,7	21,7	97,6
Lisansüstü	10	2,4	2,4	100,0
Total	420	100,0	100,0	

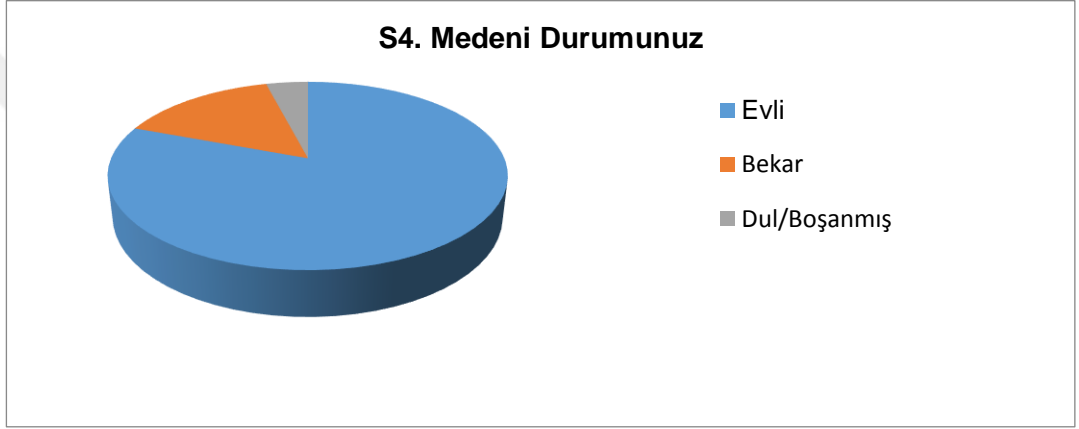
Grafik-3: Öğrenim Durumu

Katılımcıların eğitim durumlarını gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%0,7) 3'ü okuryazar değil, (%1,2) 5'i okuryazar, (%28,6) 120'si ilkokul, (%12,6) 53'ü ortaokul, (%32,8) 138'i lise, (%21,7) 91'i üniversite ve (%2,4) 10'u lisansüstü mezunudur.

4. 2. 4. Medeni Durum Karşılaştırılması

Tablo-21: Medeni Durum Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evli	339	80,7	80,7	80,7
Bekâr	64	15,2	15,2	96,0
Dul/Boşanmış	17	4,0	4,0	100,0
Total	420	100,0	100,0	

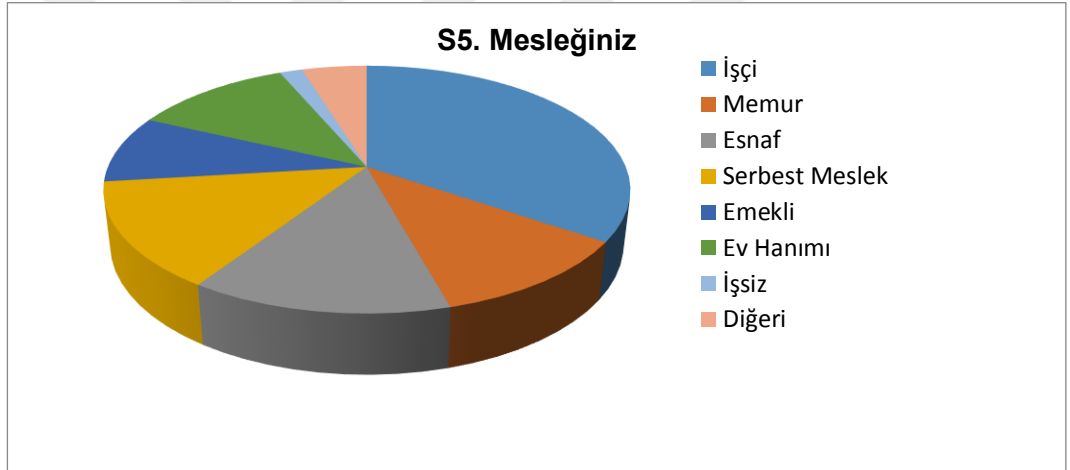
Grafik-4: Medeni Durumunuz

Katılımcıların medeni durumlarını gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%80,7) 339'u evli, (%15,2) 64'ü bekâr ve (%4) 17'sinin de boşanmış olduğu görülmektedir. Çalışmada yoğunluğun evli insanlar üzerinde olduğu görülmektedir.

4. 2. 5. Meslek Karşılaştırılması

Tablo-22: Mesleğiniz Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
İşçi	145	34,5	34,5	34,5
Memur	47	11,2	11,2	45,7
Esnaf	57	13,6	13,6	59,3
Serbest Meslek	58	13,8	13,8	73,1
Emekli	37	8,8	8,8	81,9
Ev Hanımı	49	11,7	11,7	93,6
İşsiz	7	1,7	1,7	95,2
Diğeri	20	4,8	4,8	100,0
Total	420	100,0	100,0	

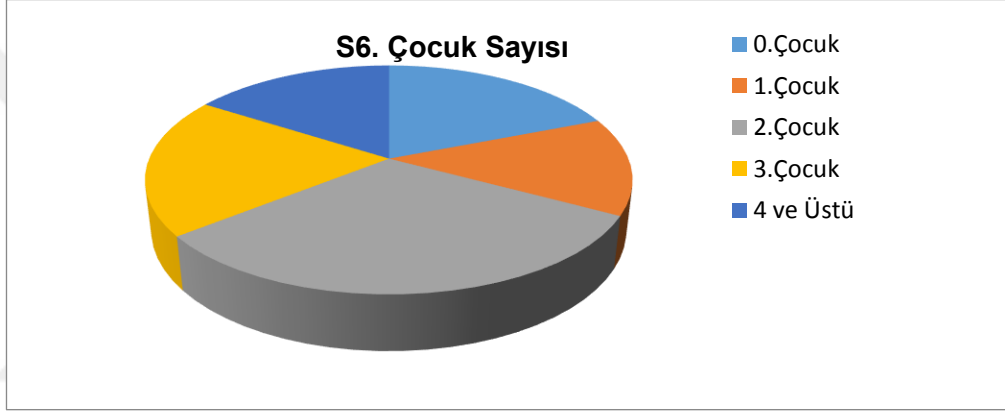
Grafik-5: Mesleğiniz

Katılımcıların mesleklerine ait tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının 145'i (%34,5) işçi, 58'i (%13,8) serbest meslek, 57'si (%13,6) esnaf, 49'u (%11,7) ev hanımı, 47'si (%11,2) memur, 37'si (%8,8) emekli, 20'si (%4,8) diğer meslekten ve son olarak 7'sinin de (%1,7) işsiz olduğu görülmektedir.

4. 2. 6. Çocuk Sayısı Karşılaştırılması

Tablo-23: Çocuk Sayısı Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
0 Çocuk	80	19,0	19,0	19,0
1 Çocuk	58	13,8	13,8	32,9
2 Çocuk	132	31,4	31,4	64,3
3 Çocuk	83	19,8	19,8	84,0
4 ve Üstü	67	16,0	16,0	100,0
Total	420	100,0	100,0	

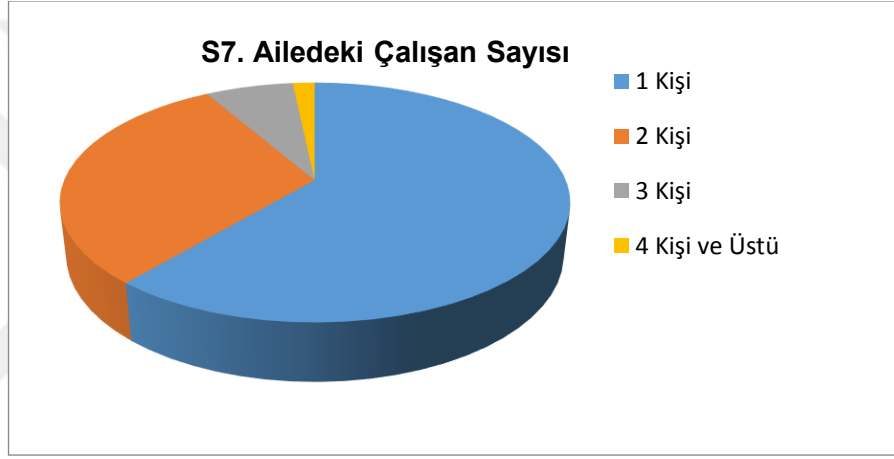
Grafik-6: Çocuk Sayısı

Katılımcıların çocuklarının sayılarını gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%19) 80'inin çocuğunun olmadığı, (%13,8) 58'inin 1 çocuğu, (%31,4) 132'sinin 2 çocuğu, (%19,8) 83'ünün 3 çocuğu, (%16) 67'sinin 4 ve daha fazla sayıda çocuğu olduğu görülmektedir.

4. 2. 7. Ailedeki Çalışan Sayısı Karşılaştırılması

Tablo-24: Ailedeki Çalışan Sayısı Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
1 Kişi	257	61,2	61,2	61,2
2 Kişi	128	30,5	30,5	91,7
3 Kişi	28	6,7	6,7	98,3
4 Kişi ve Üstü	7	1,7	1,7	100,0
Total	420	100,0	100,0	

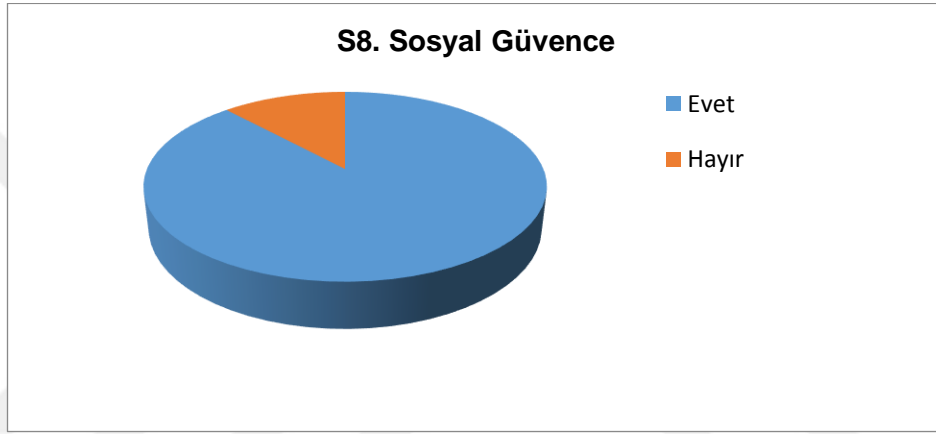
Grafik-7: Ailedeki Çalışan Sayısı

Çalışmaya katılanların ailelerindeki çalışan sayısı yukarıdaki tabloda verilmiştir. 420 katılımcının (%61,2) 257'sinin ailesinde 1 çalışan, (%30,5) 128'inin ailesinde 2 çalışan, (%6,7) 28'inin ailesinde 3 çalışan ve (%1,7) 7'sinin ailesinde 4 ve üzeri çalışan bulunmaktadır.

4. 2. 8. Sosyal Güvence Karşılaştırılması

Tablo-25: Sosyal Güvence Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	370	88,1	88,1	88,1
Hayır	50	11,9	11,9	100,0
Total	420	100,0	100,0	

Grafik-8: Sosyal Güvence

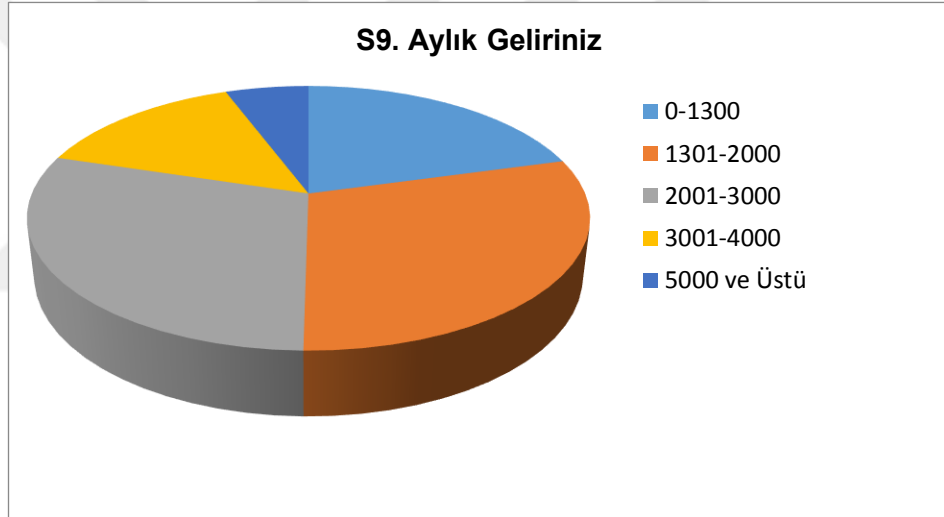
Katılımcıların sosyal güvencelerine ait tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcıdan (%88,1) 370'inin sosyal güvencesi varken (%11,9) 50'sinin sosyal güvencesi yoktur.

4. 2. 9. Gelir Karşılaştırılması

Tablo-26: Gelir Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
0-1300	87	20,7	20,7	20,7
1301-2000	124	29,5	29,5	50,2
2001-3000	124	29,5	29,5	79,8
3001-4000	61	14,5	14,5	94,3
5000 ve Üstü	24	5,7	5,7	100,0
Total	420	100,0	100,0	

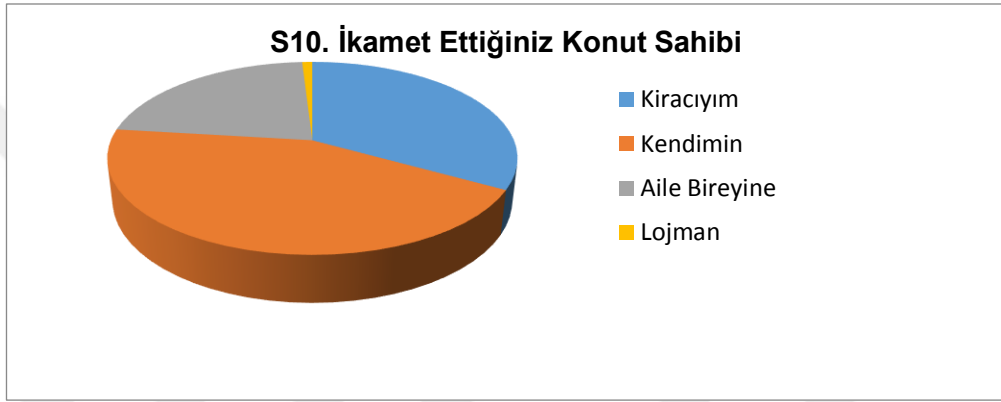
Grafik-9: Aylık Gelir

Katılımcıların aylık gelirlerini gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%20,7) 87'si 1300 TL'den az, (%29,5) 124'ü 1301 - 2000 TL arasında, (%29,5) 124'ü 2001 - 3000 TL arasında, (%14,5) 61'i 3001 - 4000 TL arasında ve son olarak (%5,7) 24'ü 5000 TL'nin üzerinde maaş almaktadır.

4. 2. 10. Konut Sahibi Karşılaştırılması

Tablo-27: Konut Sahibi Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kiracıyım	139	33,1	33,1	33,1
Kendimin	184	43,8	43,8	76,9
Aile Bireyine	93	22,1	22,1	99,0
Lojman	4	1,0	1,0	100,0
Total	420	100,0	100,0	

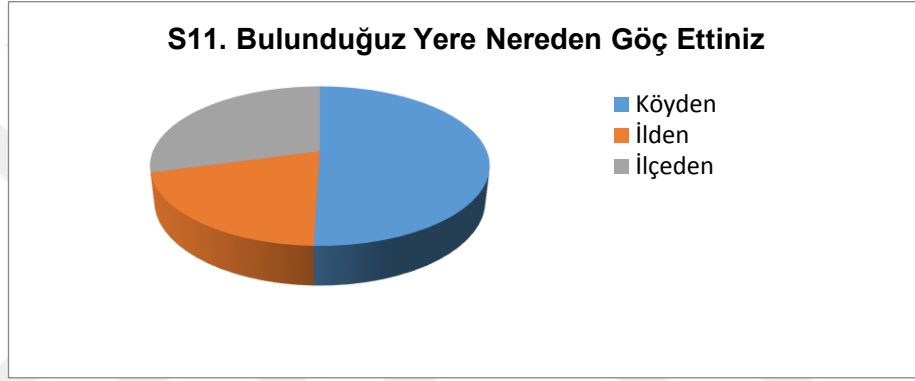
Grafik-10: Konut Sahibi

Katılımcıların konut durumlarını gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%33,1) 139'u kiracı ve (%43,8) 184'ü ev sahibi, (%22,1) 93'ü aile bireylerinden birisine ait bir evde ve (%1) 4'ü ise lojmanda oturmaktadır.

4. 2. 11. Göç Edilen Yer Karşılaştırılması

Tablo-28: Göç Edilen Yer Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Köyden	212	50,5	50,5	50,5
İlden	85	20,2	20,2	70,7
İlçeden	123	29,3	29,3	100,0
Total	420	100,0	100,0	

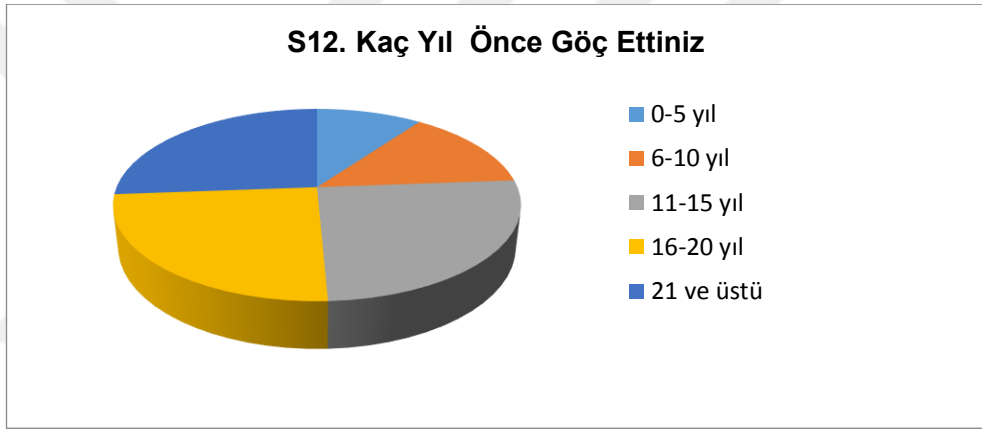
Grafik-11: Göç Edilen Yer

Katılımcıların göç ettiği yeri gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 Katılımcının (%50,5) 212'si Köyden, (%20,2) 85'i ilden ve (%29,3) 123'ü ise ilçeden göç etmişlerdir.

4. 2. 12. Kaç Yıl Önce Göç Edildiğinin Karşılaştırılması

Tablo-29: Kaç Yıl Önce Göç Edildiğine Dair Tablo

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
0-5	42	10,0	10,0	10,0
6-10	58	13,8	13,8	23,8
11-15	107	25,5	25,5	49,3
16-20	103	24,5	24,5	73,8
21 ve üstü	110	26,2	26,2	100,0
Total	420	100,0	100,0	

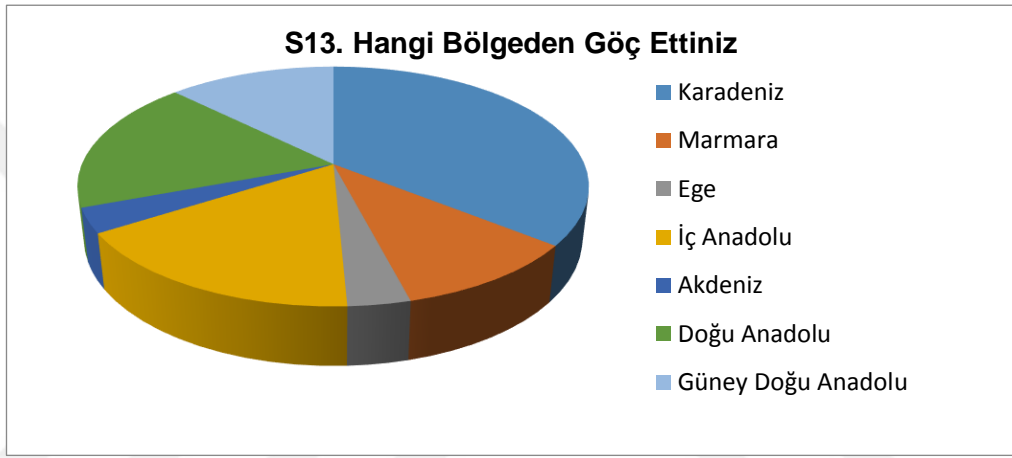
Grafik-12: Kaç Yıl Önce Göç Ettiniz

Katılımcıların kaç yıl önce göç ettiklerini gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%10) 42'si 0 - 5 yıl, (%13,8) 58'i 6 - 10 yıl, (%25,5) 107'si 11 - 15 yıl, (%24,5) 103'ü 16 - 20 önce ve (%26,2) 110'u ise 21 yıldan daha önce göç ettiklerini göstermektedir.

4. 2. 13. Göç Edilen Bölge Karşılaştırılması

Tablo-30: Göç Edilen Bölge Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Karadeniz	150	35,7	35,7	35,7
Marmara	43	10,2	10,2	46,0
Ege	14	3,3	3,3	49,3
İç Anadolu	70	16,7	16,7	66,0
Akdeniz	14	3,3	3,3	69,3
Doğu Anadolu	76	18,1	18,1	87,4
Güney Doğu Anadolu	53	12,6	12,6	100,0
Total	420	100,0	100,0	

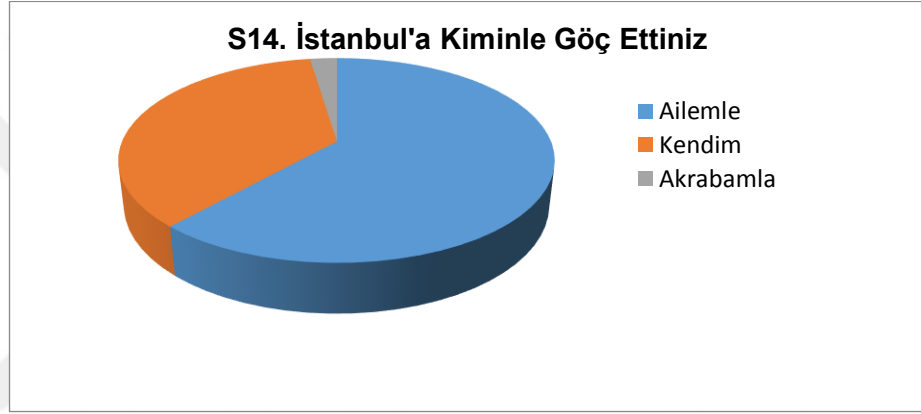
Grafik-13: Hangi Bölgeden Göç Ettiniz

Katılımcıların hangi bölgeden göç ettiklerini gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%35,7) 150'si Karadeniz Bölgesinden, (%10,2) 43'ü Marmara Bölgesinden, (%3,3) 14'ü Ege Bölgesinden, (%16,7) 70'i İç Anadolu Bölgesinden, (%3,3) 14'ü Akdeniz Bölgesinden, (%18,1) 76'sı Doğu Anadolu Bölgesinden ve (%12,6) 53'ü ise Güney Doğu Anadolu Bölgesinden göç ettikleri görülmektedir.

4. 2. 14. İstanbul'a Kiminle Göç Ettiğinin Karşılaştırılması

Tablo-31: Kimin ile Göç Edildiğine Dair Tablo

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Ailemle	259	61,7	61,7	61,7
Kendim	151	36,0	36,0	97,6
Akrabamla	10	2,4	2,4	100,0
Total	420	100,0	100,0	

Grafik-14: Kiminle Göç Ettiğiniz

Katılımcıların kiminle göç ettiklerini gösteren tablo yukarıda verilmiştir. 420 katılımcının (%61,7) 259'u ailesi ile birlikte göç etmişken, (%36) 151'i tek başına ve (%2,4) 10'u ise akrabası ile göç etmiştir.

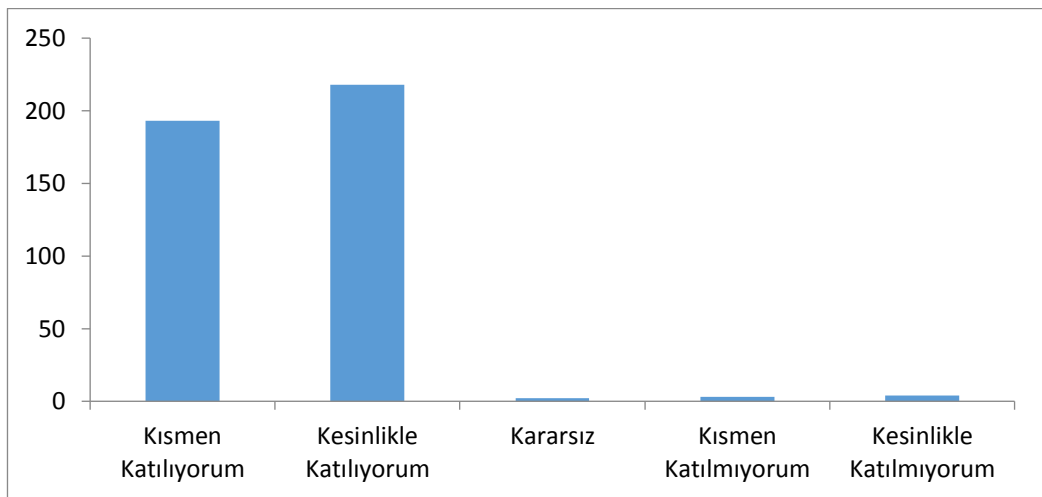
4. 3 LİKERT TİPİ DEĞİŞKENLERE AİT BULGULAR

“Kırsal göçün nedenleri ve sosyo - ekonomik etkilerinin neler olduğu” konulu araştırma anketinde yer alan 28 adet likert (beşli) tipi soru; kısmen katılıyorum, kesinlikle katılıyorum, kararsızım, kısmen katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum şeklinde katılımcılara sunulmuştur. Yapılan çalışma sonucunda her bir sorunun sıklık ve yüzdesel dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

4. 3. 1. İstanbul'a Göç Etmede İş Bulma Olanağının Yüksek Olması

Tablo-32: İstanbul'da İş Bulma Olanağının Yükseklik Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	193	46.0	46.0	46.0
Kesinlikle Katılıyorum	218	51.9	51.9	97.9
Kararsız	2	0.5	0.5	98.3
Kısmen Katılmıyorum	3	0.7	0.7	99.0
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1.0	1.0	100.0
Total	420	100.0	100.0	

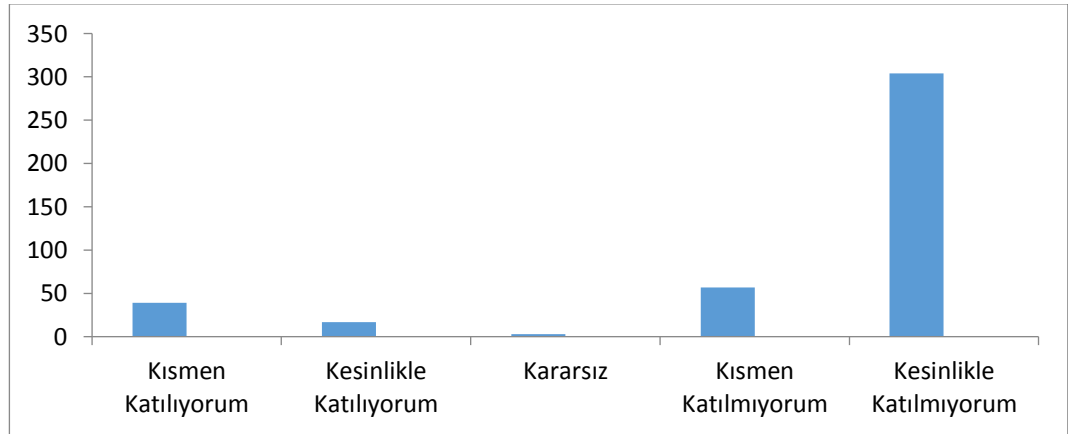
Grafik-15: İstanbul'da İş Bulma Olanağının Yükseklik Grafiği

Katılımcılara; “İstanbul’a göç etmeniz, İstanbul’da iş bulma olanağının yüksek olması etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 193’ü (%46’sı) kısmen katılıyorum, 218’i (%51,9’u) kesinlikle katılıyorum, 2’si (%0,5’i) kararsızım, 3’ü (%0,7’si) kısmen katılmıyorum, 4’ü (%1’i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 2. İstanbul’a Göç Etmede Terör Olaylarının Olması

Tablo-33: Terör Olaylarının Olması İstanbul’a Göç Etmeye Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	39	9.3	9.3	9.3
Kesinlikle Katılıyorum	17	4.0	4.0	13.3
Kararsız	3	0.7	0.7	14.0
Kısmen Katılmıyorum	57	13.6	13.6	27.6
Kesinlikle Katılmıyorum	304	72.4	72.4	100.0
Total	100.0	100.0	100.0	

Grafik-16: Terör Olaylarının Olması İstanbul’a Göç Etmeye Etkisi

Katılımcılara; “İstanbul’a göç etmeniz, yaşadığınız bölgedeki terör olayları etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 39’u (%9,3’ü) kısmen katılıyorum, 17’si (%4,0’ı) kesinlikle katılıyorum, 3’ü (%0,7’si) kararsızım, 57’si

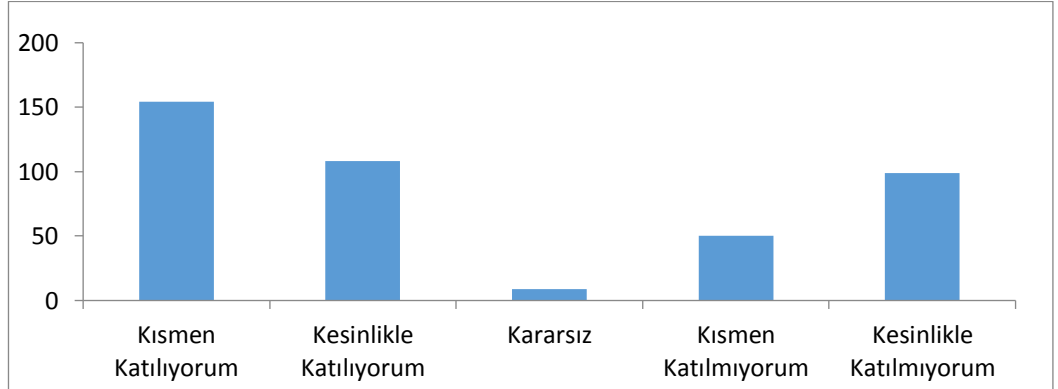

(%13,6'sı) kısmen katılmıyorum, 304'ü (%72,4'ü) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 3. Memleketimdeki Akrabaların Göç Etmesi İstanbul'a Göç Etmeme Etkisi

Tablo-34: Memleketimdeki Akrabaların Göç Etmesi İstanbul'a Göç Etmeme Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	154	36.7	36.7	36.7
Kesinlikle Katılıyorum	108	25.7	25.7	62.4
Kararsız	9	2.1	2.1	64.5
Kısmen Katılmıyorum	50	11.9	11.9	76.4
Kesinlikle Katılmıyorum	99	23.6	23.6	100.0
Total	420	100.0	100.0	

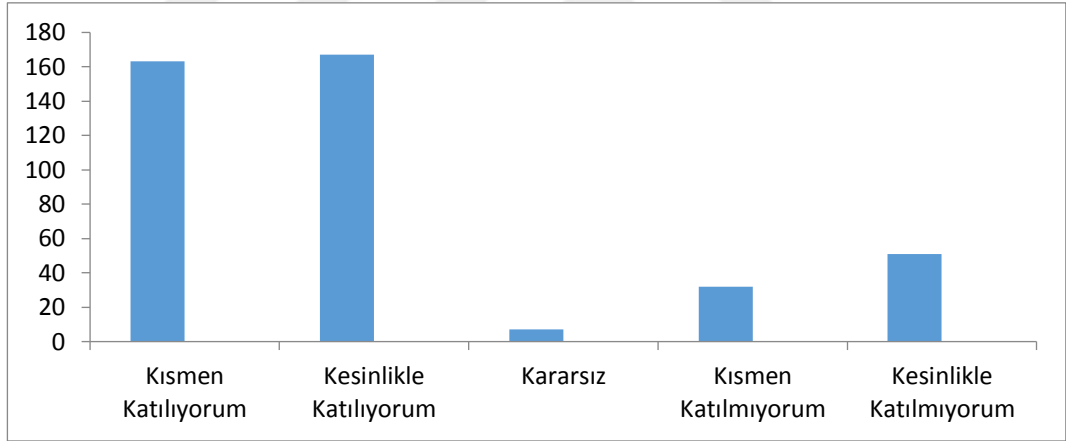
Grafik-17: Memleketimdeki Akrabaların Göç Etmesi İstanbul'a Göç Etmeme Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmenizde, memleketinizdeki akrabaların İstanbul'a yaptığı göçler etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 154'ü (%36,7'si) kısmen katılıyorum, 108'i (%25,7'si) kesinlikle katılıyorum, 9'u (%2,1'i) kararsızım, 50'si (%11,9'u) kısmen katılmıyorum, 99'u (%23,6'si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 4. İstanbul'a Göç Etmede Para Kazanmak İstemenin Etkisi

Tablo-35: İstanbul' Göç Etmede Para Kazanmak İstemenin Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	163	38.8	38.8	38.8
Kesinlikle Katılıyorum	167	39.8	39.8	78.6
Kararsız	7	1.7	1.7	80.2
Kısmen Katılmıyorum	32	7.6	7.6	87.9
Kesinlikle Katılmıyorum	51	12.1	12.1	100.0
Total	420	100.0	100.0	

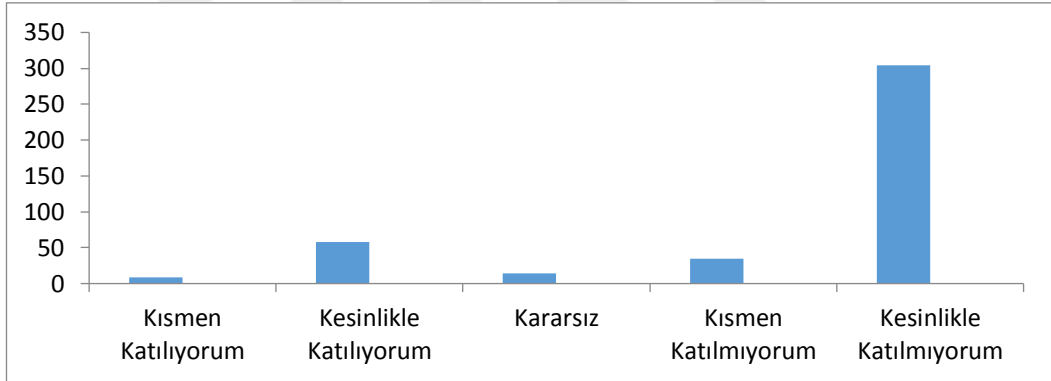
Grafik-18: İstanbul' Göç Etmede Para Kazanmak İstemenin Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmeniz, para kazanma isteğinin etkisi oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 163'ü (%38,8'i) kısmen katılıyorum, 167'si (%39,8'i) kesinlikle katılıyorum, 7'si (%1,7'si) kararsızım, 32'si (%7,6'sı) kısmen katılmıyorum, 51'i (%12,1'i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 5. İstanbul'da Yaşayan Biriyle Evlendiği İçin İstanbul'a Göç Edilmesi

Tablo-36: İstanbul'da Yaşayan Biriyle ile Evlendiği İçin İstanbul'a Göç Edilmesi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	9	2.1	2.1	2.1
Kesinlikle Katılıyorum	58	13.8	13.8	16.0
Kararsız	14	3.3	3.3	19.3
Kısmen Katılmıyorum	35	8.3	8.3	27.6
Kesinlikle Katılmıyorum	304	72.4	72.4	100.0
Total	420	100.0	100.0	

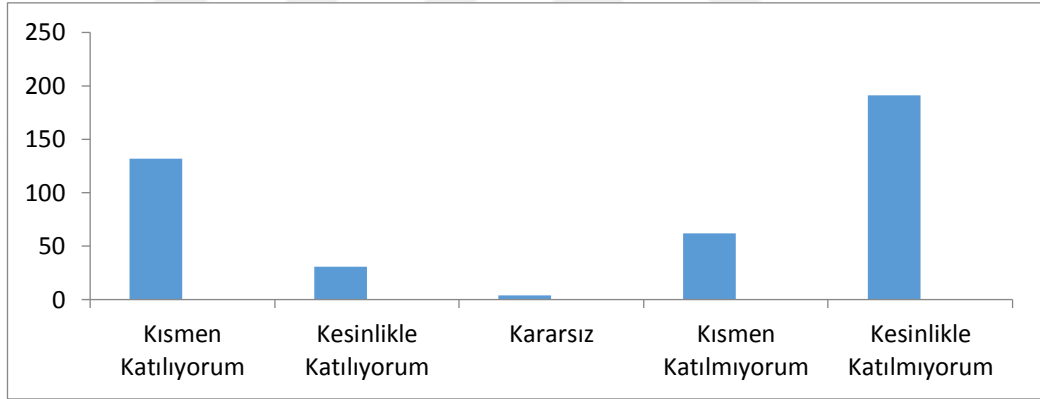
Grafik-19: İstanbul'da Yaşayan Biriyle ile Evlendiği İçin İstanbul'a Göç Edilmesi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmeniz için İstanbul'da yaşayan birisi ile evli olmanız etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 9'u (%2,1'i) kısmen katılıyorum, 58'i (%13,8'i) kesinlikle katılıyorum, 14'ü (%3,3'ü) kararsızım, 35'i (%8,3'ü) kısmen katılmıyorum, 304'ü (%72,4'ü) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 6. Olumsuz İklim Şartlarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-37: Olumsuz İklim Şartlarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	132	31.4	31.4	31.4
Kesinlikle Katılıyorum	31	7.4	7.4	38.8
Kararsız	4	1.0	1.0	39.8
Kısmen Katılmıyorum	62	14.8	14.8	54.5
Kesinlikle Katılmıyorum	191	45.5	45.5	100.0
Total	420	100.0	100.0	

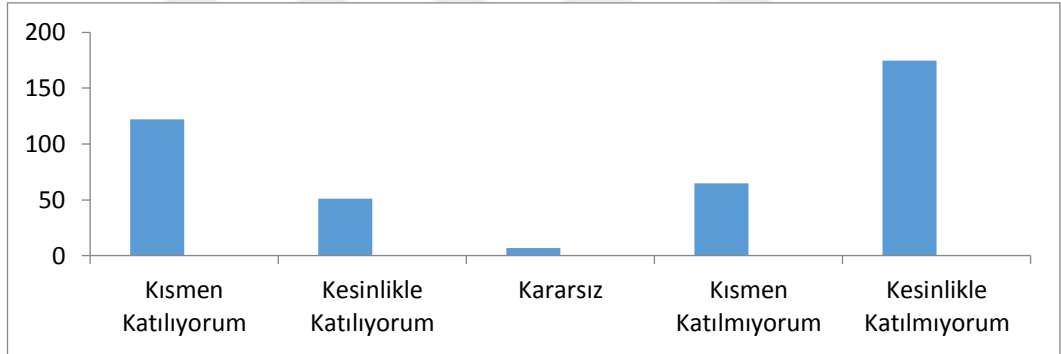
Grafik-20: Olumsuz İklim Şartlarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmeniz, yaşadığınız bölgedeki olumsuz iklim koşulları etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 132'i (%31,4'ü) kısmen katılıyorum, 31'i (%7,4'ü) kesinlikle katılıyorum, 4'ü (%1,0'i) kararsızım, 62'si (%14,8'i) kısmen katılmıyorum, 191'i (%45,5'i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 7. Olumsuz Coğrafi Şartların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-38: Olumsuz Coğrafi Şartların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	122	29.0	29.0	29.0
Kesinlikle Katılıyorum	51	12.1	12.1	41.2
Kararsız	7	1.7	1.7	42.9
Kısmen Katılmıyorum	65	15.5	15.5	58.3
Kesinlikle Katılmıyorum	175	41.7	41.7	100.0
Total	420	100.0	100.0	

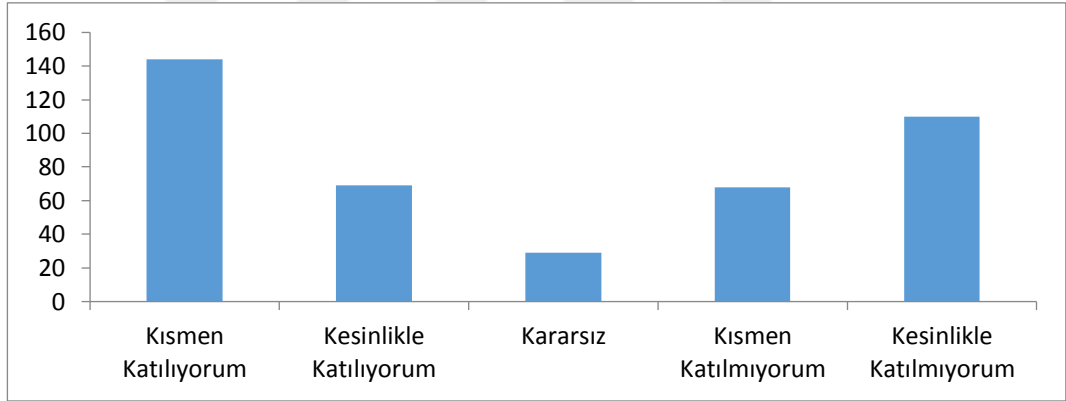
Grafik-21: Olumsuz Coğrafi Şartların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmenizdeki yaşadığınız bölgedeki olumsuz coğrafi koşullar etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 122'si (%29,0'ı) kısmen katılıyorum, 51'i (%12,1'i) kesinlikle katılıyorum, 7'si (%1,7'si) kararsızım, 65'i (%15,5'i) kısmen katılmıyorum, 175'i (%41,7'si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 8. İstanbul'da Eğitime Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi

Tablo-39: İstanbul'da Eğitime Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	144	34.3	34.3	34.3
Kesinlikle Katılıyorum	69	16.4	16.4	50.7
Kararsız	29	6.9	6.9	57.6
Kısmen Katılmıyorum	68	16.2	16.2	73.8
Kesinlikle Katılmıyorum	110	26.2	26.2	100.0
Total	420	100.0	100.0	

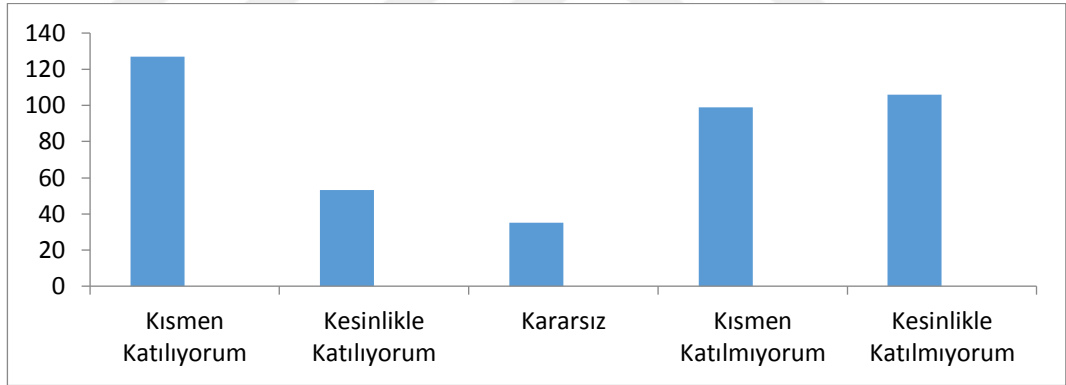
Grafik-22: İstanbul'da Eğitime Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmenizde, İstanbul'da eğitim hizmetlerine erişimin daha kolay olması etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 144'ü (%34,3'ü) kısmen katılıyorum, 69'u (%16,4'ü) kesinlikle katılıyorum, 29'u (%6,9'u) kararsızım, 68'i (%16,2'si) kısmen katılmıyorum, 110'u (%26,2'si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 9. İstanbul'da Sağlık Hizmetlerine Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi

Tablo-40: İstanbul'da Sağlık Hizmetlerine Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	127	30.2	30.2	30.2
Kesinlikle Katılıyorum	53	12.6	12.6	42.9
Kararsız	35	8.3	8.3	51.2
Kısmen Katılmıyorum	99	23.6	23.6	74.8
Kesinlikle Katılmıyorum	106	25.2	25.2	100.0
Total	420	100.0	100.0	

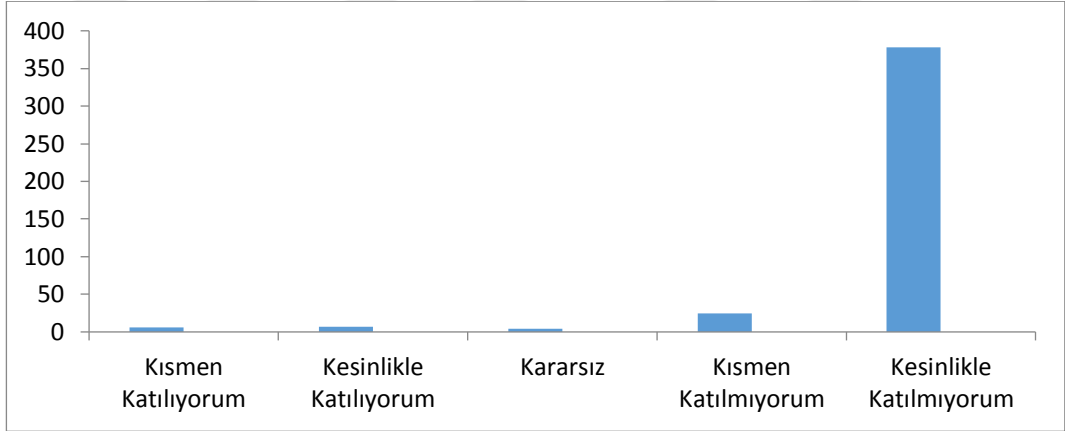
Grafik-23: İstanbul'da Sağlık Hizmetlerine Erişimin Kolay Olmasının Göçe Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmenizle, İstanbul'da sağlık hizmetlerine erişimin daha kolay olması etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 127'si (%30,2'si) kısmen katılıyorum, 53'ü (%12,6'sı) kesinlikle katılıyorum, 35'i (%8,3'ü) kararsızım, 99'u (%23,6'sı) kısmen katılmıyorum, 106'sı (%25,2'si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 10. Ailedeki (Kız Kaçırma, Kan Davası, Miras vb.) Anlaşmazlıkların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-41: Ailedeki (Kız Kaçırma, Kan Davası, Miras vb.) Anlaşmazlıkların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	6	1.4	1.4	1.4
Kesinlikle Katılıyorum	7	1.7	1.7	3.1
Kararsız	4	1.0	1.0	4.1
Kısmen Katılmıyorum	25	6.0	6.0	10.1
Kesinlikle Katılmıyorum	378	89.9	89.9	100.0
Total	420	100.0	100	

Grafik-24: Ailedeki (Kız Kaçırma, Kan Davası, Miras vb.) Anlaşmazlıkların İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

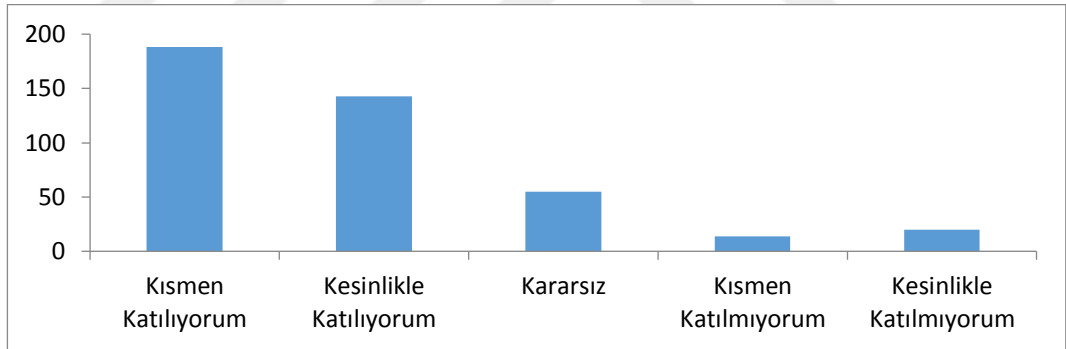
Katılımcılara; “İstanbul’a göç etmenizden önce, ailenizdeki kız kaçırma, kan davası, miras gibi anlaşmazlıklar etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 6’sı (%1,4’ü) kısmen katılıyorum, 7’si (%1,7’si) kesinlikle katılıyorum, 4’ü (%1,0’i) kararsızım, 25’i (%6,0’i) kısmen katılmıyorum, 378’i (%89,9’u) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 11. Aile Büyüklerinin İstanbul'a Göç Etme Konusundaki Telkinlerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-42: Aile Büyüklerinin İstanbul'a Göç Etme Konusundaki Telkinlerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	188	44.8	44.8	44.8
Kesinlikle Katılıyorum	143	34.0	34.0	78.8
Kararsız	55	13.1	13.1	91.9
Kısmen Katılmıyorum	14	3.3	3.3	95.2
Kesinlikle Katılmıyorum	20	4.8	4.8	100.0
Total	420	100.0	100.0	

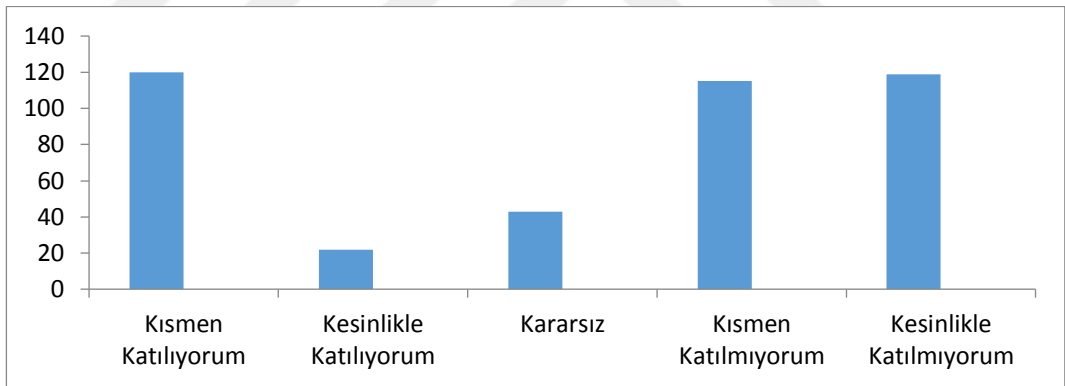
Grafik-25: Aile Büyüklerinin İstanbul'a Göç Etme Konusundaki Telkinlerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; “İstanbul’a göç etmeniz, aile büyüklerinin göç etme konusundaki telkinleri etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 188’i (%44,8’i) kısmen katılıyorum, 143’ü (%34,0’ı) kesinlikle katılıyorum, 55’i (%13,1’i) kararsızım, 14’ü (%3,3’ü) kısmen katılmıyorum, 20’si (%4,8’i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 12. Bölgedeki Altyapı Yetersizliklerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-43: Bölgedeki Altyapı Yetersizliklerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	120	28.6	28.6	28.6
Kesinlikle Katılıyorum	22	5.2	5.2	33.9
Kararsız	43	10.2	10.2	44.2
Kısmen Katılmıyorum	115	27.4	27.4	71.6
Kesinlikle Katılmıyorum	119	28.6	28.6	100.0
Total	420	100.0	100.0	

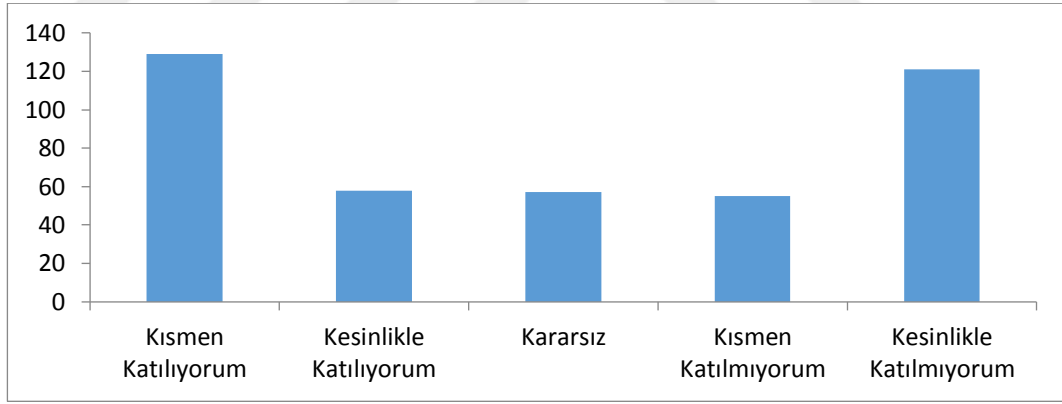
Grafik-26: Bölgedeki Altyapı Yetersizliklerinin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; “İstanbul'a göç etmeniz, yaşadığınız bölgedeki elektrik, su, kanalizasyon ve yol gibi altyapı hizmetlerinin yetersizliği etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 120'si (%28,6'sı) kısmen katılıyorum, 22'si (%5,2'si) kesinlikle katılıyorum, 43'ü (%10,2'si) kararsızım, 115'i (%27,4'ü) kısmen katılmıyorum, 119'u (%28,6'sı) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 13. Tarım ve Hayvancılıkta Devlet Desteğinin Yetersizliği İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-44: Tarım ve Hayvancılıkta Devlet Desteğinin Yetersizliği İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	129	30.7	30.7	30.7
Kesinlikle Katılıyorum	58	13.8	13.8	44.5
Kararsız	57	13.6	13.6	58.1
Kısmen Katılmıyorum	55	13.1	13.1	71.2
Kesinlikle Katılmıyorum	121	28.8	28.8	100.0
Total	420	100.0	100.0	

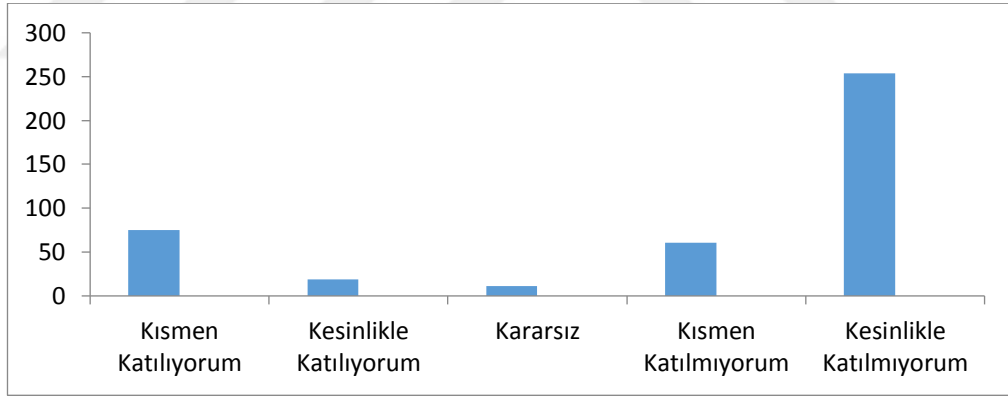
Grafik-27: Tarım ve Hayvancılıkta Devlet Desteğinin Yetersizliği İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmeniz, tarım ve hayvancılıkta devlet desteğinin yetersiz olması etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 129'u (%30,7'si) kısmen katılıyorum, 58'i (%13,8'i) kesinlikle katılıyorum, 57'si (%13,6'sı) kararsızım, 55'i (%13,1'i) kısmen katılmıyorum, 121'i (%28,8'i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 14. Bölgedeki Olumsuz Doğa (Kuraklık, Çölleşme, Sel vb.) Olaylarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-45: Bölgedeki Olumsuz Doğa (Kuraklık, Çölleşme, Sel vb.) Olaylarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	75	17.9	17.9	17.9
Kesinlikle Katılıyorum	19	4.5	4.5	22.4
Kararsız	11	2.6	2.6	25.0
Kısmen Katılmıyorum	61	14.5	14.5	39.5
Kesinlikle Katılmıyorum	254	60.5	60.5	100.0
Total	420	100.0	100.0	

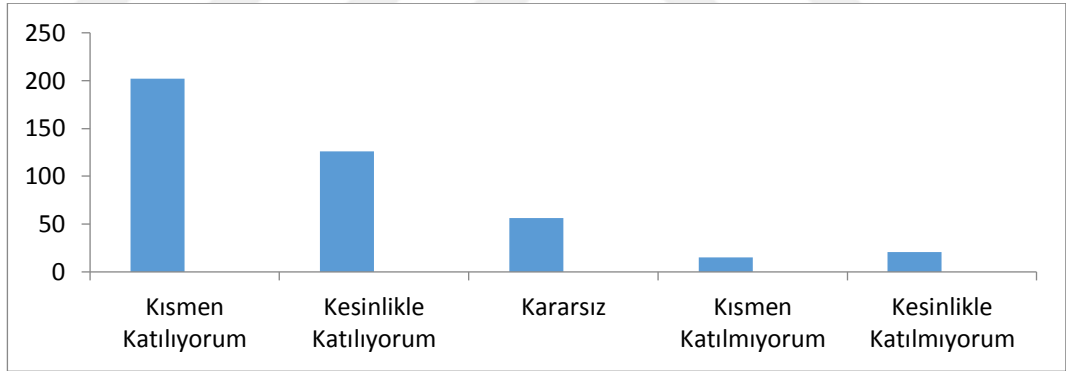
Grafik-28: Bölgedeki Olumsuz Doğa (Kuraklık, Çölleşme, Sel vb.) Olaylarının İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; “İstanbul'a göç etmeniz, kuraklık, çölleşme, seller ve erozyon gibi olumsuz doğa olayları etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 75'i (%17,9'u) kısmen katılıyorum, 19'u (%4,5'i) kesinlikle katılıyorum, 11'i (%2,6'sı) kararsızım, 61'i (%14,5'i) kısmen katılmıyorum, 254'ü (%60,5'i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 15. Daha Önce İstanbul'a Göç Etmiş Akrabaların Vermiş Olduğu Olumlu Bilgilerin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Tablo-46: Daha Önce İstanbul'a Göç Etmiş Akrabaların Vermiş Olduğu Olumlu Bilgilerin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	202	48.1	48.1	48.1
Kesinlikle Katılıyorum	126	30.0	30.0	78.1
Kararsız	56	13.3	13.3	91.4
Kısmen Katılmıyorum	15	3.6	3.6	95.0
Kesinlikle Katılmıyorum	21	5.0	5.0	100.0
Total	420	100.0	100.0	

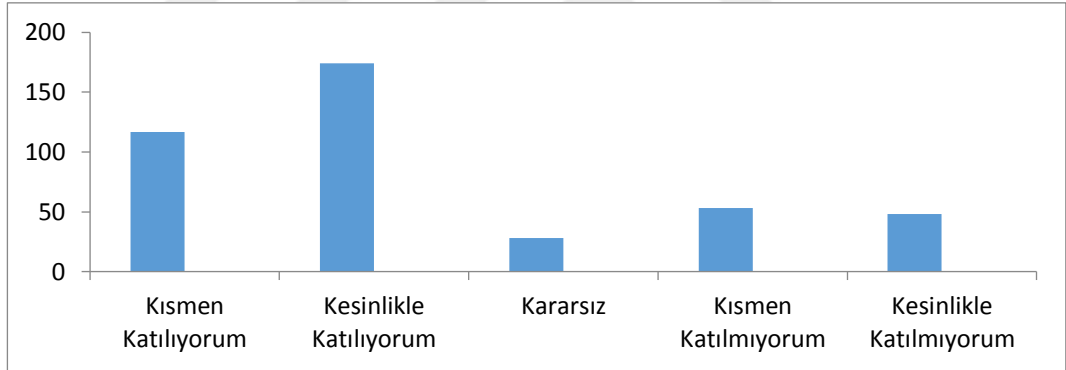
Grafik-29: Daha Önce İstanbul'a Göç Etmiş Akrabaların Vermiş Olduğu Olumlu Bilgilerin İstanbul'a Göç Edilmesine Etkisi

Katılımcılara; “İstanbul'a göç etmeniz, İstanbul'a daha önce göç etmiş akrabalarınızdan aldığınız olumlu bilgiler etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 202'si (%48,1'i) kısmen katılıyorum, 126'sı (%30,0'ı) kesinlikle katılıyorum, 56'sı (%13,3'ü) kararsızım, 15'i (%3,6'sı) kısmen katılmıyorum, 21'i (%5,0'ı) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 16. İstanbul'a Göçün Ev ve Araba Alınmasına Etkisi

Tablo-47: İstanbul'a Göçün Ev ve Araba Alınmasına Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	117	27.9	27.9	27.9
Kesinlikle Katılıyorum	174	41.4	41.4	69.3
Kararsız	28	6.7	6.7	76.0
Kısmen Katılmıyorum	53	12.6	12.6	88.6
Kesinlikle Katılmıyorum	48	11.4	11.4	100.0
Total	420	100.0	100.0	

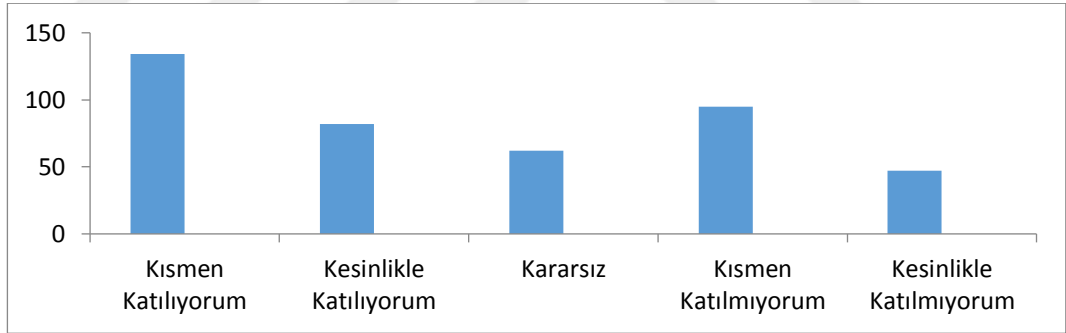
Grafik-30: İstanbul'a Göçün Ev ve Araba Alınmasına Etkisi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç etmeniz, ev ve araba almanızda etkili oldu mu?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 117'si (%27,9'u) kısmen katılıyorum, 174'ü (%41,4'ü) kesinlikle katılıyorum, 28'i (%6,7'si) kararsızım, 53'ü (%12,6'sı) kısmen katılmıyorum, 48'i (%11,4'ü) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 17. Göçten Sonra Ekonomik Sıkıntıları Bankadan Kredi Çekilerek Giderilmesi

Tablo-48: Göçten Sonra Ekonomik Sıkıntıları Bankadan Kredi Çekilerek Giderilmesi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	134	31.9	31.09	31.9
Kesinlikle Katılıyorum	82	19.5	19.5	51.4
Kararsız	62	14.8	14.8	66.2
Kısmen Katılmıyorum	95	22.6	22.6	88.8
Kesinlikle Katılmıyorum	47	11.2	11.2	100.0
Total	420	100.0	100.0	

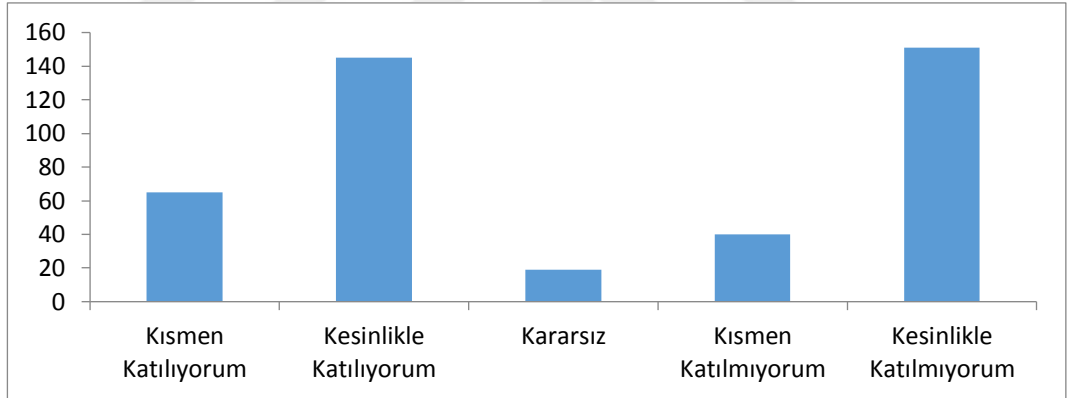
Grafik-31: Göçten Sonra Ekonomik Sıkıntıları Bankadan Kredi Çekilerek Giderilmesi

Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, ekonomik sıkıntılarınızı bankadan kredi çekerek mi giderdiniz?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 134’ü (% 31,9’u) kısmen katılıyorum, 82’si (%19,5’i) kesinlikle katılıyorum, 62’si (%14,8’i) kararsızım, 95’i (%22,6’sı) kısmen katılmıyorum, 47’si (%11,2’si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 18. Göçten Sonra Eşin Çalışmasının Aileye Ekonomik Katkısı

Tablo-49: Göçten Sonra Eşin Çalışmasının Aileye Ekonomik Katkısı

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	65	15.5	15.5	15.5
Kesinlikle Katılıyorum	145	34.5	34.5	50.0
Kararsız	19	4.5	4.5	54.5
Kısmen Katılmıyorum	40	9.5	9.5	64.0
Kesinlikle Katılmıyorum	151	36.0	36.0	100.0
Total	420	100.0	100.0	

Grafik-32: Göçten Sonra Eşin Çalışmasının Aileye Ekonomik Katkısı

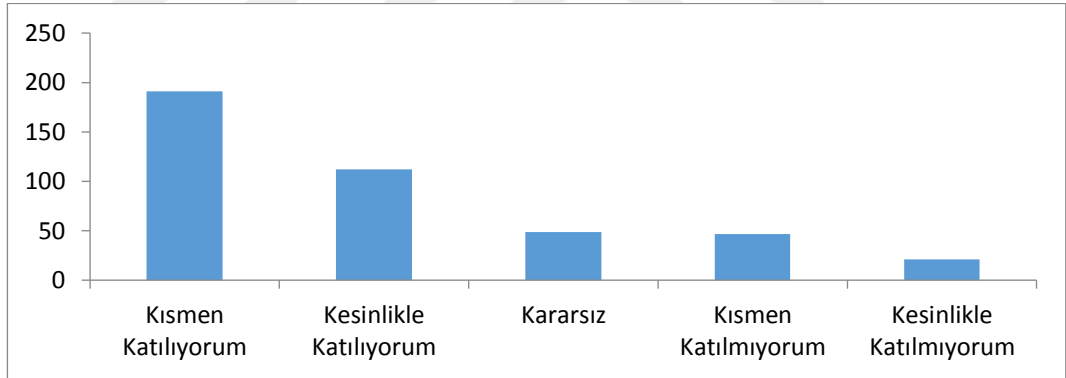
Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, eşinizin çalışması aileye ekonomik olarak katkı sağladı mı?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 65’i (%15,5’i) kısmen katılıyorum, 145’i (%34, 5’i) kesinlikle katılıyorum, 19’u (%4,5’i) kararsızım, 40’ı (%9,5’i) kısmen katılmıyorum, 151’i (%36,0’ı) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 19. Göçten Sonra Sinema ve Tiyatro Gibi Sosyal Aktivitelere Katılabilme

Tablo-50: Göçten Sonra Sinema ve Tiyatro Gibi Sosyal Aktivitelere Katılabilme

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	191	45.5	45.5	45.5
Kesinlikle Katılıyorum	112	26.7	26.7	72.1
Kararsız	49	11.7	11.7	83.8
Kısmen Katılmıyorum	47	11.2	11.2	95.0
Kesinlikle Katılmıyorum	21	5.0	5.0	100.0
Total	420	100.0	100.0	

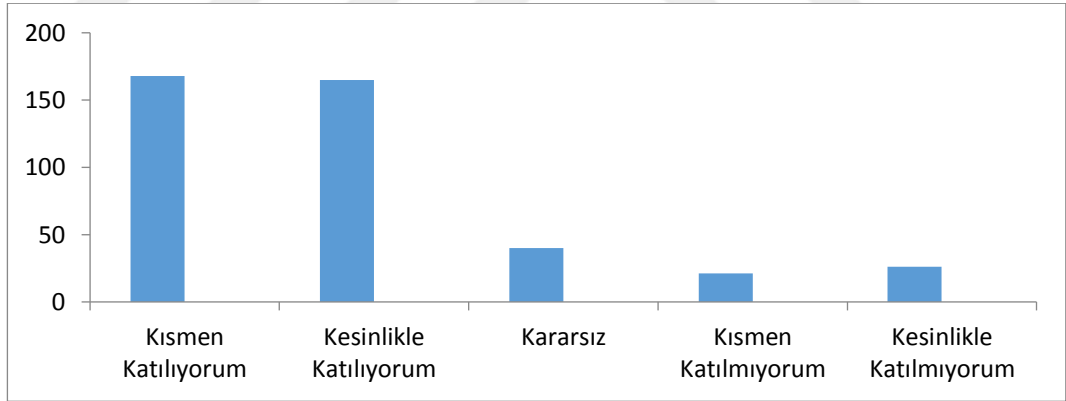
Grafik-33: Göçten Sonra Sinema ve Tiyatro Gibi Sosyal Aktivitelere Katılabilme

Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, sinema ve tiyatro gibi sosyal aktivitelere katılımınız nasıl?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 191’i (%45,5’i) kısmen katılıyorum, 112’si (%26,7’si) kesinlikle katılıyorum, 49’u (%11,7’si) kararsızım, 47’si (%11,2’si) kısmen katılmıyorum, 21’i (%5,0’ı) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 20. Göçten Sonra Karşılaşılan Problemlerin Akrabalardan Yardım Alınarak Çözülmesi

Tablo-51: Göçten Sonra Karşılaşılan Problemlerin Akrabalardan Yardım Alınarak Çözülmesi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	168	40.0	40.0	40.0
Kesinlikle Katılıyorum	165	39.3	39.3	79.3
Kararsız	40	9.5	9.5	88.8
Kısmen Katılmıyorum	21	5.0	5.0	93.8
Kesinlikle Katılmıyorum	26	6.2	6.2	100.0
Total	420	100.0	100.0	

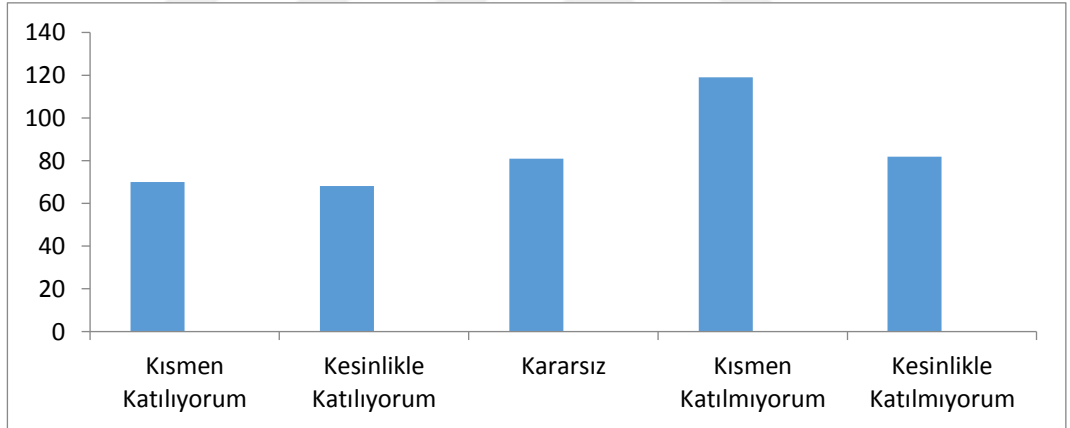
Grafik-34: Göçten Sonra Karşılaşılan Problemlerin Akrabalardan Yardım Alınarak Çözülmesi

Katılımcılara; "İstanbul'a göç ettikten sonra, karşılaştığınız problemleri akrabalarınızdan yardım alarak mı çözdünüz?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 168'i (%40,0'ı) kısmen katılıyorum, 165'i (%39,3'ü) kesinlikle katılıyorum, 40'ı (%9,5'i) kararsızım, 21'i (%5,0'ı) kısmen katılmıyorum, 26'sı (%6,2'si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 21. Göçten Sonra Eski Örf ve Adetlerini Devam Ettirebilme

Tablo-52: Göçten Sonra Eski Örf ve Adetlerini Devam Ettirebilme

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	70	16.7	16.7	16.7
Kesinlikle Katılıyorum	68	16.2	16.2	32.9
Kararsız	81	19.3	19.3	52.1
Kısmen Katılmıyorum	119	28.3	28.3	80.5
Kesinlikle Katılmıyorum	82	19.5	19.5	100.0
Total	420	100.0	100.0	

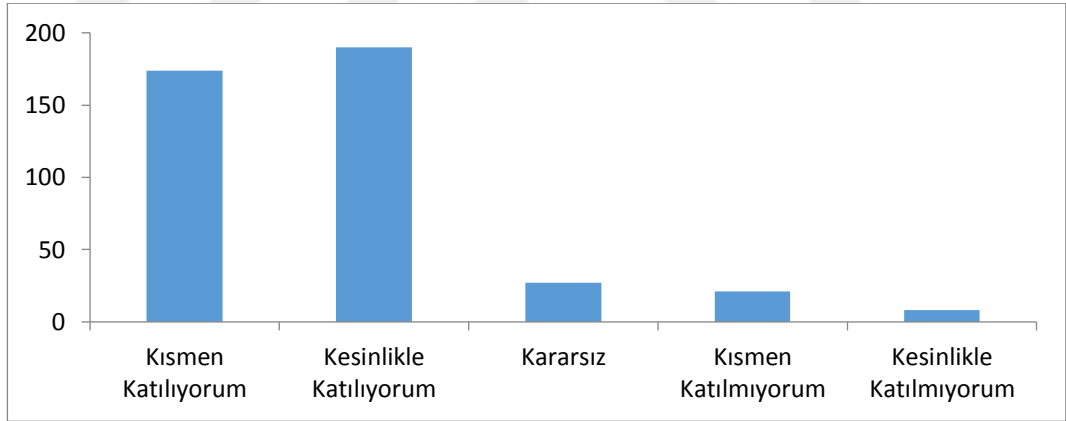
Grafik-35: Göçten Sonra Eski Örf ve Adetlerini Devam Ettirebilme

Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, eski örf ve adetlerinizi devam ettirebildiniz mi?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 70’i (%16,7’si) kısmen katılıyorum, 68’i (%16,2’si) kesinlikle katılıyorum, 81’i (%19,3’ü) kararsızım, 119’u (%28,3’ü) kısmen katılmıyorum, 82’si (%19,5’i) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 22. Göçten Sonra İstanbul'un Tarihi ve Sosyal Alanlarının Gezilmesi İstanbul'u Tanımaya Etkisi

Tablo-53: Göçten Sonra İstanbul'un Tarihi ve Sosyal Alanlarının Gezilmesi
İstanbul'u Tanımaya Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	174	41.4	41.4	41.4
Kesinlikle Katılıyorum	190	45.2	45.2	86.7
Kararsız	27	6.4	6.4	93.1
Kısmen Katılmıyorum	21	5.0	5.0	98.1
Kesinlikle Katılmıyorum	8	1.9	1.9	100.0
Total	420	100.0	100.0	

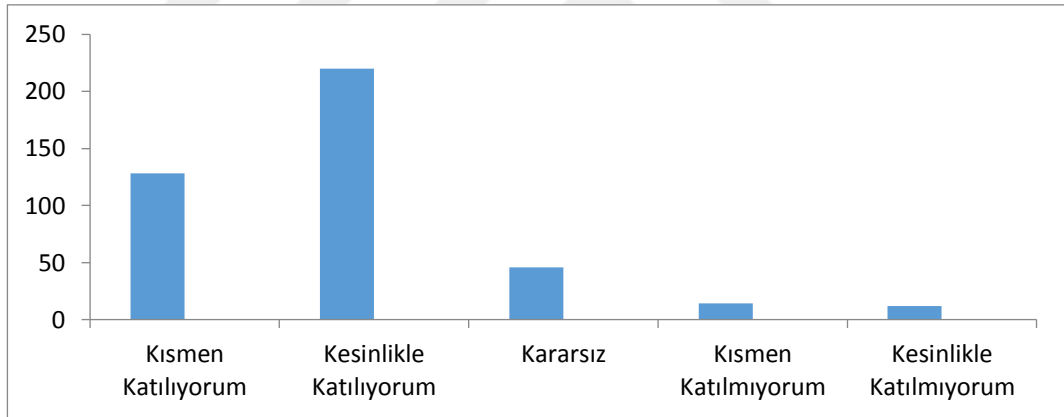
Grafik-36: Göçten Sonra İstanbul'un Tarihi ve Sosyal Alanlarının Gezilmesi
İstanbul'u Tanımaya Etkisi

Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, şehrin tarihi ve sosyal alanlarını gezmeniz, İstanbul’u tanımanızda etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 174’ü (%41,4’ü) kısmen katılıyorum, 190’ı (%45,2’si) kesinlikle katılıyorum, 27’si (%6,4’ü) kararsızım, 21’i (%5,0’ı) kısmen katılmıyorum, 8’i (%1,9’u) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 23. Göç ile Birlikte Şehir Hayatının Komşuluk İlişkilerini Zayıflatması

Tablo-54: Göç ile Birlikte Şehir Hayatının Komşuluk İlişkilerini Zayıflatması

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	128	30.5	30.5	30.5
Kesinlikle Katılıyorum	220	52.4	52.4	82.9
Kararsız	46	11.0	11.0	93.8
Kısmen Katılmıyorum	14	3.3	3.3	97.1
Kesinlikle Katılmıyorum	12	2.9	2.9	100.0
Total	420	100.0	100.0	

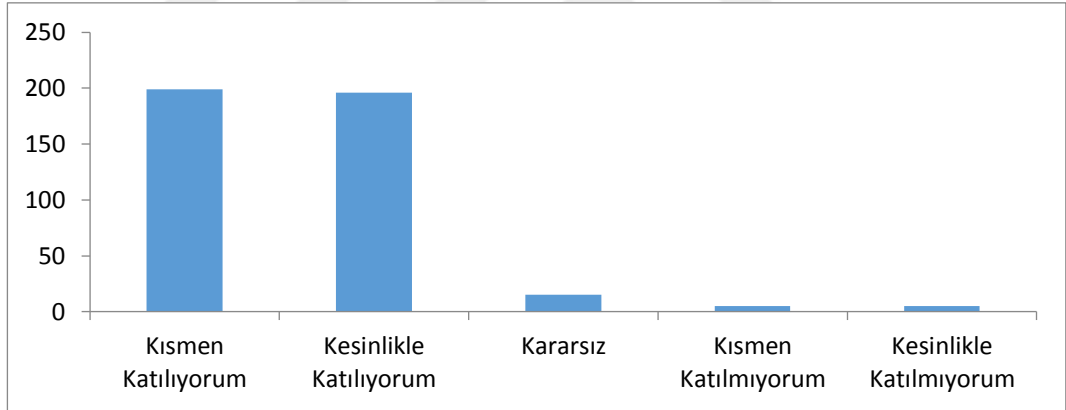
Grafik-37: Göç ile Birlikte Şehir Hayatının Komşuluk İlişkilerini Zayıflatması

Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, şehir hayatı komşuluk ilişkilerinizi zayıflattı mı?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 128’i (%30,5’i) kısmen katılıyorum, 220’si (%52,4’ü) kesinlikle katılıyorum, 46’sı (%11,0’ı) kararsızım, 14’ü (%3,3’ü) kısmen katılmıyorum, 12’si (%2,9’u) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 24. Göçten Sonra İşin Sürekli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi

Tablo-55: Göçten Sonra İşin Sürekli Olması İş Tercih Etmesine Etki

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	199	47.4	47.4	47.4
Kesinlikle Katılıyorum	196	46.7	46.7	94.0
Kararsız	15	3.6	3.6	97.6
Kısmen Katılmıyorum	5	1.2	1.2	98.8
Kesinlikle Katılmıyorum	5	1.2	1.2	100.0
Total	420	100.0	100.0	

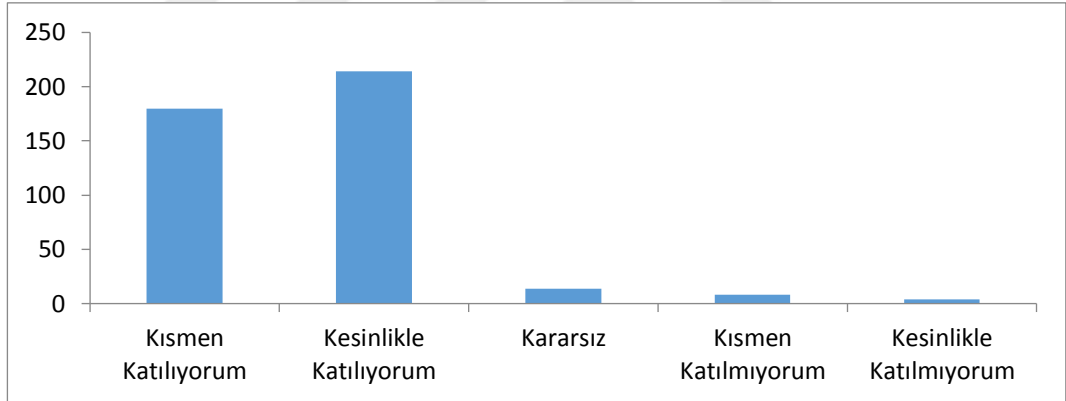
Grafik-38: Göçten Sonra İşin Sürekli Olması İş Tercih Etmesine Etki

Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, sürekli işler, o işi tercih etmenizde etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 199’u (%47,4’ü) kısmen katılıyorum, 196’sı (%46,7’si) kesinlikle katılıyorum, 15’i (%3,6’sı) kararsızım, 5’i (%1,2’si) kısmen katılmıyorum, 5’i (%1,2’si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 25. Göçten Sonra Ücretin Yüksek Olması İşi Tercih Etmesine Etkisi

Tablo-56: Göçten Sonra Ücretin Yüksek Olması İşi Tercih Etmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	180	42.9	42.9	42.9
Kesinlikle Katılıyorum	214	51.0	51.0	93.8
Kararsız	14	3.3	3.3	97.1
Kısmen Katılmıyorum	8	1.9	1.9	99.0
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1.0	1.0	100.0
Total	420	100.0	100.0	

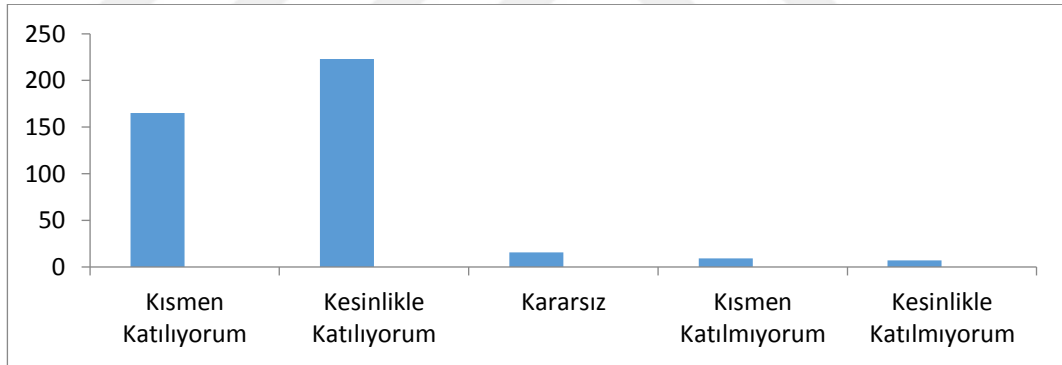
Grafik-39: Göçten Sonra Ücretin Yüksek Olması İşi Tercih Etmesine Etkisi

Katılımcılara, “İstanbul’a göç ettikten sonra, iş tercihlerinizde, ücretin yüksek olması etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 180’i (%42,9’u) kısmen katılıyorum, 214’ü (%51,0’ı) kesinlikle katılıyorum, 14’ü (%3,3’ü) kararsızım, 8’i (%1,9’u) kısmen katılmıyorum, 4’ü (%1,0’ı) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 26. Göçten Sonra İşin Sosyal Güvenceli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi

Tablo-57: Göçten Sonra İşin Sosyal Güvenceli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	165	39.3	39.3	39.3
Kesinlikle Katılıyorum	223	53.1	53.1	92.4
Kararsız	16	3.8	3.8	96.2
Kısmen Katılmıyorum	9	2.1	2.1	98.3
Kesinlikle Katılmıyorum	7	1.7	1.7	100.0
Total	420	100.0	100.0	

Grafik-40: Göçten Sonra İşin Sosyal Güvenceli Olması İş Tercih Etmesine Etkisi

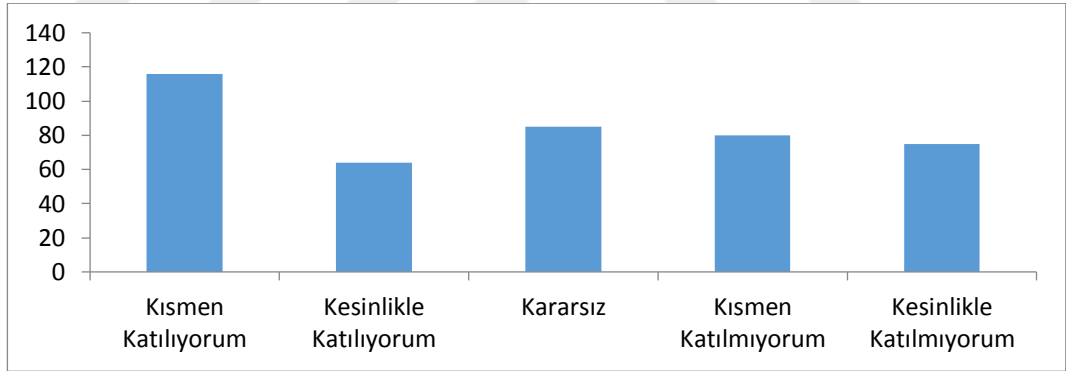
Katılımcılara; “İstanbul’a göç ettikten sonra, sosyal güvenceli işler, o işleri tercih etmenizdeki etkili oldu mu?” sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 165’i (%39,3’ü) kısmen katılıyorum, 223’ü (%53,1’i) kesinlikle katılıyorum, 16’sı (%3,8’i) kararsızım, 9’u (%2,1’i) kısmen katılmıyorum, 7’si (%1,7’si) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 27. Kırsal Kesimde Yaşayanlara İstanbul'a Göç Edilmesinin Tavsiye Edilmesi

Tablo-58: Kırsal Kesimde Yaşayanlara İstanbul'a Göç Edilmesinin Tavsiye Edilmesi

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	116	27.6	27.6	27.6
Kesinlikle Katılıyorum	64	15.2	15.2	42.9
Kararsız	85	20.2	20.2	63.1
Kısmen Katılmıyorum	80	19.0	19.0	82.1
Kesinlikle Katılmıyorum	75	17.9	17.9	100.0
Total	420	100.0	100.0	

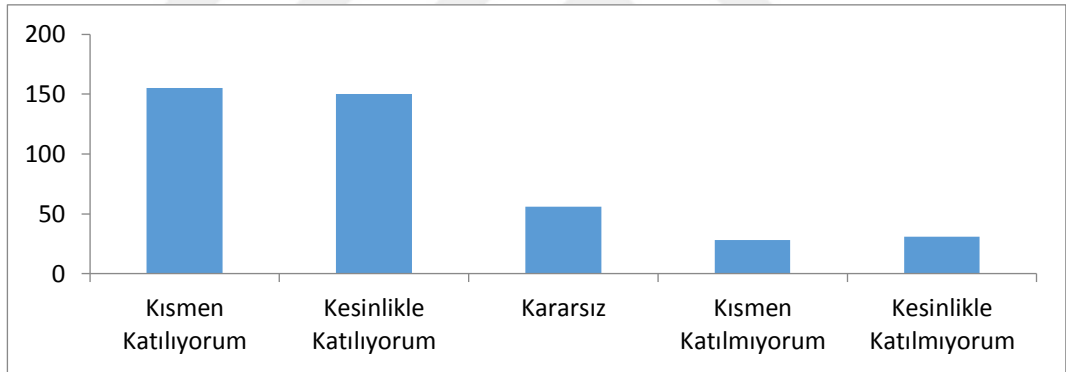
Grafik-41: Kırsal Kesimde Yaşayanlara İstanbul'a Göç Edilmesinin Tavsiye Edilmesi

Katılımcılara; "Kırsal kesimde yaşayan insanlara, İstanbul'a göç etmelerini tavsiye eder misiniz?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 116'sı (%27,6'sı) kısmen katılıyorum, 64'ü (%15,2'si) kesinlikle katılıyorum, 85'i (%20,2'si) kararsızım, 80'i (%19,0'ı) kısmen katılmıyorum, 75'i (%17,9'u) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 3. 28. İstanbul'da Yaşamayla Mutlu Olunması

Tablo-59: İstanbul'da Yaşamayla Mutlu Olunması

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kısmen Katılıyorum	155	36.9	36.9	36.9
Kesinlikle Katılıyorum	150	35.7	35.7	72.6
Kararsız	56	13.3	13.3	86.0
Kısmen Katılmıyorum	28	6.7	6.7	92.6
Kesinlikle Katılmıyorum	31	7.4	7.4	100.0
Total	420	100.0	100.0	

Grafik-42: İstanbul'da Yaşamayla Mutlu Olunması

Katılımcılara; "İstanbul'da yaşamaktan mutluluk duyuyor musunuz?" sorusu sorulmuş; 420 katılımcıdan, 155'i (%36,9'u) kısmen katılıyorum, 150'si (%35,7'si) kesinlikle katılıyorum, 56'sı (%13,3'ü) kararsızım, 28'i (%6,7'si) kısmen katılmıyorum, 31'i (%7,4'ü) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

4. 4. FAKTÖR ANALİZİNİN BULGULARI

4. 4. 1. KMO ve Bartlett Testi

Tablo-60: Bartlett Testi Tablosu

Kaiser - Meyer - Olkin Değeri		,664
Bartlett's Testi	Ki - Kare Tablo Değeri	1739,872
	Serbestlik Derecesi	378
	Sig. Değeri	,000

Faktör analizi yapmak istiyorsak, Kaiser - Meyer - Olkin değerinin yüksek olması yani 1'e yakın çıkması gerekmektedir ve değer yüksek çıkması, ölçekteki bir değişkenin, diğer değişkenler tarafından iyi bir şekilde tahmin edilip edilemeyeceğini gösterir. Bu tabloda, Kaiser - Meyer - Olkin değeri 0,664 olarak hesaplanmıştır. Bu değer ölçekteki bir değişkenin diğer değişken tarafından yeterince iyi bir şekilde açıklayacağı anlamına gelir. Eğer bu değer 0'a yakın bir değer çıksaydı, korelasyon dağılımında bir dağınıklık olduğu için bu değere dayalı olarak yorum yapılamazdı.

Ayrıca sigma değerine de bakılarak karar verilmelidir. Sigma değeri 0.000 olarak bulunmuştur ve bu değer alfa değeri olan $\alpha = 0,05$ değerinden küçük olduğundan "Faktör analizi yapılabilir, sorular arasındaki ilişki yüksektir." denir. Duruma göre döndürülmüş faktör analizi yapılmaya karar verilmiştir.

Kmo bartlett testi sonucunda, değişkenler arası ilişki olduğu görülmüştür. Kaç faktör olacağına karar vermek için yapılan döndürülmüş faktör analizi sonucu ve soruların faktörlere dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

4. 4. 2. Döndürülmüş Faktör Analizi

Tablo-61: Soruların Faktör - Yük Dağılımı Tablosu

	Component			
	1	2	3	4
S15	,505	,120	,209	-,220
S16	,199	,049	-,328	,554
S17	,164	-,141	,079	,434
S18	,458	,050	,226	,011
S19	-,098	,010	-,188	,158
S20	,184	-,057	-,131	-,788
S21	,074	-,062	-,111	-,792
S22	,065	-,138	,215	-,685
S23	,210	-,167	,175	-,626
S24	,129	-,200	-,455	,553
S25	,092	,075	,274	-,487
S26	,140	-,023	-,113	-,504
S27	,651	,114	,093	,062
S28	,568	-,042	-,202	,007
S29	,048	,139	,152	,463
S30	,251	,703	,229	,238
S31	,095	,648	,258	,340
S32	,052	,639	-,153	,405
S33	,177	,383	,643	,205
S34	,006	,144	,559	,059
S35	-,013	-,161	,497	,282
S36	,093	,322	,445	,337
S37	,122	,205	,547	,110
S38	-,030	,297	-,720	-,221
S39	,681	,490	-,389	-,207
S40	,513	,256	-,174	-,302
S41	,204	,120	,609	,364
S42	,106	,189	,595	,449

Yukarıdaki tabloda, soruların faktörler üzerindeki dağılımları görülmektedir. Soruların yüzdeler yükleri hangi faktörde fazla ise o faktörü açıklaması daha anlamlıdır.

4. 4. 3. Faktör Analizi

Tablo-62: Soruların Faktör Dağılımı Tablosu

Faktörler	Sorular
F1 Göçlerin Ekonomik Nedenleri	S15 - S18 - S27 - S28 - S39 - S40
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkiler	S30 - S31 - S32
F3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkiler	S33 - S34 - S35 - S36 - S37 - S38 - S41 - S42
F4. Göçlerin Sosyal Nedenleri	S16 - S17 - S19 - S20 - S21 - S22 - S23 - S24 - S25 - S26 - S29

Kmo, barttlet testine göre, değişkenler arasında ilişki olduğu görülmüş ve faktör analizi uygulanması uygun görülmüştür. Kaç faktör olacağına karar vermek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda soruların yükleri ve dağılımı tablo 61'de verilmiştir. Tablo 61'de değerler verilmiş; soruların hangi faktörleri açıkladığını daha düzenli gösterebilmek adına da tablo 62'de düzenlenmiştir.

4. 5. HİPOTEZLERİN ANALİZİNE YÖNELİK DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE İLGİLİ ANOVA ANALİZİNE AİT BULGULAR

Demografik değişkenlerle ilgili hipotezlerin analizinde, parametrik veya non-parametrik testler yapıp yapılmayacağına "Normallik Testi" ile karar verilmektedir.

Bu durumda normallik testlerine yönelik hipotezler: "H₀: % 95 güvenle veriler normal dağılımlıdır. H₁: %95 güvenle veriler normal dağılımlı değildir," şeklinde kurulur ve "Kolmogorov - Smirnov" ve "Shapiro - Wilk" testleri yapılır.

Tablo-63: Normal Dağılım Tablosu

	Kolmogorov - Smirnov ^a			Shapiro - Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	,081	418	,000	,984	418	,000
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	,109	418	,000	,968	418	,000
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	,091	418	,000	,966	418	,000
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	,062	418	,001	,970	418	,000

Görüldüğü gibi, tabloda iki farklı test vardır. Bunlardan biri "Kolmogorov - Smirnov", diğeri ise "Shapiro - Wilk" testidir. "Shapiro - Wilk" testi daha çok tercih edilir ancak testlerin birinde farklı sonuç çıkarsa, veriler üzerinde hem parametrik hem de parametrik olmayan testler uygulanabilir. Burada "Kolmogorov - Smirnov" testinin "Sig." değerleri 0.05' den küçük olduğundan, tüm gruplar için H₁ hipotezleri kabul edilir. Yani tüm gruplar için "%95 güvenle veriler normal dağılımlı değildir." denilebilir. Normallik testi sağlanmadığı için non - parametrik testler ile analiz yapılması gerekmektedir.

4. 5. 1. Cinsiyet ve Faktörler Arası Farklılıklar

Tablo-64: Cinsiyet ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	-,747	,455
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	-1,137	,256
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	-,116	,908
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	-1,329	,184

Cinsiyetlere göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıdadır. Bu karşılaştırma, P değeri ile daha pratik bir şekilde yapıldığı için bundan sonraki tablo yorumları direkt P değeri ile yapılacaktır. Yukarıdaki tablo temel olarak:

H₀: Cinsiyete göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Cinsiyete göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Cinsiyete göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Cinsiyete göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Hipotezlerin testi sonucunda P değeri 0,05'den küçük olursa, H₁ (H₁, H₀'ın tam tersidir. H₀: Cinsiyete göre Göçlerin Ekonomik Nedenleri) (F1) faktörü farklılık göstermekte ise kabul edilir veya büyük olursa H₁ reddedilir.

Yukarıdaki tabloya göre, P değerlerinin tamamı 0,05'den (α değeri, Alfa değeri) büyük olduğundan H₁ reddedilir. Faktörlerin tamamı cinsiyete göre farklılık göstermemekte olup H₀ normal dağılımlıdır.

4. 5. 2. Yaş İle Faktörler Arasındaki Farklılık

Tablo-65: Yaş ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Ekonomik Nedenleri	1,861	,602
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	1,915	,590
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	1,383	,709
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	,587	,899

H₀: Yaşa göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Yaşa göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Yaşa göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Yaşa göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Yaş Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,602)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,590)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,709)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,899)

Yaşa göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı yaşa göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 3. Eğitim Durumu ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-66: Eğitim Durumu ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	2,134	,907
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	5,143	,526
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	7,099	,312
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	2,876	,824

H₀: Eğitim Durumuna göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Eğitim Durumuna göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Eğitim Durumuna göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Eğitim Durumuna göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Eğitim Durumu Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,907)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,526),

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,312),

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,824),

Eğitime göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0.05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı eğitime göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 4. Medeni Durum ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-67: Medeni Durum ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	,062	,052
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	,105	,105
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	,619	,619
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	,646	,646

H₀: Medeni Duruma göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Medeni Duruma göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Medeni Duruma göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Medeni Duruma göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Medeni Durum Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,052)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,105)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,619)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,646)

Medeni duruma göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı medeni duruma göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 5. Meslek ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-68: Meslekler ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	6,559	,476
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	8,530	,288
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	9,906	,194
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	8,059	,327

H₀: Mesleklere göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Mesleklere göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Mesleklere göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Mesleklere göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Meslek Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,476)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,288)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,194)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,327)

Meslek durumuna göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı meslek durumuna göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 6. Çocuk Sayısı İle Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-69: Çocuk Sayısı ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	,748	,945
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	10,901	,028
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	3,086	,544
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	2,318	,677

H₀: Çocuk Sayısına göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Çocuk Sayısına göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermektedir.

H₀: Çocuk Sayısına göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Çocuk Sayısına göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Çocuk Sayısı Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,945)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermektedir. (F2 ye ait sig. değeri = 0,028) F2 ye ait sig. değeri alfa değerinden küçüktür. Farklılığa sebep olan gruplar tablo - 27'de incelenmiştir.

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,544)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,677)

Çocuk sayısına göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu değerlerden sadece, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkilerinin (F2) P değeri 0,05'den küçük olduğundan, H_0 kabul edilmez ve normal dağılımlı değildir.

Ancak geriye kalan üç (F1, F3, F4) faktörün P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan, H_0 kabul edilir ve normal dağılımlıdır.

4. 5. 6. 1 Faktörlerdeki Farklılığa Sebep Olan Gruplar

Tablo-70: Farklılığa Sebep Olan Gruplar

	Çocuk Sayısı	N	Ortalama Rank
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkiler (F2)	0 Çocuk	80	236,34
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkiler (F2)	1 Çocuk	58	213,78
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkiler (F2)	2 Çocuk	132	199,85
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkiler (F2)	3 Çocuk	83	226,22
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkiler (F2)	4 ve Üstü	67	178,31
	Total	420	

Çocuk sayısı değişkenine göre farklılıklar incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucu, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörünün farklılık gösterdiği saptanmıştır. Hangi grubun fazla, hangi grubun az olduğu bilgisi, (Farklılığın sebebi) ortalama rank kolonu incelenerek elde edilmiştir. Ortalama rank kolonu incelendiğinde, 4 ve üzeri çocuk sahibi sayısı yoğunluğunun az olduğu görülmektedir. 1, 2 ve 3 çocuk sahibi kişilerdeki çocuk sayıları yoğunluğu birbirine yakın iken, çocuğu olmayanların yoğunluğunun daha fazla olduğu görülmektedir.

4. 5. 7. Ailedeki Çalışan Sayısı ile Faktörler Arası Farklılıklar

Tablo-71: Ailedeki Çalışan Sayısı ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	3,859	,277
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	2,306	,511
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	1,810	,613
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	3,227	,358

H₀: Ailedeki Çalışan Sayısına göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀:Ailedeki Çalışan Sayısına göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Ailedeki Çalışan Sayısına göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀:Ailedeki Çalışan Sayısına göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Ailedeki Çalışan Sayısı Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,277)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,511)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,613)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,358)

Ailedeki çalışan sayısına göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı, ailedeki çalışan sayısına göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 8. Sosyal Güvence ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-72: Sosyal Güvence ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	-2,587	,010
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	-2,761	,006
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	-,633	,527
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	-1,005	,315

H₀: Sosyal güvenceye göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermektedir.

H₀: Sosyal güvenceye göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermektedir.

H₀: Sosyal güvenceye göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Sosyal güvenceye göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Sosyal Güvence Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermektedir. (sig. değeri = 0,010) F1'e ait sig. değeri 0,05'den küçük olduğundan H₀ reddedilir. Farklılığın nedeni Tablo – 30'da incelenmiştir.

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermektedir. (sig. değeri = 0,006). F2'e ait sig. değeri 0,05'den küçük olduğundan H₀ reddedilir. Farklılığın nedeni Tablo - 31 da incelenmiştir.

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,527)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,315)

Sosyal güvence durumuna göre faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu değerlerden, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkilerinin (F2) P değeri 0,05'den küçük olduğundan H_0 kabul edilmez. Sosyal güvenceye göre bu faktörler farklılık göstermekte olup ve normal dağılımlı değildir.

Ancak geriye kalan diğer iki (F3 ve F4) faktörün P değeri 0,05'den büyük olduğundan H_0 kabul edilir. Sosyal güvenceye göre bu faktörler farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 8. 1. Faktörlerdeki Farklılığa Neden Olan Gruplar

Tablo-73: Farklılığa Sebep Olan Gruplar

	Sosyal Güvence	N	Ortalama Rank
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Evet	370	204,89
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Hayır	50	251,99
	Total	420	

Sosyal güvenceye göre faktörlerdeki farklılıklar incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörünün farklılık gösterdiği saptanmıştır. Farklılığın hangi grupta fazla, hangi grupta az olduğu, ortalama rank kolonu incelenerek elde edilmiştir. Ortalama rank kolonu incelendiğinde, sosyal güvencesi olmayanların, sosyal güvencesi olanlara göre daha yoğun olduğu görülmektedir. Çalışmada görülmüştür ki, sosyal güvencesi olmayanlar her ne kadar sayıca az olsa da yoğunlukları daha fazladır.

Tablo-74: Farklığa Sebep Olan Gruplar

	Sosyal Güvence	N	Ortalama Rank
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2)	Evet	370	204,52
Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2)	Hayır	50	254,75
	Total	420	

Sosyal güvenceye göre, faktörlerdeki farklılıklar incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörünün farklılık gösterdiği saptanmıştır. Farklılığın hangi grupta, fazla hangi grupta az olduğu, ortalama rank kolonu incelenerek elde edilmiştir. Ortalama rank kolonu incelendiğinde, sosyal güvencesi olmayanların, sosyal güvencesi olanlara göre daha yoğun olduğu görülmektedir. Çalışmada görülmüştür ki, sosyal güvencesi olmayanlar her ne kadar sayıca az olsa da yoğunlukları daha fazladır.

4. 5. 9. Aylık Gelir ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-75: Aylık gelir ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	5,053	,282
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	2,686	,612
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	1,409	,843
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	8,056	,090

H₀: Aylık Gelire göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Aylık Gelire göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Aylık Gelire göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Aylık Gelire göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Aylık Gelir Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,282)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,612)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,843)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,090)

Aylık gelir grubuna göre, faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı aylık gelire göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 10. Konut Sahibi ve Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-76: Konut Sahibi ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	1,993	,574
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	3,384	,336
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	6,579	,087
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	3,875	,275

H₀: Konut Sahibine göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Konut Sahibine göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Konut Sahibine göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Konut Sahibine göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Konut Sahibi Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,574)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,336)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,087)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,275)

Konut sahibi grubuna göre, faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı konut sahiplerine göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 11. Göç Edilen Yer ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-77: Göç Edilen Yer ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	,283	,868
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	1,857	,395
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	1,179	,555
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	1,327	,515

H₀: Göç edilen yere göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen yere göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen yere göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen yere göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Göç Edilen Yer Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,868)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,395)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,555)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,515)

Göç edilen yer gruplarına göre, faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı göç edilen yer grubuna göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 12. Göç edilen Zaman ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-78: Göç Edilen Zaman ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	3,794	,435
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	3,670	,452
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	2,073	,722
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	6,639	,156

H₀: Göç edilen zamana göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen zamana göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen zamana göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen zamana göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Göç Edilen Yıl Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,435)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,452)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,722)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,156)

Göç edilen zaman gruplarına göre, faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı göç edilen zaman gruplarına göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 13. Göç Edilen Bölge ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-79: Göç Edilen Bölge ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	15,712	,015
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	4,575	,599
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	2,414	,878
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	34,620	,000

H₀: Göç edilen bölgeye göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermektedir.

H₀: Göç edilen bölgeye göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen bölgeye göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen bölgeye göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermektedir.

Göç Edilen Bölge Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermektedir. (sig. değeri = 0,015) F1 Sig değeri, alfa (0.05) değerinden küçük olduğundan H₀ reddedilir. Farklılığa sebep olan gruplar Tablo - 37'de incelenmiştir.

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,599)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,878)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermektedir. (sig. değeri = 0,000) F4 Sig değeri, alfa (0.05) değerinden küçük olduğundan H₀ reddedilir. Farklılığa sebep olan gruplar Tablo 38'de incelenmiştir.

Göç edilen bölge durumuna göre, faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu değerlerden, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) ve Göçlerin Sosyal Nedenlerinin (F4) P değerleri 0,05'den küçük olduğundan H_0 kabul edilmez. Göç edilen bölgeye göre bu faktörler farklılık göstermekte olup normal dağılımlı değildir.

Ancak geriye kalan diğer iki (F2 ve F3) faktörün P değeri 0,05'den büyük olduğundan H_0 kabul edilir. Göç edilen bölgeye göre bu faktörler farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 5. 13. 1. Faktörlerdeki Farklılıklara Neden Gruplar

Tablo-80: Farklığa Sebep Olan Gruplar

	Göç Edilen Bölge	N	Ortalama Rank
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Karadeniz	150	215,44
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Marmara	43	220,21
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Ege	14	294,79
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	İç Anadolu	70	215,37
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Akdeniz	14	240,75
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Doğu Anadolu	76	199,82
Göçlerin Eko Nedenleri (F1)	Güney Doğu Anadolu	53	167,25
	Total	418	

Göç edilen bölgeye göre, faktörlerdeki farklılıklar incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörünün farklılık gösterdiği saptanmıştır. Farklılıkların hangi grupta fazla, hangi grupta az olduğu, ortalama rank kolonu incelenerek elde edilmiştir. Ortalama rank kolonu incelendiğinde, Güney Doğu Anadolu'dan göç edenler (F1) faktöründeki yoğunluk en az; Ege Bölgesindeki yoğunluk ise en fazladır. Farklılığa sebep olan gruplar ise, Ege Bölgesinin yoğunluğunun fazlalığı ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinin yoğunluğunun azlığıdır.

Tablo-81: Farklığa Sebep Olan Gruplar

	Göç Edilen Bölge	N	Ortalama Rank
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	Karadeniz	149	220,46
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	Marmara	43	248,69
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	Ege	14	287,36
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	İç Anadolu	70	226,53
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	Akdeniz	14	228,82
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	Doğu Anadolu	75	178,63
Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4)	Güney Doğu Anadolu	53	142,42
	Total	418	

Göç edilen bölgeye göre, faktörlerdeki farklılıklar incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörünün farklılık gösterdiği saptanmıştır. Farklılıkların hangi grupta fazla, hangi grupta az olduğu, ortalama rank kolonu incelenerek elde edilmiştir. Ortalama rank kolonu incelendiğinde, Güney Doğu Anadolu'dan göç edenler (F4) faktöründeki yoğunluk en az; Ege Bölgesindeki yoğunluk ise en fazladır. Farklılığa sebep olan gruplar ise, Ege Bölgesinin yoğunluğunun fazlalığı ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinin yoğunluğunun azlığıdır.

4. 5. 14. Göç Edilen Bireyler ile Faktörler Arasındaki Farklılıklar

Tablo-82: Göç Edilen Bireyler ve Faktörler

	Tablo Değeri	P Değeri (Sig. Değeri)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	6,914	,062
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	1,247	,536
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	1,613	,446
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	6,211	,075

H₀: Göç edilen kişiye göre, Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen kişiye göre, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen kişiye göre, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü farklılık göstermemektedir.

H₀: Göç edilen kişiye göre, Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü farklılık göstermemektedir.

Göç Edilen Kişi Değişkeni ile:

1. Göçlerin Eko Nedenleri (F1) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,062)

2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,536)

3. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,446)

4. Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) farklılık göstermemektedir. (sig. değeri = 0,075)

Göç edilen bireyler grubuna göre, faktörlerin farklılıklarını test eden tablo yukarıda verilmiş ve elde edilen değerler hipotezlerin yanında gösterilmiştir. Bu faktörlerin P değerlerinin tamamı 0,05'den büyük olduğundan H₀ kabul edilir. Faktörlerin tamamı göç edilen bireye göre farklılık göstermemekte olup normal dağılımlıdır.

4. 6. REGRESYON ANALİZİNE AİT BULGULAR

Üzerinde durulan değişkenlerden birinin bağımlı (y), diğeri veya diğerlerinin bağımsız (x) olması durumunda, y'nin x'in (x'lerin) bir fonksiyonu olarak ifade edildiği ilişkiye regresyon denir. Regresyon analizi, en basit tanımı ile bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki matematiksel denklemdir. Aralarında sebep - sonuç ilişkisi bulunan iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek ve bu ilişkiyi kullanarak o konu ile ilgili tahminler ya da kestirimler yapabilmek amacıyla yapılır. Ancak regresyon analizi yapabilmek için bazı şartlar sağlanmalıdır. Bu şartlar:

1. n birimden oluşan X ve Y çiftleri için toplanan verilerin ölçekleri aralıklı ya da orantılı olmalıdır.

2. Verilen XY ilişki grafiği (scatterplot) çizildiğinde, grafikteki xy noktaları bir elips ya da elipse yakın bir çember içine alınabilir görünümde olmalıdır. Başka bir ifade ile x,y noktaları $X=Y$ çizgisi etrafında toplanmalıdır.

3. Verileri temsil eden $\hat{Y}$ (Y Şapka) = $a + bX + \varepsilon$ denklemi, en küçük kareler yöntemi ile (EKK) belirlenir.

4. Bu ε değerleri (Ortalaması 0, Varyansı Ω^2) normal dağılım göstermelidir. ($\varepsilon \sim N(0, \Omega^2)$).

4. 6. 1. Regresyon Ön Analizine Yönelik Normallik Testleri

Tablo-83: Regresyon Ön Analizi

Faktörler	Kolmogorov-Smirnov Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
F1 Göçlerin Eko Nedenleri	1,626	,119
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	2,217	,310
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	1,850	,072
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	1,265	,081

Regresyon analizinin yapılabilmesi için, yapılan testlerde hata terimlerinin normal dağılıma sahip olup olmadığı tespit edilmelidir. Verileri düzenledikten sonra normalliklerinin test edilmesi için Kolmogorov - Smirnov testine başvurulmuştur. Tablodaki Kolmogorov - Smirnov Z değeri, tablo değerleri ve P

değeri ise Significance (Sig.) değerine karşılık gelmektedir. Yukarıda elde edilen toplamda, P değerleri 0,05'den küçük olursa H_0 hipotezi kabul edilir ve "Normal dağılıma sahip değildir." yorumu yapılır. Tam tersi 0,05'den büyük olan değerler içinse "Normal dağılıma sahiptir." denir. Yukarıdaki tabloda elde edilen tüm P değerleri 0,05'den büyük olduğu için tüm faktörler için H_0 hipotezi reddedilir ve %95 güvenle veriler normal dağılımlıdır denir.

Burada her bir faktör için:

H_0 : Göçlerin Eko Nedenleri (F1) faktörü %95 güvenle normal dağılımlı değildir.

H_1 : Göçlerin Eko Nedenleri (F1) faktörü %95 güvenle normal dağılımlıdır, şeklindeki hipotezleri test etmektedir. Yukarıdaki örnek sadece Göçlerin Eko Nedenleri (F1) için verilmiştir ancak tüm faktörler için aynı hipotez test edilip, tablo sonuçları elde edilerek yorumlanmalıdır.

4. 6. 2. Regresyon Ön Analizine Yönelik Denklem Kurma

Başta da bahsettiğimiz gibi regresyon analizinin temel amacı matematiksel bir denklem elde edebilmektir. Bu matematiksel denklemin nasıl elde edildiğini kısaca özetleyelim: Regresyon analizi tablolarından elde edilen, Sig. değeri 0,05'den büyük olan değişkenler, anlamsız (etkisiz, ilişkisiz) bulunacak ve denklemden çıkartılacaktır. Küçük olanlar ise anlamlı (ilişkili) olarak görülecek ve denklemden baş katsayıların yerlerini alacaklardır.

Tablolardaki B sütunu β değerlerini, T sütunu T - Tablo değerlerini, Sig. sütunu ise karar istatistiği değerini göstermektedir. Sig. sütunundaki değerlerden 0,05'den küçük olanlar anlamlı bulunup denkleme alınacaktır.

Denklem Kurma: $Y = \beta_0 + \beta_i X_i + \varepsilon_i$ (Denklemin matematiksel formu)

Y: Açıklanan rasgele değişken. (Açıklanan faktör, bağımlı değişken)

X_i : Açıklayıcı değişken (Bağımsız değişken)

B_0 : Katsayı sabiti

B_i : Rasgelene değişkene karşılık gelen katsayı sabiti

ε_i : Artıklar

4. 6. 3. Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları

H₀: “Göçlerin Ekonomik Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur.

H₁: “Göçlerin Ekonomik Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Tablo-84: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri için Regresyon Tablosu

Model	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F Tablo Değeri	Sig. Değeri
Regresyon	2,893	1	2,893	9,950	,002
Hata	121,520	418	,291		
Toplam	124,412	419			

Yukarıdaki tabloda F1 ve F2 fonksiyonu arasında regresyon analizi yapmanın ne kadar anlamlı olduğunu gösteren tablo paylaşılmıştır. Tablodaki sig. değeri alfa (0.05) değerinden küçük olduğundan, regresyon analizi yapmak anlamlı bulunmuştur.

Tablo-85: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri için Regresyon Analizi

Model	B	Standart Hata	Standartlaştırılmış Katsayılar	T Değeri	Sig. B Değeri
(Constant)	2,105	,080		26,442	,000
F2 Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri	,087	,028	,152	3,154	,002

Yapılan regresyon analizi anlamlı bulunmuştur. Regresyon tablosuna göre, sabit katsayı ve F2 faktörü sig. değeri 0,05'den küçük olduğundan anlamlı bulunmuştur. Yukarıdaki tabloya göre regresyon denklemi:

$$F1. \text{ Göçlerin Ekonomik Nedenleri} = 2,105 + 0,087$$

F2. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri olarak oluşturulur. F2 deki 1 birimlik değişim, F1 de 0,087 birimlik artışa sebep olmaktadır.

4. 6. 4. Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları

H₀: “Göçlerin Ekonomik Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç edenlere Sosyal Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur.

H₁: “Göçlerin Ekonomik Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç edenlere Sosyal Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Tablo-86: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri için Regresyon Tablosu

Model	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F Tablo Değeri	Sig. Değeri
Regresyon	4,012	1	4,012	13,930	,000
Hata	120,400	418	,288		
Toplam	124,412	419			

Yukarıdaki tabloda F1 ve F3 fonksiyonu arasında regresyon analizi yapmanın ne kadar anlamlı olduğunu gösteren tablo paylaşılmıştır. Tablodaki sig. değeri alfa (0.05) değerinden küçük olduğundan, regresyon analizi yapmak anlamlı bulunmuştur.

Tablo-87: Göçlerin Ekonomik Nedenleri ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri için Regresyon Analizi

Model	B	Standart Hata	Standartlaştırılmış Katsayılar	T Değeri	Sig. B Değeri
(Constant)	1,903	,121		15,774	,000
F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri	,200	,054	,180	3,732	,000

Göçlerin Ekonomik Nedenleri (F1) ile Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) arasındaki ilişkiyi inceleyen regresyon analizi tablosu yukarıda verilmiştir. Tabloya göre, sabit sayı ve Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörüne ait sig. Değerleri 0,000 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler alfa (0.05) değerinden küçük olduğundan, Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü anlamlı görülmüştür. Bu duruma göre regresyon denklemi:

$$F1 \text{ Göçlerin Ekonomik Nedenleri} = 1,903 + 0,2$$

F3 Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri olarak belirlenir. F3 deki 1 birimlik değişim, F1 de 0,2 birimlik bir değişime sebep olur.

4. 6. 5. Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları

H₀: “Göçlerin Sosyal Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur.

H₁: “Göçlerin Sosyal Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Tablo-88: Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Tablosu

Model	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F Tablo Değeri	Sig. Değeri
Regresyon	1,210	1	1,210	2,581	,109 ^b
Hata	195,014	416	,469		
Toplam	196,224	417			

Yukarıdaki tabloda F2 ve F4 fonksiyonu arasında regresyon analizi yapmanın ne kadar anlamlı olduğunu gösteren tablo paylaşılmıştır. Tablodaki sig. değeri alfa (0.05) değerinden büyük olduğundan, regresyon analizi yapmak anlamlı bulunmamıştır. Yapılsa bile faktörler birbiri ile ilişkisiz çıkacaktır.

Tablo-89: Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Analizi

Model	B	Standart Hata	Standartlaştırılmış Katsayılar	T Değeri	Sig. B Değeri
(Constant)	3,096	,102		30,488	,000
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	,057	,035	,079	1,607	,109

Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri (F2) ve Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörleri karşılaştırılmış ve Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) aktörüne ait sig. değeri 0,109 olarak hesaplanmıştır. Bu değer alfa (0.05)

değerinden büyük olduğundan denkleme alınmaz ve Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü, Göçlerin, Göç Edenlere Ekonomik Etkileri faktörü (F2) ile ilişkisizdir.

4. 6. 6. Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri Arasındaki Farklılıklar İçin Regresyon Tabloları

H₀: “Göçlerin Sosyal Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç edenlere Sosyal Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki yoktur.

H₁: “Göçlerin Sosyal Nedenleri” ile “Göçlerin, Göç edenlere Sosyal Etkileri” arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Tablo-90: Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri için Regresyon Tablosu

Model	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F Tablo Değeri	Sig. Değeri
Regresyon	,456	1	,456	,969	,326 ^b
Hata	195,768	416	,471		
Toplam	196,224	417			

Yukarıdaki tabloda F3 ve F4 fonksiyonu arasında regresyon analizi yapmanın ne kadar anlamlı olduğunu gösteren tablo paylaşılmıştır. Tablodaki sig. değeri alfa (0.05) değerinden büyük olduğundan, regresyon analizi yapmak anlamlı bulunmamıştır. Yapılsa bile faktörler birbiri ile ilişkisiz çıkacaktır.

Tablo-91: Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri ve Göçlerin Sosyal Nedenleri Regresyon için Regresyon Analizi

Model	B	Standart Hata	Standartlaş tırılmış Katsayılar	T Değeri	Sig. B Değeri
(Constant)	3,102	,155		20,059	,000
F4 Göçlerin Sosyal Nedenleri	,068	,069	,048	,984	,326

Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) ve Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörleri karşılaştırılmış ve Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörüne ait sig. değeri 0,326 olarak hesaplanmıştır. Bu değer alfa (0.05) değerinden büyük

olduğundan denkleme alınmaz ve Göçlerin Sosyal Nedenleri (F4) faktörü ile Göçlerin, Göç Edenlere Sosyal Etkileri (F3) faktörü ilişkisizdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Göç, bireylerin, ailelerin ve toplumun; ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel, çevresel ve coğrafi nedenlerden dolayı, yaşadığı ülke ve yerlerden, başka bir ülke ve yere, devamlı olarak veya yılın belirli bir zamanı, kendi istekleriyle veya zorunlu olarak, hayatlarını devam ettirmek için yaptıkları taşınma işidir.

İstanbul'a yapılan göçlerde ana etken ekonomik nedenler olmakla birlikte; ulaşım ve haberleşme ağının gelişmiş olması, iş bulma olanağının yüksek olması, sanayi, ticaret, finans ve devlet kurumlarının burada bulunması, eğitim ve sağlığın ulaşılabilir durumda olması, evlilik, coğrafi ve iklim şartlarının uygun olması, elektrik, su, yol, kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerinin gelişmiş olması ve daha önce göç ederek gelmiş akrabaların burada bulunması gibi etmenler de etkindir. Her ne kadar yukarıdaki sayılan nedenlerden dolayı İstanbul'un çekici bir etkisi var ise de, göç edilen yerlerin de itici bir etkisinin olması İstanbul'a göçü artırmaktadır.

Yapılan çalışmaya, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden İstanbul'a göç etmiş 420 kişi katılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen sonuçlar ve soruların güvenilirlik testi, faktör analizi, anova testi ve regrasyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan demografik değerler ve yapılan analizlerin sonuçları aşağıda verilmektedir.

Katılımcıların, demografik değerlerine göre:

Ankete katılan 420 kişiden 316'sının erkek, 104'ünün kadın olduğu tespit edilmiştir. Demografik veriler incelendiğinde, erkeklerin sayıca daha fazla olduğu görülmektedir.

Ankete katılan 420 kişiden 77'si 15 - 30 yaş grubu, 206'sı 31 - 45 yaş grubu, 115'i 46 - 60 yaş grubu ve 22'si 60 ve üstü yaş grubundan olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun, orta yaş olarak bildiğimiz 31 - 45 yaş grubu ve 46 - 60 yaş grubu aralığında olduğu dikkat çekmektedir. Anketin büyük bölümü bu iki kategoriye hitap etmektedir. 15 - 30 yaş grubu ve 60 ve üstü yaş grubunun çalışmaya daha az kişi ile katıldığı görülmektedir.

Ankete katılan 420 kişiden 3'ü okuryazar değil, 5'i okuryazar, 120'si ilkokul mezunu, 53'ü ortaokul mezunu, 138'i lise mezunu, 91'i üniversite mezunu ve 10'unun lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılanlardan

ilkokul mezunu olanlar her ne kadar fazla da olsa, lise ve üniversite mezunlarının çoğunlukta olması, eğitim seviyesinin gittikçe yükseldiğini göstermektedir. Kırsal alanlardaki eğitim seviyesi yükseldikçe, iş bulamayan eğitilmiş genç nüfusun iş bulmak için buldukları yerlerden başka yerlere göç ettiği tespit edilmiştir. Kırsal alanlardan eğitilmiş gençlerin göç etmesinin, göç kuramlarından olan seçkinlik kuramı ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Kırsaldaki eğitilmiş gençlerin şehirlere veya gelişmiş olan yerlere göçünün azaltılması için devletin ve kamu kurumlarının bu bölgelerde, gerek yeni iş sahaları, gerekse de teşviklerle, genç girişimcilerin önünü açması gerektiğini tespit etmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 339'u evli, 64'ü bekâr ve 17'si boşanmış kişilerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların yaş durumları göz önüne alınacak olursa, evli olanların, bekâr ve boşanmış olanlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 145'i işçi, 58'i serbest meslek, 57'si esnaf, 49'u ev hanımı, 47'si memur, 37'si emekli, 20'si diğerleri ve 7'sinin de işsiz olduğu tespit edilmiştir. İnsanların işsizlikten kurtulmak için göç ettiklerini düşünecek olursak, emekliler de dâhil toplam 344 kişi iş bulmuş ve çalışmaktadır. Bu da iş bulmak için göç eden insanlara, göç edilen yerin iş imkânı sağladığını göstermektedir. İşsiz olan 7 kişiyi normal olarak değerlendirmek gerekmektedir. Çalışmadan da anlaşılacağı üzere, İstanbul'un yoğun bir iş sahası olması, iş çeşitliliğini de beraberinde getirmektedir. Bu iş çeşitliliğinin Anadolu'daki bütün illere yayılması durumunda, serbest piyasa koşullarında rekabetçi yapının ortaya çıkacak olmasının, hem devlete hem de vatandaşa yarar sağlayacağı tespit edilmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 80'nin çocuğu olmadığı, 58'inin 1 çocuk, 132'sinin 2 çocuk, 83'ünün 3 çocuk, 67'sinin 4 ve üstü çocuğa sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılanlardan 2 çocuklu olanlar (132 kişi) en büyük grubu oluştururken, 1 çocuğu olanlar ise en küçük (58 kişi) grubu oluşturmaktadır. Bu da, insanların geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçtiğini ve çocuklarının eğitimini, sağlığını, ekonomisini, kısacası geleceğini düşündüklerinden, eskisi kadar çok çocuk sahibi olmak istemediklerini göstermektedir. Nüfusun azalmaya başlaması, ileriki zamanlarda ülke nüfusunun genç nüfus olmaktan çıkıp, yaşlı nüfus haline gelmesine sebep olacaktır. Nüfus azalmasının önüne geçilmediği takdirde, yabancı ülkelere genç nüfusun gelerek, ekonomik, etnik kimlik ve ahlaki bir yozlaşmayla birlikte toplumsal

sorunları da beraberinde getireceği tespit edilmiştir. Ayrıca, devletin çocuk başına ödemiş olduğu aile geçim indirimindeki ücretlerin yükseltilmesinin, aile bireylerine yarar sağlayacağı ve nüfusun artmasında etkili olacağı tespit edilmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 257'sinin ailesinde 1 çalışan, 128'inde 2 çalışan, 28'inde 3 çalışan ve 7'sinde ise 4 ve üstü çalışan bulunmaktadır. Göç ile gelen ailelerin tamamında çalışan bulunmaktadır ancak; çoğu ailede çalışan 1 birey oluşunun, ileriki zamanlarda hayat standartlarını düşürerek ve geleceğe dönük ekonomik ve sosyal problemler çıkaracağı görülmüştür.

Ankete katılan 420 kişiden 370'inin sosyal güvencesi varken, 50'sinin bulunmamaktadır. Çalışmada sosyal güvence oranının yüksek çıkmasıyla, insanlarda bu bilincin geliştiği anlaşılmaktadır. İnsanların sosyal güvenceye katılmaları ile geleceklerini, ihtiyarlıklarını ve sağlık hizmetlerinden faydalanmayı amaçladıkları görülmektedir. Kırsal bölgelerde de sosyal güvence ile çalışmayı artırmak için devletin denetimlerini artırması ve işvereni teşviklerle desteklemesinin; hem kayıt dışı çalışmanın önüne geçeceği, hem devlet gelirinin artması sağlanacağı, hem de göçün azalmasına katkı sağlayacağı tespit edilmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 87'sinin 0 - 1300 TL arasında, 124'ünün 1301 - 2000 TL arasında, 124'ünün 2001 - 3000 TL arasında, 61'inin 3001 - 4000 TL arasında, 24'ünün ise 5000 ve üstü gelire sahip olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılanlardan, 1301 - 2000 TL ve 2001 - 3000 TL gelir seviyesindeki 124'er kişi, en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu da genel gelir düzeyinin düşük ve orta seviyede olduğunu göstermektedir. Gelirin düşük olması, burada yaşayan insanların belirli bir meslek grubuna dâhil olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu durum ileriye dönük olarak, insanların ya başka yerlere göç etmesine ya da geriye göç etmesine sebep olacaktır. Gelirlerin düşük olması ile göç kuramlarından, *ikiye bölünmüş piyasa* kuramından söz edilebileceği tespit edilmiştir. Gelir seviyesini yükseltmek için gerek mesleki eğitim hizmetlerinin artırılması, gerekse de hayat standartlarının yükseltilmesi için kamu kurumları ve özel sektörlerin gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Aksi halde gelecek yıllarda toplumda sosyal bunalımların çıkacağı anlaşılmaktadır.

Ankete katılan 420 kişiden 184'ü ev sahibi, 139'u kiracı, 93'ü diğer aile bireyleriyle ve 4'ünün ise lojmanda kaldığı görülmektedir. Çalışmada, ev sahibi olanların kiracı olanlardan daha fazla olduğu ve lojmanda kalanların ise yok

denecek kadar az olduğu gör÷lmektedir. Bir önceki tablodan da anlaşılacağı üzere, katılımcıların düşük ve orta gelirli olmasına karşılık, ikamet ettikleri evlerin kendilerine ve aile bireyelerine ait olması; ya göç ettikleri yerlerdeki arazilerinden gelir sağlandığını, ya bankalardan uzun vadeli kredi çektiklerini ya da ailedeki yardımlaşma bağlarının güçlü olduğunu göstermektedir. Ankete katılanların ev sahibi olmaları için devletin düşük faizli kredi sağlaması veya inşaat maliyetlerini düşürücü tedbirler alması, her vatandaşın konut sahibi olmasını ve hayat standartlarının yükseltilmesini sağlayacaktır.

Ankete katılan 420 kişiden 212'si köyden, 123'ü ilçeden, 85'i ilden göç etmiştir. Çalışmaya katılanların çoğunluğunun köylerden göç ettiği anlaşılmaktadır. Göçlerin sadece köylerden değil, ilçe ve illerden de yapıldığı tespit edilmiştir. Şehirlerin aksine, köylerdeki altyapı hizmetlerinin ve iş imkânlarının yeterli olmamasının, köyleri itici yaparken; şehirleri de çekici hale getirdiği tespit edilmiştir. Kırsal bölgelerdeki il ve ilçelerde yaşayanların, hayat standartlarının düşük olmasından dolayı İstanbul'a göç ederek hayat standartlarını ve refah seviyelerini artırmak istedikleri tespit edilmiştir.

Göçlerin daha çok köylerden olmasından dolayı; göç kuramlarından olan, itici - çekici, neo - klasik makroekonomi, seçkinlik ve merkez - çevre kuramlarından bahsedilebileceği tespit edilmiştir. Devlet tarafında hizmet anlayışının da değiştirilerek, sadece merkeze yakın yerlere daha çok hizmet götürmekten vazgeçilip, eşitlik anlayışıyla, kırsal kesimlere de aynı hizmetlerin götürülmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Devletin denetim mekanizmalarının çalıştırılması ile bütün ülkenin aynı hizmetlerden ve olanaklardan yararlanması sonucunda, ülkenin tamamının çağdaşlaşacağı gör÷lmüştür.

Göçün oluşmasının önüne geçmek için kamu kurumlarının ve özel sektörlerin, ulaşım imkânlarının da geliştiği bu dönemde, devletin vereceği teşviklerle, coğrafi ve iklim şartlarının uygun olduğu yerlere fabrika ve iş sahaları kurmaları ile göçün azalacağı tespit edilmiştir. Devletin, tarım ve hayvancılık politikalarını yeniden gözden geçirip, ürün girdi fiyatlarını düşürmesi ve elde edilen ürün fiyatlarını yükseltmesi, tarımla uğraşan insanlara yarar sağlayacağı gibi göç olayını da azaltacaktır. Yine devletin, gerekli hassasiyetleri göz önüne alarak, gerekli eğitim, sağlık ve altyapı hizmetlerini, sosyal donatılarla birlikte bütün ülkeye sunmasının hiç şüphesiz ki göçün önüne geçeceği tespit edilmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 110'unun 21 yıl ve üstü, 107'sinin 11 - 15 yıl, 103'ünün 16 - 20 yıl, 58'inin 6 - 10 yıl ve 42'sinin ise 0 - 5 yıl önce göç ettiği tespit edilmiştir. Ankete katılanların büyük çoğunluğunun, 11 - 15, 16 - 20 ve 21 yıl önce göç ettiği, yani göçlerin 1990 ve 2000 yıllarında çok olduğu ve yıllar içinde seviyelerde düşüş olduğu tespit edilmiştir. Göçün azalmasında, devletin son yıllarda kırsal bölgelerde yaptığı çalışmaların yararı olduğu tespit edilmiştir. Anket çalışmasının yapıldığı mahallelerde göçlerin azalmasındaki ana neden, bu bölgenin önceden şehir dışında oluşu ve şimdilerde ise şehrin içinde kalması ile yeni yapılaşma alanların azalarak, imar projelerinde değişikliğe gidildiği tespit edilmiştir. Anket çalışmasının yapıldığı yerler deprem kuşağında olduğundan, binaların imar durumları gözden geçirilip, zemin ve bina etütleri yapıldığı takdirde, yaşanılacak ortamların uzun süreli ve güvenilir nitelikte olacağı tespit edilmiştir.

Ankete katılan 420 kişiden 150'sinin Karadeniz Bölgesinden, 76'sının Doğu Anadolu Bölgesinden, 70'inin İç Anadolu Bölgesinden, 53'ünün Güney Doğu Anadolu Bölgesinden, 43'ünün Marmara Bölgesinden, 14'ünün Ege Bölgesinden ve diğer 14'ünün ise Akdeniz Bölgesinden göç ettiği tespit edilmiştir. Çalışmada en fazla göç edilen bölge Karadeniz iken en az göç edilen bölge Ege ve Akdeniz Bölgeleridir. Bölgeler bazında bir inceleme yapıldığında, Karadeniz bölgesi en fazla göç eden bölge olurken ikinci en fazla göçün Doğu ve Güney Doğu Anadolu'dan olduğu görülmektedir. Karadeniz Bölgesi'nde, olumsuz yeryüzü şekilleri, iklim şartlarının zorluğu ve ekonomik olanaksızlıklar göç edilmesine sebep olurken; Doğu bölgelerinde ise olumsuz yeryüzü şekilleri, iklim şartlarının zorluğu, ekonomik olanaksızlıklar, nüfusun fazla olması, terör gibi nedenler insanların göç etmesinde etkili olmuştur. İç kesimlerde ise her ne kadar düz araziler olsa da, toprağın mirasla parçalanması, traktörlerin çoğalması, nüfusun fazlalaşması, işsizlik ve elde edilen tarım ürünlerinin değerinin düşük olması insanların göç etmelerine neden olmuştur. Ege ve Akdeniz'in kıyı kesimlerden yapılan göç diğer bölgelere göre çok azdır. Bunun da sebebi, insanların buldukları yerlerde maddi ve sosyal açıdan beklentilerinin karşılanıyor olmasıdır. Bölgeler bazında düşünürsek, devletin hangi bölgede hangi tarım ürününün yetişeceğini tespit etmesinin ve ekonomik kazanımı yüksek olan ürünlerin ekilmesini sağlamasının; hem ülkenin menfaatine yarar sağlayacağı, hem de insanların göç etmesine engel olacağı görülmüştür.

Göçleri oluşturan olumsuz coğrafi ve iklim şartlarının daha çok Doğu ve Karadeniz bölgelerinde olması, bu bölgelerdeki göçlerle ilgili olarak, itici - çekici,

neo - klasik makroekonomi, seçkinlik ve merkez - çevre kuramlarından söz edebileceğimizi göstermektedir.

Devlet ve özel kuruluşlar tarafından, yeryüzü şekilleri, iklim, ekonomi ve sosyal imkânlar göz önüne alınarak, bütün bölgelerde bir fizibilite çalışması yapıp, göç yoğunluğunun belli başlı şehirlere çekilmesi gerekmektedir. Göçleri azaltmaya yönelik bu tip çalışmalar sadece nüfus yoğunluğunu azaltmanın yanında, hiç şüphesiz sosyal, kültürel, ekonomik ve tarihi yönden yerleşim alanlarını rahatlatarak, tüm ülkenin modernleşmesini ve gelişmesini sağlayacağı görülmektedir.

Ankete katılan 420 kişiden 259'u ailesiyle, 151'i tek başına ve 10'u ise akrabasıyla göç etmiştir. Çalışmada görülmüştür ki, ailesi ile göç edenler, tek ve akrabası ile göç etmiş olanlardan daha fazladır. Ailelerle göç edilmesi veya insanların ailelerini getirmelerinin, çoğunlukla 1990 - 2000 yıllarında olduğu, bu da, bu yıllardaki göçlerin hızının ne kadar büyük ve hızlı olduğunu göstermektedir. Göç kuramlarından network (ağ) kuramının, ailesi, kendi ve akrabasıyla göç edenler için ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Her ne kadar insanlar devamlı yaşadıkları yerlerden göç etmek istemese de, göç edenlerin barınmalarını ve sosyal imkânlarını karşılayacak tedbirler alınması gerekmektedir. Bunun için sivil toplum kuruluşları tarafından, dernek, lokal, barınma vb. yerler sağlanarak göç edenlerin insana yakışır bir yaşam sürmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Katılımcıların, likert tipi sorulara verdiği cevaplara göre:

"İstanbul'a göç etmeniz, İstanbul'da iş bulma olanağının yüksek olması etkili oldu mu?" sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %46'sı kısmen katılıyor, %51,9'u kesinlikle katılıyor, %0,5'i kararsız, %0,7'si kısmen katılmıyor ve %1'i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Analizden de anlaşılacağı üzere, Anadolu'daki iş imkânlarının kısıtlılığına karşın; İstanbul'da iş bulma imkânının yüksek olması göçü artırmıştır.

"İstanbul'a göç etmeniz, yaşadığınız bölgedeki terör olayları etkili oldu mu?" sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %9,3'ü kısmen katılıyor, %4'ü kesinlikle katılıyor, %0,7'si kararsız, %13,6'sı kısmen katılmıyor ve %72,4'ü kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Analizden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'deki bölgelerin genelinde İstanbul'a yapılan göçlerde terör olaylarının

etkisinin çok az olduğu; ancak doğu bölgelerine bakıldığında, göç etmede terörün etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

“İstanbul’a göç etmenizde, memleketinizdeki akrabaların İstanbul’a yaptığı göçler etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %36,7’si kısmen katılıyor, %25,7’si kesinlikle katılıyor, %2,1’i kararsız, %11,9’u kısmen katılmıyor, %23,6’sı kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Analizden de anlaşılacağı üzere, Anadolu’da yaşayan insanların, akrabalarının veya komşularının daha önce İstanbul’a göç etmiş olması, yapılan diğer göçlere de etki ettiği görülmektedir.

“İstanbul’a göç etmenizde, para kazanma isteğinin etkisi oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %38,8’i kısmen katılıyor, %39,8’i kesinlikle katılıyor, %1,7’si kararsız, %7,6’sı kısmen katılmıyor, %12,1’i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Kırsal (Köy) bölgelerden göç edilmesinin sebebi, öncelikli olarak iş bulmak; çok para kazanmak ise sonraki amaçtır. Şehirde ve ilçeden göç edenlerin ise, işleri olsa dahi, göç etme nedenleri, daha çok para kazanmak istemeleridir.

“İstanbul’a göç etmenizde, İstanbul’da yaşayan birisi ile evli olmanız etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %2,1’i kısmen katılıyor, %13,8’i kesinlikle katılıyor, %3,3’ü kararsız, %8,3’ü kısmen katılmıyor, %72,4’ü kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. İstanbul’a göç etmede, evliliğin küçük bir payı vardır.

“İstanbul’a göç etmenizde, yaşadığınız bölgedeki olumsuz iklim koşulları etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %31,4’ü kısmen katılıyor, %7,4’ü kesinlikle katılıyor, %1’i kararsız, %14,8’i kısmen katılmıyor, %45,5’i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Olumsuz iklim şartları, tüm Türkiye bazında İstanbul’a göç etmede bir neden olmasa da; Doğu Anadolu, Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinin bazı yerlerinin iklim açısından sert, soğuk olması ve bu olumsuz şartların uzun sürmesi, İstanbul’a göç edilmesine neden olmaktadır.

“İstanbul’a göç etmenizde, yaşadığınız bölgedeki olumsuz coğrafi koşullar etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %29’ü kısmen katılıyor, %12,1’i kesinlikle katılıyor, %1,7’si kararsız, %15,5’i kısmen katılmıyor, %41,7’si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Olumsuz coğrafi şartlar, tüm Türkiye bazında İstanbul’a göç etmede bir neden olmasa da; Doğu Anadolu ve Karadeniz

Bölgelerinin engebeli, dağlık ve sert yamaçlarının yaşamı olumsuz etkilemesi, İstanbul'a göç edilmesine neden olmaktadır.

"İstanbul'a göç etmeniz, İstanbul'da eğitim hizmetlerine erişimin daha kolay olması etkili oldu mu?" sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %34,3'ü kısmen katılıyor, %16,4'ü kesinlikle katılıyor, %6,9'u kararsız, %16,2'si kısmen katılmıyor, %26,2'si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Doğu ve Karadeniz Bölgelerinin coğrafi yapısından kaynaklanan, ulaşım ve iklime dair zorlukların yanında; iç bölgelerdeki kırsal kesimlerde, ilkokuldan sonrası için eğitim verilmemesi engel oluşturmakta ve insanların, eğitime erişiminin daha kolay olduğu İstanbul'a göç etmelerine neden olmaktadır.

"İstanbul'a göç etmeniz, İstanbul'da sağlık hizmetlerine erişimin daha kolay olması etkili oldu mu?" sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %30,2'si kısmen katılıyor, %12,6'sı kesinlikle katılıyor, %8,3'ü kararsız, %23,6'sı kısmen katılmıyor, %25,2'si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Sağlık hizmetlerinin, İstanbul'a göç etmedeki etkisi tüm Türkiye bazında olmasa da; Doğu ve Karadeniz bölgelerinin coğrafi yapısından kaynaklanan ulaşım ve iklime dair zorluklar, sağlık hizmetlerini engelleyerek, insanların, sağlık hizmetine erişimin daha kolay olduğu İstanbul'a göç etmesine neden olmaktadır.

"İstanbul'a göç etmeniz, ailenizdeki kız kaçırma, kan davası, miras gibi anlaşmazlıklar etkili oldu mu?" sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %1,4'ü kısmen katılıyor, %1,7'si kesinlikle katılıyor, %1'i kararsız, %6'sı kısmen katılmıyor, %89,9'u kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Kız kaçırma, kan davası ve miras gibi anlaşmazlıkların İstanbul'a göç etmede bir etkisinin olmadığı yukarıdaki oranlardan görülmektedir.

"İstanbul'a göç etmeniz, aile büyüklerinin göç etme konusundaki telkinleri etkili oldu mu?" sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %44,8'i kısmen katılıyor, %34'ü kesinlikle katılıyor, %13,1'i kararsız, %3,3'ü kısmen katılmıyor, %4,8'i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Türkiye'nin geri kalmış bölgelerinde yaşayan insanlar, zor yaşam şartları ve bölgesel ekonomik zorluklardan dolayı, çevrelerindeki insanlara ve aile bireyelerine, daha iyi imkânlarda yaşamaları için İstanbul'a göç etmelerini tavsiye etmektedirler.

"İstanbul'a göç etmeniz, yaşadığınız bölgedeki elektrik, su, kanalizasyon ve yol gibi altyapı hizmetlerinin yetersizliği etkili oldu mu?" sorusuna cevaben;

420 katılımcının, %28,6'sı kısmen katılıyor, %5,2'si kesinlikle katılıyor, %10,2'si kararsız, %27,4'ü kısmen katılmıyor, %28,6'sı kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Anadolu'daki altyapı hizmetleri yetersizliklerinin az da olsa göçe etki ettiği görülmektedir.

“İstanbul'a göç etmeniz, tarım ve hayvancılıkta devlet desteğinin yetersiz olması etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %30,7'si kısmen katılıyor, %13,8'i kesinlikle katılıyor, %13,6'sı kararsız, %13,1'i kısmen katılmıyor, %28,8'i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Analize göre, soruya katılan veya katılmayanların katılım oranları birbirine yakın olsa da; tarım ürünlerinden elde edilen gelirin yetersizliği, girdilerin çok yüksek olması ve hayvancılıkla geçinimini sağlayan insanların devletten yeterli desteği alamamaları, göç etmelerine neden olmaktadır.

“İstanbul'a göç etmeniz, kuraklık, çölleşme, seller ve erozyon gibi olumsuz doğa olayları etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %17,9'u kısmen katılıyor, %4,5'i kesinlikle katılıyor, %2,6'sı kararsız, %14,5'i kısmen katılmıyor, %60,5'i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Analizden de anlaşılacağı üzere, Türkiye genelindeki olumsuz doğa olaylarının, İstanbul'a göç etmede bir etkisinin olmadığı; ancak olumsuz doğa olaylarını yaşayan düşük bir grubun İstanbul'a göç ettiği görülmektedir.

“İstanbul'a göç etmeniz, İstanbul'a daha önce göç etmiş akrabalarınızdan aldığınız olumlu bilgiler etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %48,1'i kısmen katılıyor, %30'u kesinlikle katılıyor, %13,3'ü kararsız, %3,6'sı kısmen katılmıyor, %5'i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. İstanbul'a daha önce göç etmiş olanlar, geride kalan akrabalarına, yaşadıkları yerlerin yaşamsal özelliklerini ve olumlu yönlerini, gerek telefonla gerekse de yazılı ve görsel iletilerle anlatıp, göstererek, diğer insanların göç etmelerine etki etmektedir.

“İstanbul'a göç etmeniz, ev ve araba almanızda etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %27,9'u kısmen katılıyor, %41,4'ü kesinlikle katılıyor, %6,7'si kararsız, %12,6'sı kısmen katılmıyor, %11,4'ü kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. İnsanların göç etmelerinde, iş bulma, daha fazla para kazanma ve ekonomik durumlarını düzeltme gibi nedenler vardır. Analize göre, İstanbul'a göç ettikten sonra, çoğunluğunun ev ve araba aldığı görülmektedir. Kısaca diyebiliriz ki, göç, insanlara ekonomik katkı sağlamaktadır.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, ekonomik sıkıntılarınızı bankadan kredi çekerek mi giderdiniz?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %31,9’u kısmen katılıyor, %19,5’i kesinlikle katılıyor, %14,8’i kararsız, %22,6’sı kısmen katılmıyor, %11,2’si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. İstanbul’a göç eden insanlar, ekonomik sıkıntıya düştüklerinde, bankalardan kredi çekmeye yönelmişler ve kredi alımının kolaylığı da oranları artırmıştır.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, eşinizin çalışması aileye ekonomik olarak katkı sağladı mı?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %15,5’i kısmen katılıyor, %34,5’i kesinlikle katılıyor, %4,5’i kararsız, %9,5’i kısmen katılmıyor, %36’sı kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Göç ettikten sonra, “eşimin çalışması ekonomik olarak aileme katkı sağladı.” diyenlerin oranı, katkı sağlamadığını ifade edenlerin oranına göre daha fazladır. Buradan da anlaşılacağı üzere, İstanbul’da hayat standartlarının yüksek olması, yaşamsal koşulları iyileştirme adına, aile içindeki insanların çalışmasını gerektirmektedir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, sinema ve tiyatro gibi sosyal aktivitelere katılımınız nasıl?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %45,5’i kısmen katılıyor, %26,7’si kesinlikle katılıyor, %11,7’si kararsız, %11,2’si kısmen katılmıyor, %5’i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Göçten önce, geri kalmış bölgelerde sosyal aktivitelerin yetersizliği ya da olmayışı; şehirlerde, insanların, sinema ve tiyatro gibi aktivitelere katılımının yüksek olmasını etkilemiştir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, karşılaştığınız problemleri akrabalarınızdan yardım alarak mı çözdünüz?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %40’i kısmen katılıyor, %39,3’ü kesinlikle katılıyor, %9,5’i kararsız, %5’i kısmen katılmıyor, %6,2’si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Akrabaları sayesinde veya onların vermiş olduğu olumlu bilgiler ile göç edenlerin, şehirde de birbirlerine yardım ettikleri ve karşılaşılan problemlerin çözümünde birbirlerine yardımcı oldukları görülmektedir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, eski örf ve adetlerinizi devam ettirebildiniz mi?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %16,7’si kısmen katılıyor, %16,2’si kesinlikle katılıyor, %19,3’ü kararsız, %28,3’ü kısmen katılmıyor, %19,5’i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Bireyler, her ne kadar şehirde karşılaştıkları problemlerin çözümünde birbirlerine yardımcı olsalar da; eski ve geçmişe dönük örf ve adetlerini, şehirleşme kültürünün de baskısıyla, devam ettiremediği görülmektedir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, şehrin tarihi ve sosyal alanlarını gezmeniz, İstanbul’u tanımanızda etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %41,4’ü kısmen katılıyor, %45,2’si kesinlikle katılıyor, %6,4’ü kararsız, %5’i kısmen katılmıyor, %1,9’u kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Anadolu’dan göç edenlerin, İstanbul’u hemen tanımaları beklenemez. Belirli bir zaman diliminden sonra, ekonomik özgürlükle birlikte, İstanbul’un tarihi ve sosyal alanlarını gezerek, İstanbul’u tanımalarının kolaylaştığı görülmektedir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, şehir hayatı komşuluk ilişkilerinizi zayıflattı mı?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %30,5’i kısmen katılıyor, %52,4’ü kesinlikle katılıyor, %11’i kararsız, %3,3’ü kısmen katılmıyor, %2,9’u kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Geri kalmış bölgelerden göç edenlerin, akrabaları ile ilişkileri her ne kadar iyi olsa da; şehirleşme kültürünün de etkisiyle, aynı alanları paylaştığı komşuları ile ilişkilerinin zayıfladığı görülmektedir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, sürekli işler, o işi tercih etmenizden etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %47,4’ü kısmen katılıyor, %46,7’si kesinlikle katılıyor, %3,6’sı kararsız, %1,2’si kısmen katılmıyor, %1,2’si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Kırsal kesimlerde iş olmadığından ya da sürekli iş olmadığından; göç edenlerin, şehirde iş ararken, işin sürekli olmasına dikkat ettiği görülmektedir.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, iş tercihlerinizde, ücretin yüksek olması etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %42,9’u kısmen katılıyor, %51’i kesinlikle katılıyor, %3,3’ü kararsız, %1,9’u kısmen katılmıyor, %1’i kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Kırsal kesimden göç edenlerin, hemen yüksek ücretle iş bulmaları imkânsızdır. Belirli bir zamandan sonra, yani uzun vadede, yüksek ücret tercihi söz konusu olmaktadır.

“İstanbul’a göç ettikten sonra, sosyal güvenceli işler, o işleri tercih etmenizden etkili oldu mu?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %39,3’ü kısmen katılıyor, %53,1’i kesinlikle katılıyor, %3,8’i kararsız, %2,1’i kısmen katılmıyor, %1,7’si kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Kırsal kesimlerde iş olmadığından sosyal güvence yoktur ya da yeterli düzeyde sosyal güvenceye katılım yoktur. Göç ettikten sonra ise, yaşlılıklarını, sağlıklarını ve geleceğini düşünen bireylerin iş tercihlerinde sosyal güvenceli olanları tercih ettiği görülmektedir.

“Kırsal kesimde yaşayan insanlara, İstanbul’a göç etmelerini tavsiye eder misiniz?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %27,6’sı kısmen katılıyor, %15,2’si kesinlikle katılıyor, %20,2’si kararsız, %19’u kısmen katılmıyor, %17,9’u kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Analizden de anlaşılacağı üzere, İstanbul’a daha önce göç etmiş olanlar, geride kalanların da daha iyi şartlarda yaşamaları için göç etmelerini tavsiye etmektedirler.

“İstanbul’da yaşamaktan mutluluk duyuyor musunuz?” sorusuna cevaben; 420 katılımcının, %36,9’u kısmen katılıyor, %35,7’si kesinlikle katılıyor, %13,3’ü kararsız, %6,7’si kısmen katılmıyor, %7,4’ü kesinlikle katılmıyor olduğunu belirtmiştir. Bütün olumsuzluklara rağmen, büyükşehirlerde yaşamak zor da olsa, İstanbul’da yaşayanların mutlu olduğu görülmektedir.

Demografik değişkenler ve hipotez faktörlerinin anova analizinde karşılaştırılması sonucunda, cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, meslek, ailedeki çalışan sayısı, aylık gelir, konut sahipliği, göç edilen yer, göç edilen zaman, göç edilen birey gibi demografik değişkenlerle hipotez faktörleri arasında bir farklılığın olmadığı ve %95 güvenle verilerin normal dağılımlı olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın ailedeki çocuk sayısı, sosyal güvence ve göç edilen bölge gibi demografik değişkenlerle hipotez faktörleri arasında bir farklılık olduğu ve %95 güvenle verilerin normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiş olup sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Göçlerin, göç edenlere ekonomik etkileri hipotezinin, çocuk sayısına göre değişiklik gösterdiği ve normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiştir. Bu hipotezin çocuğu olmayan aileler üzerinde etkisinin yoğun olduğu görülmekte iken, 4 ve üstü çocuğu olan ailelerde yoğunluğunun en az olduğu görülmektedir.

Göçlerin ekonomik nedenleri hipotezinin, sosyal güvence durumuna göre değişiklik gösterdiği ve normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiştir. Göçlerin ekonomik nedenleri hipotezinin, sosyal güvencesi olanlara etkisi daha az iken, sosyal güvencesi olmayanlara etkisi daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Göçlerin, göç edenlere ekonomik etkileri hipotezinin, sosyal güvenceye göre değişiklik gösterdiği ve normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiştir. Göçlerin, göç edenlere ekonomik etkileri hipotezinin, sosyal güvencesi olanlara etkisi az iken, sosyal güvencesi olmayanlara etkisi daha fazla olduğu görülmektedir.

Göçlerin ekonomik nedenleri hipotezinin, göç edilen bölgeye göre değişiklik gösterdiği ve normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiştir. Göçlerin ekonomik

nedenleri hipotezinin yoğunluk etkisi Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde az iken, Ege Bölgesindeki yoğunluk etkisinin fazla oluşu farklılığa sebep olmaktadır.

Göçlerin sosyal nedenleri hipotezinin, göç edilen bölgeye göre değişiklik gösterdiği ve normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiştir. Göçlerin sosyal nedenleri hipotezinin yoğunluk etkisi Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde az iken, Ege Bölgesindeki yoğunluk etkisinin fazla oluşu farklılığa sebep olmaktadır.

Regresyon analizinde, denklem kurularak hipotezlerin kontrolü sağlanmış ve aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır.

Göçlerin ekonomik nedenleri ile göç edenlere ekonomik etkileri arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Göç edenlerin ekonomik etkilerindeki bir birimlik bir değişikliğin, genel ekonomik nedenlere de aynı oranda yansıtacağı tespit edilmiştir.

Göçlerin ekonomik nedenleri ile göç edenlere sosyal etkileri arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Göç edenlerin sosyal etkilerindeki bir birimlik bir değişikliğin, genel ekonomik nedenlere de aynı oranda yansıtacağı tespit edilmiştir.

Göçlerin, göç edenlere ekonomik etkileri ile göçlerin sosyal nedenleri arasında negatif bir ilişkinin (ilişkisiz) olduğu tespit edilmiştir.

Göçlerin, göç edenlere sosyal etkileri ile göçlerin sosyal nedenleri arasında negatif bir ilişkinin (ilişkisiz) olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak:

İstanbul, Türkiye'nin her bölgesinden göç aldığından, buraya yapılan göçlerin nedenleri çeşitlilik göstermektedir. İstanbul'a yapılan göçlerin ana nedenleri olarak işsizlik, ekonomik nedenler ve bölgeler arasındaki farklılıklar sayılmaktadır. Bu nedenlerin dışında:

- Kırsal bölgelerdeki altyapı yetersizliği
- Eğitim ve sağlıkta ulaşılabilirliğin yetersiz olması
- Olumsuz iklim ve coğrafi şartlar
- Ulaşım ve haberleşmede geri kalmışlık

- Evlilik
- Geçmiş yıllarda kırsal bölgelerde fazla nüfus artışının olması
- Gelişen teknolojinin tarımı olumsuz etkilemesi
- Kırsal bölgelerdeki akrabaların göç etmeleri ve aile büyüklerinin göç etme konusundaki telkinleri
- Bazı bölgelerdeki terör olaylarının olumsuz etkileri
- Fabrika ve sanayi kuruluşlarının yetersiz olması gibi etmenler, insanların kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru göç etmelerine neden olmuştur.

Yukarıda bahsettiğimiz nedenlerden dolayı göçler yaşansa da, asıl önemli olan, şehir hayatının göç eden insanları ne kadar değiştirebildiğidir. Umutla göç eden insanlar, şehir hayatının getirdiği zorlu ekonomik koşulları yaşasa da şehir hayatını devam ettirebilmek için ekonomik ve sosyal yeniliklere ayak uydurarak değişebildiklerini göstermektedirler.

Yukarıdaki tablolardan da anlaşılacağı üzere çeşitli sebeplerle İstanbul'a göç eden insanların ekonomik düzeyleri ve refah seviyelerindeki artışın ekonomik ve sosyal yaşam kalitelerini artırdığı görülmektedir.

Kısaca göç, göç edenleri ekonomik ve sosyal olarak etkilemekte iken sosyal ve ekonomik etkilerdeki değişiklikler, genel ekonomik nedenleri de etkilemektedir.

Son dönemlerde devletin açıklamış olduğu sanayi ve tarım teşvik paketleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki devlet ve özel sektör yatırımlarının artmasına neden olacaktır. Bu teşvikler, hem bölge halkının iş imkânlarına kavuşmasında hem de bölgesel farklılıkların azalmasında etkili olacaktır. Bu durum ayrıca insanların batı bölgelerine göç etmelerinin önüne geçecek ve Türkiye'nin doğu bölgelerindeki nitelikli personel ve ihracat potansiyeli ile gerek Türkiye'de gerekse de dünyada rekabet gücünü artıracaktır. En önemlisi de bu teşviklerin beklenen sonucu vermesi için terör olaylarının azaltılması ve yatırım yapacak halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKAN Yusuf, İbrahim Arslan, **Göç Ekonomisi**, Ekin Basım Evi, Ankara, 2008.
- AKGÜR Zeynep Gökçe, **Türkiye’de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970 -1993)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997.
- AKŞİT Bahattin, Cumhuriyet Döneminde Türkiye Köylerinde Dönüşümler, (Der.) Oya Baydar **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul,1999
- AKŞİT Bahattin, İç Göçlerin Nesnel ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler: Köy Tarafından Bakış, (Der.) Ahmet İçduygu, **Türkiye’de İç göç**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.
- DOĞANAY Hayati, **Türkiye Beşeri Coğrafyası**, Gazi Büro Yayınları, Ankara, 1994.
- Geleceğin İstanbul’u, Yerel Yönetim Geliştirme Projesi Dizisi**, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Yayınları, 2008.
- GÜLER Birgül, **Yeni Sağ ve Devletin Değişimi Yapısal Uyarlama Politikaları, 1980 - 1950**, İmge Kitabevi, İstanbul, 2005.
- KALAYCI Şeref, **Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Ankara, Asil Yayınları, 2006
- KAYA Erol, **Kentleşme ve Kentleşme**, Okutan Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- KELEŞ Ruşen, **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi, İstanbul, 2002.
- KOCAMAN Tuncer, Sema Beyazıt, **Türkiye’de İç Göçler ve Göç Edenlerin Sosyo - Ekonomik Nitelikleri**, DPT Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1993.
- KURT Hacı, **Türkiye’de Kent-Köy Çelişkisi**, Ankara Siyasal Kitap Evi, 2003.
- MUTLUER Mustafa, **Uluslararası Göçler ve Türkiye**, Çantay Yayınevi, İstanbul, 2003.
- ÖZBAY Ferhunde, İstanbul’da Göç ve İl İçi Nüfus Hareketleri, (Der.) Oya Baydar **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- PEKER Mümtaz, Türkiye’de İç Göçün Değişen Yapısı, (Der.)Oya Baydar, **75, yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- SEYİDOĞLU Halil, **Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı**, Güzem Can Yayınları, İstanbul, 2009
- SEZAL İhsan, **Göçler ve Şehirleşmeyen Şehirler Toplum ve Göç Bildiriler**, DİE Yayınları, Ankara, 1997.
- TEZCAN Mahmut, **Dış Göç ve Eğitim**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000.
- USAMİ Sadullah, 75 Yılda Hayvancılık: Gelişmeden Çöküşe, (Der.)Oya Baydar, **75 Yılda Köylerden Şehirlere**, Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.

VERGİL Hasan, **Zonguldak İlinde Göçün Sosyo - Ekonomik Nedenleri ve Alınabilecek Tedbirler**, Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları, 2014.

YALÇIN Cemal, **Göç Sosyolojisi**, Anı Yayını, Ankara, 2004.

MAKALELER

AKTAŞ Munise Tuba, "Ücret Odaklı Uluslararası İşgücü Hareketliliğinin İşgücü Piyasalarına Etkileri", **Tesam Akademik Dergisi**, 2015, Cilt: 2, 186 - 245.

BAHAR Ozan, Fehmi Korkmaz Bingöl, "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam ve İş Gücü Piyasalarına Etkileri", **Süleyman Demirel Üniversitesi İ. İ. B. F Dergisi**, 2010, 56 - 122.

BAL Hüseyin, "Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları Isparta Örneği", **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2012, 196 - 225.

BAŞEL Halis, "Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 2007, 526 - 628.

ÇELİK Fatih, "İç Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı İle Analizi", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:13, 2002

ÇELİK Fatih, "Türkiye'de İç Göçler: 1980 - 2000", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 22, 2007

ÇELİK Fatih, "İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi", **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2006, 162-189.

DONNA Kline S., "Push and Pull Factors İn International Nurse Migration", **Journal of Nursing Scholarship**, 2003, 105 - 125.

ES Muharrem, Hamza Ateş, " Kent Yönetimi Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 2004, 215 - 246.

GÖNÜL Esmâ Duru, "Göç Yolları", **Görüş Dergisi**, 2002, 38 - 47.

GÜLLÜPİNAR Fuat, "Göç Olgusunu Ekonomik Politik ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir değerlendirme", **Yalova Sosyal Bilimler Dergisi**, 2012, Sayı:4, 1 - 100.

GÜREŞÇİ Ertuğrul, "Türkiye'de Kentten Köye Göç Olgusu", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 2010, 76 - 98.

IŞIK Şevket, "Türkiye'de Eğitim Amaçlı Göçler", **Coğrafi Bilimler Dergisi**, 2009, Cilt: 1, 35 - 56.

KÖSE Ali, Serpil Bülbül, "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin Çok Boyutlu Ölçekleme Yöntemi İle İncelenmesi", **İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi**, 2010, Cilt: 39, 86 - 125.

MASSEY Douglas, "Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirmesi", (Çev.) Saniye Dedeoğlu, **Göç Dergisi**, 2014, Cilt: 1, 8 - 72.

MURAT Sedat, "Gelişmekte Olan Ülkelerde Gençlerin Sosyo, Demografik, İstihdam ve Eğitim Özellikleri", **İktisat Fakültesi Mecmuası**, 1988, Cilt: 46, 312 - 246.

ÖZDEMİR Hakan, "Türkiye'de Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme", **Akademik Bakış Dergisi**, 2002, 12 - 78.

- ÖZTÜRK Mustafa, "Türkiye'de İç Göçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasasına Etkileri", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sayı. 52, 2007
- ÖZTÜRK Mustafa, Nihat Altıntepe, "Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması", **Yaşar Üniversitesi Dergisi**, 2008, 1567 - 1596.
- PAZARLIOĞLU Vedat, "İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonomik Analizi", **Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, 2007, Cilt:14, 112-145.
- ŞEN Mustafa, 'Trabzon'dan İstanbul'a Göç Edenlerin Sosyo - Ekonomik Analizi", **ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi**, Cilt. 2, Sayı. 3, 2014
- ŞEN Mustafa, "Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi", **Çalışma ve Toplum Dergisi**, 2014, 248 - 276.
- TAŞÇI Faruk, "Bir Sosyal Politika Sonucu Olarak Göç", **Kamu - İş: İş Hukuku ve İktisat Dergisi**, 2009, Cilt: 10, 123 - 256.
- TUTAR Hüseyin, Deniz Öz Yakışır, "Tras Bölgesinde İstanbul'a Göç Hareketlerinin Nedenlerine İlişkin Bir Araştırma", **Sosyoloji Konferansları Dergisi**, 2013, 25 - 60.
- UĞUZ Şükrü, "Göç ve Göçün Ruhsal Sorunları", **Çukurova Üniversitesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi**, 2004, Cilt.13, 384 - 390.
- YAKAR Mustafa, Hakkı Yazıcı, "Afyonkarahisar Kentinde Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı İle Analiz" **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2009, 102 - 165.
- YENİGÜL Sevinç Bahar, "Göçün Kent Mekânı Üzerine Etkileri", **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi**, 2005, Cilt: 2, 256 - 323.
- YILMAZ Cevdet, "Türkiye'de Kırdan Kente Göç Sürecinde Etkili Olan Faktörlerden Biri: Evlilik Yoluyla Göç", **Doğu Coğrafya Dergisi**, 2007, 1 - 25.

TEZLER

- BAŞEL Halis, Sosyal Politika Açısından İç Göçler: Sivas'tan İstanbul'a Göç Örneği, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İstanbul, 2003, **(Doktora Tezi)**
- BAYRAKLI Cemile, Dış Göçün Sosyo - ekonomik Etkileri: Görece Göçen Konutlarında (İzmir) Yaşayan Bulgaristan Göçmenleri Örneği, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2007, **(Yüksek Lisans Tezi.)**
- ÇALIŞ Filiz, Göç Hareketlerinin Hane Halkı Üzerindeki Ekonomik Etkileri, Muğla İli Örneği, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2009, **(Yüksek Lisans Tezi.)**
- ÇELİK Fatih, Ekonomik Yönleriyle İç Göç Olgusu, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- EKMEKÇİLER Ümit Serkan, Kırsal Göç Hareketlerinin Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Diyarbakır İl Örneği, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, **(Doktora Tezi)**

- GÜREŞÇİ Ertuğrul, Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Erzurum İli İspir İlçesi Kırk Bucak Örneği, Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Erzurum Üniversitesi, Erzurum, 2007 **(Doktora Tezi)**
- GÜRKAN Mustafa, Sosyolojik Açından Göç ve Yasadışı Göç Hareketleri, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2006, **(Yüksek Lisans Tezi)**
- HURMA Hüseyin, Türkiye’de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkisi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2004, **(Yüksek Lisans Tezi)**
- KANDEMİR Orhan, İktisadi Gelişme Sürecinde Göç Olgusu: Türkiye Örneği, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2010, **(Doktora Tezi)**
- KIŞLA İsrail, Sosyal Politika Açısından Artvin’den İstanbul’a Göç, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008, **(Doktora Tezi)**
- KIZILKAYA Yusuf Murat, Türkiye’de İç Göçün Sosyal Ekonomik Nedenleri: Ardahan İl Örneği, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan, 2014, **(Yüksek Lisans Tezi)**
- ÖZDEMİR Murat, Türkiye’de İç Göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2008, **(Yüksek Lisans Tezi)**
- TOPBAŞ Ferhat, İç Göçün Belirleyicileri Üzerine Ekonometrik Bir Model Çalışması; 2000 Türkiye Örneği, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 2007, **(Doktora Tezi)**
- TÜFEKÇİ Suat, Kırsal Kesimlerden Büyükşehirlere Göçün Aile Yapısında Meydana Getirdiği Değişiklikler İstanbul Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2002, **(Yüksek Lisans Tezi)**
- YULAFCI Ahmet, Samsun İlinde Kırsal Göçün Sebepleri ve Tarıma Etkileri, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tokat, 2014, **(Doktora Tezi)**

RAPORLAR

- LORDOĞLU Kuvvet, Türkiye’de Enformel İstihdam ve Yabancı Kaçak İşgücü, Marmara Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, **Unigar Proje Raporu**, İstanbul, 2004
- TEŞKİLATI Devlet Planlama, 8.Beş Yıllık Kalkınma Planı **Nüfus Demografi ve Göç İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara, 2001

ANSİKLOPEDİ

- 2000 İstanbul**, İstanbul Valiliği İl Çevre Koruma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000.
- BİRİTANNİKA Ana, **Genel Kültür Ansiklopedi**, Ana Yayıncılık, 1994.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57b77574d29429.47_321091 (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

<http://www.tuik.gov.tr/Start.do;jsessionid=57c5X33LTGLmLWW5rvq4mCImhCsLB1wYprgvGsjLd4S5z5ShkqQH!-1785169325> (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

<http://www.sabah.com.tr/yazarlar/gunaydin/aytug/2011/12/24/istanbula-gocun-sebebi>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=6685#.V7d5_FuLTDc (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016)

<http://forum.van.gen.tr/goc-olgusu-kentleşme-ve-turkiye-gohareketlri-t1754.html> (Erişim Tarihi: 20.08.2016)

www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=1587, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do;jsessionid=Y7MNWKShvNftF48jnHp0nwSJ6LrCs3mhnHcjQfwpF9G3wTpML8c1!2063595700?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

https://tr.wikipedia.org/wiki/beyin_g%C3%B6%C3%A7%C3%BC, (Erişim Tarihi: 01.04.2016).

<http://enginsalli.blogcu.com/beyin-gocu-ve-nedenleri/7810945>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

<http://www.uludagsozluk.com/k/zorunlu-g%C3%B6%C3%A7/>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

<http://www.gokbilgi.com/gecici-ve-surekli-goc-nedir/> (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do;jsessionid=HhdLW1JG8rnZDpLvM7VkbMS2NGjRTkXy1t6V1LWc1JcdJjPy7SnJ!1726482308?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=304, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

http://www.akademiktisat.net/calisma/tr_iktisat_genel/tr_ekonomisi_1923_2006.htm, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do;jsessionid=4nlkXrfJrzhych418htQN3hyQym2yM1M08LM9QK7P2yD4GQNVfxJ!-377923550?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

<http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/yetkialani/Pages/AnaSayfa.aspx>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

<https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#.C4.B0stanbul>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

<http://www.turob.com/istatistikler.aspx>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

<http://istanbul.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.08.2016)

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul%27daki_%C3%BCniversiteler_listesi#Vak.C4.B1f_.C3.BCniversiteleri, (Erişim Tarihi: 20. 08. 2016).

<https://istatistik.yok.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/anasayfalinkler/pano2015.asp>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1095, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul#Ekonomi>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<http://www.iso.org.tr/kurumsal/tarihce-ve-turkiye-ekonomisindeki-yeri/>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<http://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016)

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari (Erişim Tarihi: 21.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_57.xls.htm, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<http://www.gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/istatistikler>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1056, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<http://tarihvedenedeniyet.org/2009/11/sayi-54-eylul-1998-tarih-ve-medeniyet-dergisi.html>, (Erişim Tarihi: 12.08.2016).

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ISTANBUL.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://www.nufusu.com/il/istanbul-nufusu>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1067, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://kucukcekmece.istanbul/icerikler/kucukcekmece/tarihi/709>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://kucukcekmece.istanbul/icerikler/kucukcekmece/konumu/708>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5747.html>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://www.kucukcekmece.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 04.03.2016).

<http://kucukcekmece.meb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://www.kucukcekmece.bel.tr/Content/dosya/1945/kcbasp20152019-61571-3443856.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://www.ivdb.gov.tr/baskan/vergidaireleri/kucukcekmece.php>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Sefak%C3%B6y,_K%C3%BC%C3%A7%C3%BCk%C3%A7ekmece, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%BC%C3%A7%C3%BCk%C3%A7ekmece#N.C3.BCfus>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

http://www.nufusu.com/ilce/kucukcekmece_istanbul-nufusu, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ISTANBUL.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.08.2016).

<http://www.students.uni-mainz.de/jkissel/Skripte/Lee.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.08.2016).

http://www.istatistikanaliz.com/ornekleme_buyuklugunu_saptanmasi.asp (Erişim Tarihi 19.08.2016)

EKLER

ANKET FORMU

**KIRSAL GÖÇÜN NEDENLERİ VE SOSYO - EKONOMİK ETKİLERİ
İSTANBUL, KÜÇÜKÇEKMECE ÖRNEĞİ****Açıklama**

Değerli mahalle sakinlerimiz. Bu anket İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı'nda yapmakta olduğum, **"Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo - Ekonomik Etkileri İstanbul, Küçükçekmece Örneği"** konulu yüksek lisans tez çalışmam için hazırlanmıştır. Tamamen bilimsel çalışmalar için kullanılacak olan bu bilgiler ve ankete katılan kişiler gizli tutulacaktır. Mahallemize göçün nedenleri ve sosyo ekonomik etkilerinin doğru algılanması ve hane halkı bazlı yorumlanması için yardımlarınız gerekmektedir.

Verilerin doğru analiz etmek için anket doldururken objektif davranmanızı rica ederim. Ankete katıldığınızdan dolayı teşekkür ederim

Yasin BÜYÜKYILMAZ

Mahalle.....

1- Cinsiyetiniz?

( ) Erkek ( ) Bayan

2- Yaşınız?

( )15 - 30 ( )31 - 45 ( )46 - 60 ( )60 Üstü

3- Eğitiminiz?

( ) Okuryazar Değil ( )Okuryazar ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise

( ) Lisans ( )Lisans Üstü

4- Medeni durumunuz?

( ) Evli ( )Bekâr ( )Dul/Boşanmış

5- Mesleğiniz?

( ) İşçi ( )Memur ( ) Esnaf ( ) Serbest Meslek ( ) Emekli

( ) Ev Hanımı ( )İşçi ( )Diğeri

6- Kaç çocuğunuz var?

( )0 ( )1 ( )2 ( )3 ( )4 ve Üstü

7- Ailenizde çalışan kişi sayısı nedir?

( )1 ( )2 ( )3 ( )4 ve Üstü

8- Sosyal güvenceniz var mı?

( ) Evet ( ) Hayır

19- Aylık geliriniz kaç TL?

( )0 - 1300 ( )1301 - 2000( )2001 - 3000 ( )3001 - 4000 ( )5000 Üstü

10- İkamet ettiğiniz konut kime ait?

( )Kiracıyım( )Kendime ( )Aile Bireyine ( )Lojman

11- Bulduğunuz yere nereden göç ettiniz?

( )Köyden ( )İlden ( )İlçeden

12- Kaç yıl önce göç ettiniz?

( )0 - 5 Yıl ( )6 - 10 Yıl ( )11 - 15 Yıl ( )16 - 20 Yıl ( )20 Yılden Fazla

13- Hangi bölgeden göç ettiniz?

( )Karadeniz ( )Marmara ( )Ege ( )İç Anadolu

( )Akdeniz ( )Doğu Anadolu ( )Güneydoğu

14-İstanbul'a kiminle göç ettiniz?

( )Ailemle ( )Kendim ( )Akrabam ( )Hemşerimle

AŞAĞIDAKİ SORULADAN SİZE ENUYGUN OLAN SEÇENEĞE İŞARET KOYUNUZ.		Kismen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kararsızım	Kismen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
15	İstanbul'a göç etmemde İstanbul'da iş bulma olanağının yüksek olması etkili oldu.					
16	Göç ettiğim bölgede terör olaylarının olması İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
17	İstanbul'a göç etmeme memleketimdeki akrabalarımın göç etmesi etkili oldu					
18	İstanbul'a göç etmemde para kazanmak istememin etkisi oldu.					
19	İstanbul'da yaşayan birisiyle evlendiğim için İstanbul'a göç etmek zorunda kaldım.					
20	Bölgedeki olumsuz iklim şartları İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
21	Bölgedeki olumsuz coğrafi şartlar İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
22	İstanbul'da eğitim hizmetlerine erişimin daha kolay olması İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					

23	İstanbul'da sağlık hizmetlerine erişimin daha kolay olması İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
24	Kız kaçırmaya, kan davası, miras gibi anlaşmazlıklar İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
25	Aile büyüklerinin göç etmem konusunda ki telkinleri İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
26	Göç ettiğim bölgede elektrik, su, kanalizasyon ve yol gibi altyapı hizmetlerinin yetersiz olması İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
27	Tarım ve hayvancılıkta devlet desteğinin yetersiz olması İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
28	Kuraklık, çölleşme, seller ve erozyon gibi olumsuz doğa olayları İstanbul'a göç etmeme neden oldu.					
29	Daha önce göç etmiş akrabalarımın İstanbul ile ilgili aldığı olumlu bilgiler İstanbul'a göç etmemi sağladı.					
30	Göç etmem ev ve araba almama neden oldu.					
31	Göç ettiğimde ekonomik sıkıntılarımı bankadan kredi çekerek giderdim.					
32	Göç ettikten sonra eşimin çalışması ekonomik olarak aileme katkı sağladı.					
33	Göç ettikten sonra sinema ve tiyatro gibi sosyal aktivitelere katılabiliyorum.					
34	Göç ettikten sonra karşılaştığım problemleri akrabalarımın yardım alarak çözdüm.					
35	Göç ettikten sonra eski örf ve adetlerimi devam ettirebiliyorum.					
36	Göç ettikten sonra İstanbul'un tarihi ve sosyal alanlarını gezmeme İstanbul'u tanımamı sağladı.					
37	Göç ettikten sonra şehir kültürü komşuluk ilişkilerini zayıflattı.					
38	Göç ettikten sonra işin sürekli olması işi tercih etmemde önemli rol oynadı.					
39	Göç ettikten sonra ücretin yüksek olması işi tercih etmemde önemli rol oynadı.					
40	Göç ettikten sonra işin sosyal güvenceli olması işi tercih etmemde önemli rol oynadı.					
41	Kırsal kesimde yaşayan insanların İstanbul'a göç etmesini tavsiye ederim.					
42	İstanbul'da yaşamaktan mutluluk duyuyorum.					